

REGULATIVA (EU) 2018/1139 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA**od 4. jula 2018. godine**

o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva i izmjeni regulativa (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage regulativa (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulative Savjeta (EEZ) br. 3922/91

POGLAVLJE I**NAČELA****Član 1****Predmet i ciljevi**

1. Glavni cilj ove regulative je da uspostavi i održi visoko ujednačeni nivo sigurnosti civilnog vazduhoplovstva u Uniji.
2. Osim toga, ovom regulativom se nastoji:
 - (a) da se doprinese široj vazduhoplovnoj politici Unije i poboljšanju cjelokupne efikasnosti sektora civilnog vazduhoplovstva;
 - (b) da se olakša, u oblastima obuhvaćenim ovom regulativom, slobodno kretanje roba, usluga, kapitala i ljudi, pružajući ravnopravne uslove svim akterima na unutrašnjem vazduhoplovnom tržištu i poboljšati konkurentnost vazduhoplovne industrije Unije;
 - (c) da se doprinese visoko ujednačenom nivou zaštite životne sredine;
 - (d) da se olakša, u oblastima obuhvaćenim ovom regulativom, kretanje roba, usluga, kapitala i ljudi širom svijeta, uspostavljanjem odgovarajuće saradnje s trećim zemljama i njihovim vazduhoplovnim organima i promocijom uzajamnog priznavanja sertifikata i ostalih relevantnih dokumenata;
 - (e) da se promoviše ekonomičnost, između ostalog, izbjegavanjem dupliranja i promovisanjem djelotvornosti regulatornih, sertifikacionih i nadzornih procesa, kao i efikasnu upotrebu povezanih resursa na nivou Unije i na nacionalnom nivou;
 - (f) da se doprinese, u oblastima obuhvaćenim ovom regulativom, uspostavljanju i održavanju visokog ujednačenog nivoa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva;
 - (g) da se pomogne državama članicama, u oblastima obuhvaćenim ovom regulativom, u ostvarivanju svojih prava i ispunjavanju svojih obaveza u okviru Čikaške konvencije, obezbjeđivanjem zajedničkog tumačenja i, prema potrebi, ujednačenog i blagovremenog sprovođenja njenih odredaba;
 - (h) da se širom svijeta promovišu stavovi Unije o standardima i pravilima u civilnom vazduhoplovstvu uspostavljanjem odgovarajuće saradnje sa trećim zemljama i međunarodnim organizacijama;
 - (i) da se promovišu istraživanja i inovacije, između ostalog, i u regulatornim, sertifikacionim i nadzornim procesima;
 - (j) da se promovišu, u oblastima obuhvaćenim ovom regulativom, tehnička i operativna interoperabilnost i razmjena najboljih administrativnih praksi;
 - (k) da se promoviše povjerenje putnika u sigurno civilno vazduhoplovstvo.
3. Ciljevi utvrđeni u st. 1 i 2 ostvaruju se, između ostalog:
 - (a) pripremom, donošenjem i ujednačenom primjenom svih potrebnih akata;
 - (b) preduzimanjem mjera za poboljšanje sigurnosnih standarda;
 - (c) obezbjeđivanjem da izjave i sertifikati izdati u skladu sa ovom regulativom, kao i sa delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative budu važeći i priznati u cijeloj Uniji bez ikakvih dodatnih zahtjeva;
 - (d) izradom, uz angažovanje tijela za standardizaciju i drugih tijela industrije, detaljnih tehničkih standarda koji treba da se koriste kao načini usaglašavanja sa ovom regulativom i, prema potrebi, sa delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative;
 - (e) osnivanjem nezavisne Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva (u daljem tekstu: Agencija);
 - (f) ujednačenim sprovođenjem svih potrebnih akata od strane nacionalnih nadležnih organa i Agencije u okviru njihovih područja odgovornosti;
 - (g) prikupljanjem, analizom i razmjenom informacija da bi se podržalo donošenje odluka na osnovu dokaza;
 - (h) preduzimanjem inicijativa za podizanje svijesti i promovisanje, koje uključuju obuku, komunikaciju i dijeljenje relevantnih informacija.

Član 2

Oblast primjene

1. Ova regulativa primjenjuje se na:

(a) projektovanje i proizvodnju proizvoda, djelova i opreme za daljinsko upravljanje vazduhoplovima koje obavljaju fizička ili pravna lica pod nadzorom Agencije ili države članice, u mjeri u kojoj to nije obuhvaćeno tačkom (b);

(b) projektovanje, proizvodnju, održavanje i operacije vazduhoplova, i na njihove motore, elise, djelove, neugrađenu opremu i opremu za daljinsko upravljanje vazduhoplovima, ako vazduhoplov jeste, odnosno ako će biti:

(i) registrovan u državi članici, osim ako je, i u mjeri u kojoj je, država članica prenijela na treću zemlju svoje odgovornosti na osnovu Čikaške konvencije i ako vazduhoplovom upravlja operator vazduhoplova iz treće zemlje;

(ii) registrovan u trećoj zemlji i njime upravlja operator vazduhoplova koji je uspostavljen, ima boravište ili glavno mjesto poslovanja na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori;

(iii) bespilotni vazduhoplov koji nije registrovan ni u državi članici ni u trećoj zemlji i kojim na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori upravlja operator vazduhoplova koji je uspostavljen, ima boravište ili glavno mjesto poslovanja na toj teritoriji;

(c) operacije vazduhoplova prema, unutar i iz teritorije na kojoj se primjenjuju Ugovori, a kojima upravlja operator vazduhoplova iz treće zemlje;

(d) projektovanje, proizvodnju, održavanje i rad aerodromske sigurnosne opreme koja se koristi ili je namijenjena za upotrebu na aerodromima iz tačke (e) i pružanje usluga zemaljskog opsluživanja i usluga AMS-a na tim aerodromima;

(e) projektovanje, održavanje i funkcionisanje aerodroma, uključujući sigurnosnu opremu koja se koristi na tim aerodromima, koji se nalaze na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori i koji:

(i) su otvoreni za javnu upotrebu;

(ii) služe za komercijalni vazdušni prevoz i

(iii) imaju asfaltiranu instrumentalnu poletno-sletnu stazu dužine 800 metara ili više ili služe isključivo za helikoptere koji koriste instrumentalne prilazne i odlazne procedure;

(f) ne dovodeći u pitanje pravo Unije i nacionalno zakonodavstvo u oblasti zaštite životne sredine i prostornog planiranja, zaštitu okoline aerodroma iz tačke (e);

(g) pružanje ATM/ANS u vazдушnom prostoru Jedinственог evropskog neba i projektovanje, proizvodnju, održavanje i rad sistema i sastavnih djelova koji se upotrebljavaju za pružanje tih ATM/ANS;

(h) ne dovodeći u pitanje Regulativu (EZ) br. 551/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta (32) i odgovornosti država članica u vezi sa vazдушnim prostorom pod njihovom nadležnošću, projektovanje struktura vazдушnog prostora u vazдушnom prostoru Jedinственог evropskog neba.

2. Ova regulativa primjenjuje se i na osoblje i organizacije uključene u aktivnosti iz stava 1.

3. Ova regulativa ne primjenjuje se na:

(a) vazduhoplove i njihove motore, elise, djelove, neugrađenu opremu i opremu za daljinsko upravljanje vazduhoplovima, dok pod kontrolom i odgovornošću države članice obavljaju vojne, carinske ili policijske aktivnosti, aktivnosti traganja i spašavanja, protivpožarne aktivnosti, aktivnosti nadzora granice, aktivnosti obalne straže ili slične aktivnosti i usluge, koje u javnom interesu preduzima tijelo s nadležnostima javnog organa ili koje se preduzimaju u njegovo ime, kao i osoblje i organizacije uključene u aktivnosti i usluge koje obavljaju ti vazduhoplovi;

(b) aerodrome ili djelove aerodroma, opremu, osoblje i organizacije koje kontroliše i kojima upravlja vojska;

(c) ATM/ANS, uključujući sisteme i sastavne djelove, osoblje i organizacije, koje obezbjeđuje ili na raspolaganje stavlja vojska;

(d) projektovanje, proizvodnju, održavanje i operacije vazduhoplova čije operacije uključuju nizak rizik za sigurnost vazduhoplovstva, kako su navedeni u Prilogu I, i osoblje i organizacije koji su uključeni u te aktivnosti, osim ako je za vazduhoplov izdat ili se smatra da je izdat sertifikat u skladu s Regulativom (EZ) br. 216/2008.

U vezi sa tačkom (a), države članice obezbjeđuju da se aktivnosti i usluge koje se obavljaju vazduhoplovima iz te tačke obavljaju uzimajući u obzir sigurnosne ciljeve ove regulative. Države članice takođe obezbjeđuju da su ti vazduhoplovi, prema potrebi, sigurno odvojeni od drugih vazduhoplova.

Ne dovodeći u pitanje obaveze država članica u okviru Čikaške konvencije, vazduhoplovima obuhvaćenim Prilogom I ove regulative i registrovanim u državi članici može se upravljati u drugim državama članicama, u zavisnosti od saglasnosti države članice na čijoj se teritoriji tim vazduhoplovima upravlja. Ti vazduhoplovi mogu i da se održavaju i njihov projekat može da se izmijeni u drugim državama članicama, pod uslovom da se te izmjene projekta i te aktivnosti održavanja odvijaju pod nadzorom države članice u kojoj je vazduhoplov registrovan i u skladu sa procedurama utvrđenim nacionalnim pravom te države članice.

4. Odstupajući od stava 3 podstav 1 tačka (d), ova regulativa, delegirani i sprovedbeni akti doneseni na osnovu ove regulative primjenjuju se na projektovanje, proizvodnju i održavanje tipa vazduhoplova u okviru oblasti primjene tačke 1 podtač. (e), (f), (g), (h) ili (i) Priloga I i na osoblje i organizacije uključene u te aktivnosti ako:

(a) je organizacija odgovorna za projektovanje tog tipa vazduhoplova Agenciji podnijela zahtjev za izdavanje uvjerenja o tipu u skladu sa članom 11 ili je, ako je to primjenjivo, Agenciji dala izjavu u skladu sa članom 18 stav 1 tačka (a) u vezi sa tim tipom vazduhoplova;

(b) je taj tip vazduhoplova namijenjen za serijsku proizvodnju i

(c) projekat tog tipa vazduhoplova nije prethodno odobren u skladu s nacionalnim zakonima države članice.

Ova regulativa i delegirani i sprovedbeni akti doneseni na osnovu ove regulative primjenjuju se na relevantni tip vazduhoplova od dana kada je izdato uvjerenje o tipu ili, ako je to primjenjivo, od dana kada je data izjava. Međutim, odredbe koje se odnose na procjenu zahtjeva za uvjerenje o tipu i na izdavanje uvjerenja o tipu od strane Agencije primjenjuju se od dana kada je zahtjev primljen.

5. Ne dovodeći u pitanje nacionalne bezbjednosne i odbrambene zahtjeve, niti član 7 stav 5 Regulative (EZ) br. 550/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta (33), države članice obezbjeđuju da:

(a) objekti iz stava 3 podstav 1 tačka (b) ovog člana koji su otvoreni za javnu upotrebu i

(b) ATM/ANS iz stava 3 podstav 1 tačka (c) ovog člana koje se pružaju u svrhu obavljanja vazdušnog saobraćaja na koji se primjenjuje Regulativa (EZ) br. 549/2004,

pružaju nivo sigurnosti i interoperabilnosti sa civilnim sistemima koji je jednako djelotvoran kao onaj koji proizilazi iz primjene osnovnih zahtjeva navedenih u prilogima VII i VIII ove regulative.

6. Država članica može odlučiti da primjenjuje odsjek I, II, III ili VII Poglavlja III, ili bilo koju kombinaciju navedenih odsjeka, na pojedine ili sve aktivnosti iz stava 3 podstav 1 tačka (a) i na osoblje i organizacije uključene u te aktivnosti, ako smatra da se s obzirom na karakteristike relevantnih aktivnosti, osoblja i organizacija i na svrhu i sadržaj relevantnih odredbi, te odredbe mogu djelotvorno primjenjivati.

Od datuma navedenog u toj odluci, relevantne aktivnosti, osoblje i organizacije uređuju se isključivo odredbama iz relevantnog odsjeka ili relevantnih odsjekâ i odredbama iz ove regulative koje se odnose na primjenu tih odsjekâ.

Relevantna država članica bez odlaganja obavještava Komisiju i Agenciju o svojoj odluci i pruža im sve relevantne informacije, naročito o:

(a) relevantnom odsjeku ili relevantnim odsjecima;

(b) relevantnim aktivnostima, osoblju i organizacijama;

(c) razlozima za njenu odluku; i

(d) datumu od kojeg se ta odluka primjenjuje.

Ako Komisija nakon savjetovanja sa Agencijom smatra da nijesu ispunjeni uslovi navedeni u prvom podstavu, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuje njena odluka u tu svrhu. Nakon što je relevantna država članica obaviještena o tim sprovedbenim aktima, ta država članica bez odlaganja donosi odluku o izmjeni ili ukidanju ranije odluke iz podstava 1 ovog stava i o tome obavještava Komisiju i Agenciju.

Ne dovodeći u pitanje podstav 4, država članica može u svakom trenutku odlučiti da izmijeni ili ukine svoju raniju odluku iz podstava 1 ovog stava. U takvim slučajevima, ona o tome bez odlaganja obavještava Komisiju i Agenciju.

Agencija u bazu podataka iz člana 74 unosi sve odluke Komisije i država članica o kojima je obaviještena u skladu s ovim stavom.

Komisija, Agencija i nadležni organi relevantne države članice sarađuju u svrhu primjene ovog stava.

7. Države članice mogu da odluče da od ove regulative izuzmu projektovanje, održavanje i rad aerodroma i sigurnosnu opremu koja se koristi na tom aerodromu, ako taj aerodrom godišnje nema više od 10.000 putnika u komercijalnom vazdušnom prevozu ni više od 850 kretanja povezanih sa operacijama prevoza robe, pod uslovom da relevantne države članice obezbijede da se takvim izuzećima ne ugrožava usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 33.

Od datuma navedenog u toj odluci o izuzeću, ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative više se ne regulišu projektovanje, održavanje i rad relevantnog aerodroma kao ni njegova sigurnosna oprema i usluge zemaljskog opsluživanja i AMS na tom aerodromu.

Relevantna država članica bez odlaganja obavještava Komisiju i Agenciju o svojoj odluci o izuzeću i razlozima za donošenje iste.

Ako Komisija, nakon konsultacija sa Agencijom, smatra da takvo izuzeće o kojem je odlučila država članica nije u skladu sa uslovima navedenim u podstavu 1, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuje njena odluka u tu svrhu. Nakon što je relevantna država članica obaviještena o tim sprovedbenim aktima, ta država članica bez odlaganja donosi odluku o izmjeni ili ukidanju svoje odluke o izuzeću i o tome obavještava Komisiju i Agenciju.

Države članice takođe obavještavaju Komisiju i Agenciju o izuzećima koja su odobrile na osnovu člana 4 stav 3b Regulative (EZ) br. 216/2008.

Države članice svake godine pregledaju podatke o saobraćaju na aerodromima koje su izuzele na osnovu ovog stava ili člana 4 stav 3b Regulative (EZ) br. 216/2008. Ako se u tom pregledu pokaže da, tokom tri uzastopne godine, jedan od tih aerodroma godišnje ima više od 10.000 putnika u komercijalnom vazdušnom prevozu ili više od 850 kretanja povezanih sa operacijama prevoza robe, relevantna država članica ukida izuzeće za taj aerodrom. U tom slučaju o tome obavještava Komisiju i Agenciju.

Agencija u bazu podataka iz člana 74 unosi sve odluke Komisije i država članica o kojima je obaviještena na osnovu ovog stava.

8. Država članica može donijeti odluku da od ove regulative izuzme aktivnosti projektovanja, proizvodnje, održavanja i operacija za jednu ili više sljedećih kategorija vazduhoplova:

(a) aviona, osim bespilotnih aviona, koji nemaju više od dva sjedišta, čija mjerljiva brzina gubitka uzgona ili najmanja stalna brzina letenja u konfiguraciji za slijetanje ne prelazi 45 čvorova kalibrisane brzine, a maksimalna masa na polijetanju (u daljem tekstu: MTOM), kako je zapisala država članica, ne prelazi 600 kg za avione koji nisu namijenjeni za operacije na vodi ili 650 kg za avione koji su namijenjeni za operacije na vodi;

(b) helikoptera, osim bespilotnih helikoptera, koji nemaju više od dva sjedišta i čiji MTOM, kako je zapisala država članica, ne prelazi 600 kg za helikoptere koji nijesu namijenjeni za operacije na vodi ili 650 kg za helikoptere koji su namijenjeni za operacije na vodi;

(c) jedrilica, osim bespilotnih jedrilica, i motorne jedrilice, osim bespilotnih motornih jedrilica, koji nemaju više od dva sjedišta i čiji MTOM, kako je zapisala država članica, ne prelazi 600 kg.

Međutim, u vezi sa kategorijama vazduhoplova iz podstava 1, države članice ne moraju donijeti takvu odluku u vezi sa vazduhoplovom za koji je izdat ili se smatra da je izdat sertifikat, u skladu s Regulativom (EZ) br. 216/2008 ili sa ovom regulativom, ili u vezi sa kojim je data izjava u skladu sa ovom regulativom.

9. Odlukom o izuzeću koju je na osnovu stava 8 donijela država članica ne sprečava se organizacija sa glavnim mjestom poslovanja na teritoriji te države članice da odluči da sprovede svoje aktivnosti projektovanja i proizvodnje za vazduhoplove obuhvaćene tom odlukom u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative. Ako takva organizacija donese takvu odluku, o tome obavještava relevantnu državu članicu. U takvim slučajevima odluka o izuzeću koju je na osnovu stava 8 donijela država članica ne primjenjuje se na te aktivnosti projektovanja i proizvodnje, niti na vazduhoplove koji su projektovani i proizvedeni kao rezultat tih aktivnosti.

10. Ne dovodeći u pitanje obaveze država članica u okviru Čikaške konvencije, vazduhoplovima na koje se primjenjuje odluka o izuzeću donesena na osnovu stava 8 i koji su registrovani u državi članici koja je donijela tu odluku može se upravljati u drugoj državi članici, u zavisnosti od saglasnosti države članice na čijoj se teritoriji tim vazduhoplovima upravlja. Takvi vazduhoplovi mogu se takođe održavati, a njihov projekat se može mijenjati u drugim državama članicama, pod uslovom da se takve aktivnosti održavanja i takve izmjene projekta odvijaju pod nadzorom države članice u kojoj je vazduhoplov registrovan i u skladu sa procedurama utvrđenim u nacionalnom pravu te države članice.

U svakom sertifikatu koji je izdat u vezi sa vazduhoplovom na koji se primjenjuje odluka o izuzeću donesena na osnovu stava 8 jasno se navodi da sertifikat nije izdat u skladu sa ovom regulativom, već u skladu sa nacionalnim pravom države članice koja izdaje sertifikat. Druge države članice mogu prihvatiti takve nacionalne sertifikate, samo ako su i same donijele odgovarajuću odluku na osnovu stava 8.

11. Sve odredbe nacionalnog prava države članice koja je na osnovu stava 8 donijela odluku o izuzeću, a kojima se regulišu aktivnosti projektovanja, proizvodnje, održavanja i operacija vazduhoplova na koje se ta odluka odnosi moraju biti proporcionalne prirodi relevantne aktivnosti i povezanom riziku i njima se moraju uzimati u obzir ciljevi i načela utvrđeni u članu 1, odnosno članu 4.

Država članica koja je na osnovu stava 8 donijela odluku o izuzeću bez odlaganja obavještava Komisiju i Agenciju o toj odluci i pruža im sve relevantne informacije, naročito informacije o datumu od kojeg se ta odluka primjenjuje i kategoriji vazduhoplova na koje se odnosi.

Država članica može donijeti odluku da izmijeni ili ukine odluku o izuzeću koju je donijela na osnovu stava 8. U takvim slučajevima ona o tome bez odlaganja obavještava Komisiju i Agenciju.

Agencija u bazu podataka iz člana 74 unosi sve odluke država članica o kojima je obaviještena na osnovu ovog stava.

Odluka o izuzeću koju je na osnovu stava 8 donijela država članica takođe se primjenjuje na organizacije i osoblje uključene u aktivnosti projektovanja, proizvodnje, održavanja i operacija na koje se ta odluka primjenjuje.

Član 3

Značenje izraza

U smislu ove regulative primjenjuju se sljedeća značenja izraza:

(1) „nadzor“ je provjeravanje, od strane ili u ime nadležnog organa, na kontinuiranoj osnovi, da li su zahtjevi iz ove regulative i iz delegiranih i sprovedbenih akata donijetih na osnovu ove regulative, na osnovu kojih je sertifikat izdat ili za koje je data izjava, u kontinuitetu ispunjeni;

(2) „Čikaška konvencija“ je Konvencija o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu i njeni aneksi, potpisana u Čikagu 7. decembra 1944. godine;

(3) „proizvod“ je vazduhoplov, motor ili elisa;

(4) „dio“ je bilo koji element proizvoda kako je utvrđeno projektom tog tipa proizvoda;

(5) „ATM/ANS“ je upravljanje vazdušnim saobraćajem i usluge u vazdušnoj plovitbi i obuhvata sve od sljedećeg: funkcije i usluge upravljanja vazdušnim saobraćajem kako su definisane u članu 2 tačka 10 Regulative (EZ) br. 549/2004; usluge u vazdušnoj plovitbi kako su definisane u članu 2 tačka 4 te regulative, uključujući funkcije i usluge upravljanja mrežom iz člana 6 Regulative (EZ) br. 551/2004, kao i usluge kojima se poboljšavaju signali koje emituju sateliti glavnih konstelacija

GNSS-a za potrebe vazdušne plovidbe; projektovanje procedura za letenje; i usluge koje se sastoje od generisanja i obrade podataka, i formatiranja i pružanja podataka opštem vazdušnom saobraćaju za potrebe vazdušne plovidbe;

(6) „sastavni dio ATM/ANS“ su materijalni predmeti, poput hardvera, i nematerijalni predmeti, poput softvera, od kojih zavisi interoperabilnost EATMN-a;

(7) „sistem ATM/ANS“ je skup sastavnih djelova u vazduhu i na zemlji, kao i satelitskih uređaja, kojim se pruža podrška uslugama u vazdušnoj plovidbi u svim fazama leta;

(8) „ATM Master plan“ je plan odobren Odlukom Savjeta 2009/320/EZ (34), u skladu sa članom 1 stav 2 Regulative Savjeta (EZ) br. 219/2007 (35);

(9) „sertifikacija“ je svaki oblik priznavanja u skladu sa ovom regulativom, na osnovu odgovarajuće procjene, da je pravno ili fizičko lice, proizvod, dio, neugrađena oprema, oprema za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovom, aerodrom, aerodromska sigurnosna oprema, sistem ATM/ANS-a, sastavni dio ATM/ANS ili uređaj za simuliranje leta u skladu sa primjenjivim zahtjevima iz ove regulative i iz delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative putem izdavanja odgovarajućeg sertifikata kojim se potvrđuje takva usaglašenost;

(10) „izjava“ je svaka pisana izjava data u skladu sa ovom regulativom pod isključivom odgovornošću pravnog ili fizičkog lica na koje se primjenjuje ova regulativa, a kojom se potvrđuje usaglašenost sa primjenjivim zahtjevima iz ove regulative i iz delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative u vezi sa pravnim ili fizičkim licem, proizvodom, dijelom, neugrađenom opremom, opremom za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovom, aerodromskom sigurnosnom opremom, sistemom ATM/ANS, sastavnog dijela ATM/ANS ili uređaja za simuliranje leta;

(11) „kvalifikovani subjekt“ je akreditovano pravno ili fizičko lice kojem Agencija ili nacionalni nadležni organ može dodijeliti određene poslove sertifikacije ili nadzora u skladu sa ovom regulativom, pod kontrolom i odgovornošću Agencije ili nacionalnog nadležnog organa;

(12) „sertifikat“ je svaki sertifikat, odobrenje, autorizacija, potvrda ili drugi dokument izdat kao rezultat sertifikacije kojim se potvrđuje usaglašenost sa primjenjivim zahtjevima;

(13) „operator vazduhoplova“ je svako pravno ili fizičko lice koje upravlja ili namjerava da upravlja jednim ili više vazduhoplova;

(14) „operator aerodroma“ je znači svako pravno ili fizičko lice koje upravlja ili namjerava da upravlja jednim ili više aerodroma;

(15) „uređaj za simuliranje letenja“ znači svaka vrsta uređaja kojim se na zemlji simuliraju uslovi letenja, uključujući simulatore letenja, uređaje za letačku obuku, uređaje za vježbanje letačkih i navigacionih procedura i uređaje za osnovnu instrumentalnu obuku;

(16) „aerodrom“ je određena površina na kopnu ili na vodi, na nepokretnoj strukturi, nepokretnoj strukturi na moru ili plutajućoj strukturi, uključujući sve objekte, instalacije i opremu na njemu, u cjelini ili djelimično namijenjeno za slijetanje, polijetanje i površinsko kretanje vazduhoplova;

(17) „aerodromska sigurnosna oprema“ je svaki instrument, oprema, mehanizam, uređaj, pribor, softver ili dodatna oprema koji se upotrebljavaju ili su namijenjeni za upotrebu kao doprinos sigurnim operacijama vazduhoplova na aerodromu;

(18) „platforma“ je određena površina aerodroma namijenjena za smještaj vazduhoplova u svrhu prihvata i otpremanja putnika, prtljaga, pošte ili tereta, punjenja goriva, parkiranja ili održavanja;

(19) „usluga upravljanja platformom (u daljem tekstu: AMS)“ je usluga regulisanja aktivnosti i kretanja vazduhoplova i vozila na platformi;

(20) „usluga letnog informisanja“ je usluga koja se pruža u svrhu davanja savjeta i informacija korisnih za sigurno i efikasno izvođenje letova;

(21) „opšti vazdušni saobraćaj“ su sva kretanja civilnih i državnih vazduhoplova koja se obavljaju u skladu sa procedurama Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva („ICAO”);

(22) „međunarodni standardi i preporučene prakse“ su međunarodni standardi i preporučene prakse koje je donio ICAO u skladu sa članom 37 Čikaške konvencije;

(23) „usluga zemaljskog opsluživanja“ je svaka usluga koja se pruža na aerodromima i sastoji se od aktivnosti povezanih sa sigurnošću u oblasti zemaljskog nadzora, otpreme leta i kontrole utovara, opsluživanja putnika, opsluživanja prtljaga, tereta i pošte, opsluživanja vazduhoplova na platformi, usluga na vazduhoplovima, opsluživanja gorivom i mazivom i utovara kateringa; uključujući slučajeve u kojima operatori vazduhoplova sami sebi pružaju te usluge zemaljskog opsluživanja (samoopsluživanje);

(24) „komercijalni vazdušni prevoz“ je operacija vazduhoplova namijenjena za prevoz putnika, tereta ili pošte uz novčanu ili drugu vrstu naknade;

(25) „učinak sigurnosti“ je dostignuće Unije, države članice ili organizacije u oblasti sigurnosti, kako je definisano njenim ciljevima sigurnosti i indikatorima sigurnosti;

(26) „indikator sigurnosti“ je parametar koji se upotrebljava za praćenje i ocjenjivanje učinka sigurnosti;

(27) „cilj sigurnosti“ je planirani ili namjeravani cilj radi usaglašenosti sa indikatorima sigurnosti tokom određenog perioda;

(28) „vazduhoplov“ je svaka naprava koja može da se održava u atmosferi zbog reakcija vazduha osim reakcije vazduha u odnosu na površinu zemlje;

(29) „neugrađena oprema” je svaki instrument, oprema, mehanizam, uređaj, pribor, softver ili dodatna oprema koje operator vazduhoplova unese u vazduhoplov, ali koji nisu dio, a upotrebljavaju se ili su namijenjeni za upravljanje vazduhoplovom ili njegovu kontrolu, povećavaju sposobnost preživljavanja lica u vazduhoplovu ili bi mogli uticati na sigurno upravljanje vazduhoplovom;

(30) „bespilotni vazduhoplov” je svaki vazduhoplov koji samostalno obavlja operacije ili je projektovan da samostalno obavlja operacije ili da se njime daljinski upravlja bez pilota u vazduhoplovu;

(31) „pilot bespilotnog vazduhoplova” je fizičko lice odgovorno za sigurno upravljanje letom bespilotnog vazduhoplova koje upravlja njegovim komandama leta, bilo ručno ili, kada bespilotni vazduhoplov leti na automatski način, praćenjem njegovog kursa letenja uz mogućnost intervencije i promjene kursa u svakom trenutku;

(32) „oprema za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovom” je svaki instrument, oprema, mehanizam, uređaj, pribor, softver ili dodatna oprema koji su potrebni za sigurne operacije bespilotnog vazduhoplova, a koji nijesu dio i koji se ne nalaze u tom bespilotnom vazduhoplovu;

(33) „vazdušni prostor Jedinštenog evropskog neba” je vazdušni prostor iznad teritorije na kojoj se primjenjuju Ugovori, kao i svaki drugi vazdušni prostor u kojem države članice primjenjuju Regulativu (EZ) br. 551/2004 u skladu sa članom 1 stav 3 te regulative;

(34) „nacionalni nadležni organ” je jedan ili više subjekata koje je odredila država članica i koji imaju potrebna ovlašćenja i dodijeljene odgovornosti za obavljanje poslova u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom i u skladu sa delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, kao i u skladu sa Regulativom (EZ) br. 549/2004.

Član 4

Načela za mjere po osnovu ove regulative

1. Kada preduzimaju mjere po osnovu ove regulative Komisija, Agencija i države članice:

(a) odražavaju najnovija dostignuća i najbolje prakse u oblasti vazduhoplovstva i uzimaju u obzir iskustva u oblasti vazduhoplovstva iz cijelog svijeta, kao i naučni i tehnički napredak u odgovarajućim oblastima;

(b) oslanjaju se na najbolje dostupne dokaze i analizu;

(c) omogućavaju trenutnu reakciju na utvrđene uzroke nesreća, ozbiljnih nezgoda i namjernih povreda bezbjednosti;

(d) uzimaju u obzir međuzavisnosti između različitih oblasti sigurnosti vazduhoplovstva, i između sigurnosti vazduhoplovstva, sajber bezbjednosti i regulisanja drugih tehničkih oblasti vazduhoplovstva;

(e) utvrđuju, kada je to moguće, zahtjeve i procedure na način koji se zasniva na učinku i usmjeren je na ciljeve koje treba ostvariti, pri čemu se omogućavaju različiti načini postizanja usaglašenosti sa ciljevima koji se zasnivaju na učinku;

(f) promovišu saradnju i efikasnu upotrebu resursa između nadležnih organa na nivou Unije i država članica;

(g) kada je to moguće, preduzimaju neobavezujuće mjere, uključujući aktivnosti za promovisanje sigurnosti;

(h) uzimaju u obzir međunarodna prava i obaveze Unije i država članica u oblasti civilnog vazduhoplovstva, između ostalog i prava i obaveze iz Čikaške konvencije.

2. Mjere koje se preduzimaju u skladu sa ovom regulativom moraju odgovarati i biti proporcionalne prirodi i rizicima svake od pojedinačnih aktivnosti na koju se odnose. Prilikom pripreme i donošenja tih mjera, Komisija, Agencija i države članice uzimaju u obzir, u zavisnosti od toga o kojoj je konkretnoj aktivnosti riječ:

(a) prevozi li vazduhoplov druga lica osim članova letačke posade, a naročito da li je operacija dostupna javnosti;

(b) u kojoj bi mjeri aktivnost mogla ugroziti treće strane ili imovinu na zemlji;

(c) složenost, performanse i operativne karakteristike relevantnog vazduhoplova;

(d) svrhu leta, tip vazduhoplova i vrstu vazdušnog prostora koji se upotrebljava;

(e) vrstu, opseg i složenost operacije ili aktivnosti, uključujući, prema potrebi, veličinu i vrstu saobraćaja koji obavlja odgovorna organizacija ili lice;

(f) mjeru u kojoj su lica na koje utiču rizici povezani sa operacijom sposobna da procijene i kontrolišu te rizike;

(g) rezultate prethodnih aktivnosti sertifikacije i nadzora.

POGLAVLJE II

UPRAVLJANJE SIGURNOSTI VAZDUHOPLOVSTVA

Član 5

Evropski program za sigurnost vazduhoplovstva

1. Komisija, nakon konsultacija sa Agencijom i državama članicama donosi, objavljuje i, prema potrebi, ažurira dokument kojim se opisuje funkcionisanje evropskog sistema sigurnosti vazduhoplovstva i koji sadrži pravila, aktivnosti i procese koji se koriste za upravljanje sigurnošću civilnog vazduhoplovstva u Uniji u skladu sa ovom regulativom (u daljem tekstu: Evropski program za sigurnost vazduhoplovstva).
2. Evropski program za sigurnost vazduhoplovstva sadrži barem elemente koji se odnose na odgovornosti upravljanja sigurnošću na nacionalnom nivou koji su opisani u međunarodnim standardima i preporučenim praksama. U Evropskom programu za sigurnost vazduhoplovstva opisuje se i proces izrade, donošenja, ažuriranja i sprovođenja Evropskog plana za sigurnost vazduhoplovstva iz člana 6 u koji su blisko uključene države članice i relevantne zainteresovane strane.

Član 6

Evropski plan za sigurnost vazduhoplovstva

1. Agencija, u bliskoj saradnji sa državama članicama i relevantnim zainteresovanim stranama, kako je predviđeno u članu 5 stav 2 podstav 2, izrađuje, donosi, objavljuje i zatim najmanje jednom godišnje ažurira Evropski plan za sigurnost vazduhoplovstva. Na osnovu procjene odgovarajućih sigurnosnih informacija, u Evropskom planu za sigurnost vazduhoplovstva navode se glavni sigurnosni rizici koji utiču na evropski sistem sigurnosti vazduhoplovstva i utvrđuju se potrebne mjere za ublažavanje tih rizika.
2. Agencija, u bliskoj saradnji sa državama članicama i relevantnim zainteresovanim stranama, kako je predviđeno u članu 5 stav 2 podstav 2, u posebnom portfoliju rizika sigurnosti evidentira rizike sigurnosti iz stava 1 ovog člana i prati kako relevantne strane sprovode povezane mjere ublažavanja, uključujući prema potrebi i određivanje indikatora sigurnosti.
3. U Evropskom planu za sigurnost vazduhoplovstva, uzimajući u obzir ciljeve utvrđene u članu 1, određuje se nivo učinka sigurnosti u Uniji. Komisija, Agencija i države članice zajednički nastoje da postignu taj nivo učinka sigurnosti.

Član 7

Nacionalni program sigurnosti

1. Svaka država članica, uz konsultacije sa relevantnim zainteresovanim stranama, uspostavlja i održava nacionalni program sigurnosti za upravljanje sigurnošću civilnog vazduhoplovstva koji se odnosi na aktivnosti u vazduhoplovstvu za koje je odgovorna (u daljem tekstu: Nacionalni program sigurnosti). Taj program mora biti srazmjeran obimu i složenosti tih aktivnosti i usklađen sa Evropskim programom za sigurnost vazduhoplovstva.
2. Nacionalni program sigurnosti sadrži barem elemente povezane sa odgovornostima upravljanja sigurnošću na nacionalnom nivou koji su opisani u međunarodnim standardima i preporučenim praksama.
3. U Nacionalnom programu sigurnosti, uzimajući u obzir ciljeve utvrđene u članu 1 i nivo učinka sigurnosti iz člana 6 stav 3, određuje se nivo učinka sigurnosti koji treba ostvariti na nacionalnom nivou u vezi sa vazduhoplovnim aktivnostima za koje je odgovorna relevantna država članica.

Član 8

Nacionalni plan za sigurnost vazduhoplovstva

1. Nacionalni program sigurnosti uključuje Nacionalni plan za sigurnost vazduhoplovstva ili se Nacionalni plan za sigurnost vazduhoplovstva prilaže uz Nacionalni program sigurnosti. Na osnovu procjene relevantnih sigurnosnih informacija svaka država članica, uz konsultacije sa relevantnim zainteresovanim stranama, u tom planu navodi glavne rizike sigurnosti koji utiču na nacionalni sistem sigurnosti civilnog vazduhoplovstva i utvrđuje potrebne mjere za ublažavanje tih rizika.
2. Nacionalni plan za sigurnost vazduhoplovstva uključuje rizike i mjere navedene u Evropskom planu za sigurnost vazduhoplovstva koji su relevantni za datu državu članicu. Država članica obavještava Agenciju o rizicima i mjerama navedenim u Evropskom planu za sigurnost vazduhoplovstva za koje smatra da nisu relevantni za nacionalni sistem sigurnosti vazduhoplovstva, kao i o razlozima takvog stava.

POGLAVLJE III

OSNOVNI ZAHTJEVI

ODSJEK I

Plovidbenost i zaštita životne sredine

Član 9

Osnovni zahtjevi

1. Vazduhoplovi iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), osim bespilotnih vazduhoplova, i njihovi motori, elise, djelovi i neugrađena oprema usaglašeni su sa osnovnim zahtjevima u vezi sa plovidbenošću koji su navedeni u Prilogu II ove regulative.
2. U pogledu buke i emisija gasova, ti vazduhoplovi i njihovi motori, elise, djelovi i neugrađena oprema moraju da budu usaglašeni sa zahtjevima za zaštitu životne sredine koji su sadržani u Izmjeni 13 Toma I, u Izmjeni 10 Toma II, kao i u Izmjeni 1 Toma III, sve od navedenog kako se primjenjuje od 1. januara 2021. godine Aneksa 16 Čikaške konvencije. Osnovni zahtjevi u pogledu usaglašenosti sa životnom sredinom navedeni u Prilogu III ove regulative primjenjuju se na proizvode, djelove i neugrađenu opremu u mjeri u kojoj odredbe Čikaške konvencije iz podstava 1 ovog stava ne sadrže zahtjeve u vezi sa zaštitom životne sredine. Organizacije uključene u projektovanje, proizvodnju i održavanje proizvoda iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b) moraju biti u skladu sa tačkom 8 Priloga III ove regulative.

Član 10

Usaglašenost

1. Kada su u pitanju vazduhoplovi iz člana 2 stav 1 tačka (a), osim bespilotnih vazduhoplova, i njihovi motori, elise i djelovi, usaglašenost sa članom 9 obezbjeđuje se u skladu s čl. 11 i 12 i članom 15 stav 1.
2. Kada su u pitanju vazduhoplovi iz člana 2 stav 1 tačka (b) podtačka i, osim bespilotnih vazduhoplova, i njihovi motori, elise, djelovi i neugrađena oprema, usaglašenost sa članom 9 obezbjeđuje se u skladu s čl. 11 do 16.

Član 11

Projekat proizvoda

Projekat proizvoda podliježe sertifikaciji i za njega se izdaje uvjerenje o tipu. Modifikacije tog projekta takođe podliježu sertifikaciji i za sobom povlače izdavanje uvjerenja o modifikacijama, kao i dodatnih uvjerenja o tipu. Projekti popravke podliježu sertifikaciji i izdaju se uz odobrenje.

Odobrenje se izdaje za podatke o operativnoj prikladnosti povezane sa projektom tipa. To odobrenje uključuje se u uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu iz člana 18 stav 1 tačka (b), kako je primjenjivo.

Navedeno uvjerenje o tipu, uvjerenje o modifikacijama, odobrenje projekata popravke i odobrenje podataka o operativnoj prikladnosti izdaje se na osnovu zahtjeva kada podnosilac zahtjeva demonstrira da je projekat proizvoda usaglašen sa osnovom za sertifikaciju utvrđenom u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (b) podtač. i i ii, kako je primjenjivo, i da projekat proizvoda nema nijednu osobinu ni karakteristiku koja ga čini neusaglašenim sa životnom sredinom ili nesigurnim za rad.

Navedeno uvjerenje o tipu, uvjerenje o modifikacijama, odobrenje projekata popravke i odobrenje podataka o operativnoj prikladnosti može i bez takvog zahtjeva izdati organizacija kojoj je izdato odobrenje u skladu sa članom 15 i kojoj je dodijeljeno pravo za izdavanje tih uvjerenja ili odobrenja u skladu sa delegiranim aktom iz člana 19 stav 1 tačka (k), ako je ta organizacija utvrdila da je projekat proizvoda u skladu sa uslovima utvrđenim u podstavu 3 ovog stava.

Za projekte motora i elisa koji su sertifikovani u okviru projekta vazduhoplova u skladu s ovim članom ne zahtijeva se posebno uvjerenje o tipu.

Član 12

Projekat djelova

Osim ako je drugačije utvrđeno delegiranim aktima iz člana 19, projekat djelova podliježe sertifikaciji i za njega se izdaje uvjerenje.

Navedeno uvjerenje se izdaje na osnovu zahtjeva, ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao da je projekat dijela u skladu sa osnovom za sertifikaciju utvrđenom u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (b) podtačka iii.

Navedeno uvjerenje može i bez takvog zahtjeva izdati organizacija kojoj je izdato odobrenje u skladu sa članom 15 i kojoj je dodijeljeno pravo da izdaje ta uvjerenja u skladu sa delegiranim aktom iz člana 19 stav 1 tačka (k) ako je ta organizacija utvrdila da je projekat dijela u skladu sa osnovom za sertifikaciju utvrđenom u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (b) podtačka iii.

Za projekte djelova koji su sertifikovani u okviru projekta proizvoda u skladu sa članom 11 ne zahtijeva se posebno uvjerenje.

Član 13

Projekat neugrađene opreme

Projekat neugrađene opreme podliježe sertifikaciji i za njega se izdaje uvjerenje, ako je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 19.

Navedeno uvjerenje se izdaje na osnovu zahtjeva ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao da je projekat neugrađene opreme u skladu sa osnovom za sertifikaciju utvrđenom u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (b) podtačka iii.

Navedeno uvjerenje može i bez takvog zahtjeva izdati organizacija kojoj je izdato odobrenje u skladu sa članom 15 i kojoj je dodijeljeno pravo da izdaje navedena uvjerenja u skladu sa delegiranim aktom iz člana 19 stav 1 tačka (k) ako je ta organizacija utvrdila da je projekat neugrađene opreme u skladu sa osnovom za sertifikaciju utvrđenom u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (b) podtačka iii.

Član 14

Pojedinačni vazduhoplovi

1. Svaki vazduhoplov podliježe sertifikaciji i za njega se izdaje uvjerenje o plovidbenosti i, ako je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 19, uvjerenje o buci.

Navedena uvjerenja se izdaju na osnovu zahtjeva, ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao da je vazduhoplov u skladu sa projektom sertifikovanim u skladu sa članom 11 i da je u stanju da obavlja sigurne operacije, kao i operacije usaglašene sa životnom sredinom.

2. Uvjerenja iz stava 1 ovog člana će biti važeća sve dok se vazduhoplov i njegovi motori, elise, djelovi i neugrađena oprema održavaju u skladu sa sprovedbenim aktima povezanim sa kontinuiranom plovidbenošću iz člana 17 i budu u stanju da obavljaju sigurne operacije, kao i operacije usaglašene sa životnom sredinom.

Član 15

Organizacije

1. Organizacije odgovorne za projektovanje i proizvodnju proizvoda, djelova i neugrađene opreme podliježu sertifikaciji i izdaje im se odobrenje, osim ako je drugačije utvrđeno delegiranim aktima iz člana 19. Navedeno odobrenje se izdaje na osnovu zahtjeva ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao svoju usaglašenost sa pravilima utvrđenim delegiranim aktima iz člana 19 radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 9. U tom odobrenju navode se prava dodijeljena organizaciji i oblasti na koje se odobrenje primjenjuje.

2. Odobrenje je potrebno i za:

(a) organizacije odgovorne za održavanje i upravljanje kontinuiranom plovidbenošću proizvoda, djelova i neugrađene opreme;

i

(b) organizacije uključene u obuku osoblja odgovornog za otpuštanje proizvoda, dijela ili neugrađene opreme u upotrebu nakon održavanja.

Međutim, podstav 1 se ne primjenjuje na situacije kada zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 17 stav 1 tačka (b), uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takva odobrenja nijesu potrebna.

Odobrenja iz ovog stava izdaju se na osnovu zahtjeva kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 17 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 9.

3. U odobrenjima iz stava 2 ovog člana utvrđuju se prava dodijeljena organizaciji. Navedena odobrenja mogu se izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 17 stav 1 tačka (b).

4. Odobrenja iz stava 2 ovog člana mogu se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 17 stav 1 tačka (b) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog odobrenja.

5. Kada se zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 17 stav 1 tačka (b), uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, ne zahtijeva odobrenje iz stava 2 ovog člana, sprovedbenim aktima iz člana 17 ipak se može zahtijevati od relevantne organizacije da dà izjavu o sopstvenoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih s aktivnostima koje obavlja u skladu sa tim sprovedbenim aktima.

Član 16

Osoblje

1. Članovi osoblja odgovorni za otpuštanje proizvoda, dijela ili neugrađene opreme u upotrebu nakon održavanja dužni su da imaju dozvolu, osim u situacijama kada zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 17 stav 1 tačka (d), uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takve dozvole nijesu potrebne.

Navedena dozvola izdaje se na osnovu zahtjeva kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 17 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 9.

2. U dozvoli iz stava 1 ovog člana navode se prava dodijeljena članovima osoblja. Dozvola se može izmijeniti na način da se prava dodaju ili brišu u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 17 stav 1 tačka (d).

3. Dozvola iz stava 1 ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 17 stav 1 tačka (d) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takve dozvole.

Član 17

Sprovedbeni akti o plovidbenosti

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 9 i usaglašenost sa istima, za vazduhoplove iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), osim bespilotnih vazduhoplova, i za njihove motore, elise, djelove i neugrađenu opremu, na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) pravilima i procedurama za održavanje uvjerenja iz člana 14 i člana 18 stav 2 podstav 1 tačka (a);

- (b) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje odobrenja iz člana 15 stav 2 i za situacije kada takva odobrenja nijesu potrebna;
- (c) pravilima i procedurama za izjave iz člana 15 stav 5 i za situacije kada takve izjave nijesu potrebne;
- (d) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje dozvola iz člana 16 i za situacije kada takve dozvole nijesu potrebne;
- (e) pravilima i odgovornostima imalaca odobrenja i dozvola izdatih na osnovu člana 15 stav 2 i člana 16 i organizacija koje daju izjave u skladu sa članom 15 stav 5;
- (f) pravilima i procedurama za održavanje proizvoda, djelova i neugrađene opreme;
- (g) pravilima i procedurama za upravljanje kontinuiranom plovidbenošću vazduhoplova;
- (h) dodatnim zahtjevima u pogledu plovidbenosti za proizvode, djelove i neugrađenu opremu čiji su projekti već sertifikovani, a koji su potrebni za podržavanje kontinuirane plovidbenosti i poboljšanje sigurnosti.
- Ti sprovedbeni akti se donose u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.
2. Pri donošenju tih sprovedbenih akata, Komisija obezbeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 9 i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, naročito one navedene u prilogima 1, 6 i 8 Čikaške konvencije.

Član 18

Odstupanja

1. Odstupajući od čl. 9 do 13, prema potrebi:

- (a) usaglašenost projekata proizvoda, projekata djelova i projekata neugrađene opreme sa primjenjivim osnovnim zahtjevima iz člana 9 može se ocijeniti bez izdavanja sertifikata, ako je to predviđeno delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (d) podtačka i. U tom slučaju u delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (j) treba definisati uslove i procedure za to ocjenjivanje. U delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (d) podtačka i moglo bi se predvidjeti da organizaciji odgovornoj za projektovanje i proizvodnju tih proizvoda, djelova i neugrađene opreme treba omogućiti davanje izjave o usaglašenosti svog projekta sa osnovnim zahtjevima i detaljnim specifikacijama utvrđenim u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka i donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti tih projekata sa tim osnovnim zahtjevima;
- (b) ako projekat vazduhoplova nije u saglasnosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 9, može se izdati ograničeno uvjerenje o tipu. U tom slučaju, navedeno uvjerenje izdaje se na osnovu zahtjeva ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao da je projekat vazduhoplova u skladu sa osnovom za sertifikaciju utvrđenom u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (b) podtačka i i ii, i da je projekat vazduhoplova u pogledu plovidbenosti i usaglašenosti sa životnom sredinom primjeren s obzirom na predviđenu namjenu vazduhoplova.

2. Odstupajući od čl. 9, 10 i 14, prema potrebi:

- (a) u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19, ograničeno uvjerenje o plovidbenosti ili ograničeno uvjerenje o buci izdaje se za vazduhoplov za čiji projekat se daje izjava u skladu sa stavom 1 tačka (a) ili za koji je izdato ograničeno uvjerenje o tipu u skladu sa stavom 1 tačka (b). U tom slučaju, navedena uvjerenja se izdaju na osnovu zahtjeva, ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao da je vazduhoplov u saglasnosti sa tim projektom i da je vazduhoplov u stanju da obavlja sigurne operacije, kao i za operacije usaglašene sa životnom sredinom;
- (b) u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 može se izdati dozvola za letenje kako bi se omogućile operacije vazduhoplova koji nema važeće uvjerenje o plovidbenosti ili važeće ograničeno uvjerenje o plovidbenosti. U tom slučaju, takva dozvola za letenje izdaje se na osnovu zahtjeva, ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao da je vazduhoplov u stanju da sigurno obavlja osnovni let.

Dozvolu za letenje može, i bez takvih zahtjeva, izdati organizacija kojoj je izdato odobrenje u skladu sa članom 15 i kojoj je dodijeljeno pravo da izdaje te dozvole za letenje u skladu sa delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (k) ili sprovedbenim aktom iz člana 17 stav 1 tačka (e), pod uslovom da je ta organizacija utvrdila da je vazduhoplov u stanju da sigurno obavlja osnovni let.

Dozvola za letenje podliježe odgovarajućim ograničenjima predviđenim u delegiranim aktima iz člana 19 stav 1 tačka (f), a naročito ograničenjima radi zaštite sigurnosti trećih strana.

Član 19

Delegirana ovlašćenja

1. Vezano za vazduhoplove iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), osim bespilotnih vazduhoplova, i njihove motore, elise, djelove i neugrađenu opremu, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, kojima se utvrđuju detaljna pravila o:

- (a) detaljnim zahtjevima u vezi sa zaštitom životne sredine za proizvode, djelove i neugrađenu opremu u situacijama iz člana 9 stav 2 podstav 2;
- (b) uslovima na osnovu kojih Agencija u skladu sa članom 77 utvrđuje sljedeće i o tome obavještava podnosioca zahtjeva:
- (i) osnov za izdavanje uvjerenja o tipu koje se primjenjuje na proizvod za potrebe izdavanja uvjerenja o tipu iz člana 11 i člana 18 stav 1 tačka (b),
 - (ii) osnov za sertifikaciju koja se primjenjuje na proizvod za potrebe odobrenja podataka o operativnoj prikladnosti iz člana 11, uključujući:
 - minimalni nastavni plan obuke za ovlašćenje za tip za osoblje koje vrši sertifikaciju,
 - minimalni nastavni plan obuke pilota za ovlašćenje za tip i referentne podatke potrebne za objektivnu kvalifikaciju povezanih simulatora,
 - glavnu listu minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova, prema potrebi,

- podatke o tipu vazduhoplova relevantne za kabinsku posadu,
 - dodatne specifikacije kako bi se obezbijedila usaglašenost sa Odsjekom III;
- (iii) osnov za sertifikaciju koja se primjenjuje na dio ili na neugrađenu opremu, uključujući opremu i instrumente iz oblasti sigurnosti iz člana 30 stav 7, za potrebe sertifikacije iz čl. 12 i 13;
- (c) posebnim uslovima za usaglašenost vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b) podtačka ii sa osnovnim zahtjevima iz člana 9;
- (d) uslovima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata iz čl. 11, 12, 13 i člana 18 stav 1 tačka (b), uključujući:
- (i) uslove za situacije kada se, radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 i uzimajući u obzir prirodu i rizik relevantne aktivnosti, takvi sertifikati zahtijevaju ili ne zahtijevaju, ili su takve izjave dopuštene, kako je primjenjivo;
 - (ii) uslove u pogledu trajanja tih sertifikata i u pogledu produženja istih, ako im je trajanje ograničeno;
- (e) uslovima za izdavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje uvjerenja o plovidbenosti i uvjerenja o buci iz člana 14 stav 1, kao i ograničenih uvjerenja o plovidbenosti i ograničenih uvjerenja o buci iz člana 18 stav 2 podstav 1 tačka (a);
- (f) uslovima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju, ukidanje i upotrebu dozvola za letenje iz člana 18 stav 2 podstav 1 tačka (b);
- (g) uslovima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje odobrenja iz člana 15 stav 1, i za situacije u kojima se, radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 i uzimajući u obzir prirodu i rizik relevantne aktivnosti, takva odobrenja zahtijevaju ili ne zahtijevaju, ili su takve izjave dopuštene, kako je primjenjivo;
- (h) pravima i odgovornostima imalaca sertifikata izdatih na osnovu čl. 11, 12 i 13, člana 14 stav 1, člana 15 stav 1, člana 18 stav 1 tačka (b) i člana 18 stav 2 i organizacija koje su dale izjave u skladu s članom 18 stav 1 tačka (a) i u skladu sa tačkom (g) ovog stava;
- (i) uslovima za utvrđivanje detaljnih specifikacija koje se primjenjuju na projekte proizvoda, projekte djelova i projekte neugrađene opreme za koje se daju izjave u skladu s članom 18 stav 1 tačka (a);
- (j) uslovima i procedurama za ocjenjivanje, u skladu s članom 18 stav 1 tačka (a), plovidbenosti i usaglašenosti projekata proizvoda, projekata djelova i projekata neugrađene opreme sa životnom sredinom, bez potrebe za izdavanjem sertifikata, uključujući uslove i ograničenja za operacije;
- (k) uslovima za organizacije kojima je izdato odobrenje u skladu sa članom 15 stav 1 za dodjelu prava za izdavanje sertifikata iz čl. 11, 12 i 13 i člana 18 stav 2 podstav 1 tačka (b);
2. U pogledu plovidbenosti i usaglašenost vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), osim bespilotnih vazduhoplova, i njihovih motora, elisa, djelova i neugrađene opreme sa životnom sredinom, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, radi izmjene priloga II i III, kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja ili dokaza u oblasti plovidbenosti ili usaglašenosti sa životnom sredinom, kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u članu 1, a u mjeri potrebnjoj za ostvarenje tih ciljeva.
3. U pogledu usaglašenosti vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), osim bespilotnih vazduhoplova, i njihovih motora, elisa, djelova i neugrađene opreme sa životnom sredinom, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, radi izmjene upućivanja na odredbe Čikaške konvencije iz člana 9 stav 2 podstav 1, kako bi ih ažurirala u smislu izmjena tih odredaba koje stupaju na snagu nakon 4. jula 2018. godine i koje postaju primjenjive u svim državama članicama, u mjeri u kojoj se takvim usklađivanjima ne proširuje oblast primjene ove regulative.

ODSJEK II

Posada vazduhoplova

Član 20

Osnovni zahtjevi

Piloti i članovi kabinske posade koji učestvuju u operacijama vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, kao i uređaji za simuliranje letenja, lica i organizacije uključeni u obuku, ispitivanje, provjeravanje ili procjenu zdravstvene sposobnosti tih pilota i kabinske posade usaglašeni su sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu IV.

Član 21

Piloti

1. Od pilota se zahtijeva da imaju dozvolu pilota i ljekarsko uvjerenje pilota koji odgovaraju operaciji koju treba obaviti, osim u situacijama kada se zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 23 stav 1 tačka (c) podtačka i, uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takve dozvole ili ljekarsa uvjerenja ne zahtijevaju.
2. Dozvola pilota iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 23 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 20.
3. Ljekarsko uvjerenje pilota iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 23 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 20.
4. U dozvoli pilota i ljekarskom uvjerenju pilota iz stava 1 ovog člana navode se prava dodijeljena pilotu.

Dozvola pilota i ljekarsko uvjerenje pilota mogu se izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 23 stav 1 tačka (c).

5. Dozvola pilota ili ljekarsko uvjerenje pilota iz stava 1 ovog člana mogu se ograničiti, suspendovati ili ukinuti kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje dozvole ili ljekarskog uvjerenja u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 23 stav 1 tačka (c).

6. Obuka i iskustvo u vazduhoplovima koji ne podliježu ovoj regulativi mogu se, u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 23 stav 1 tačka (c) podtačka iv, priznati za potrebe sticanja dozvole pilota iz stava 1 ovog člana.

Član 22

Kabinska posada

1. Od članova kabinske posade uključenih u operacije komercijalnog vazdušnog prevoza zahtijeva se da imaju potvrdu.

2. Uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, od članova kabinske posade uključenih u operacije koje nijesu operacije komercijalnog vazdušnog prevoza može se takođe zahtijevati da imaju potvrdu u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 23 stav 2 tačka (a).

3. Potvrde iz st. 1 i 2 ovog člana izdaju se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 23 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 20.

4. U potvrdama iz st. 1 i 2 ovog člana navode se prava dodijeljena članovima kabinske posade. Potvrde se mogu izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 23 stav 2 tačka (a).

5. Potvrde iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 23 stav 2 tačka (a) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje ili održavanje takvih potvrda.

6. Članovi kabinske posade podliježu procjeni zdravstvene sposobnosti prije ostvarivanja svojih prava, i u redovnim vremenskim intervalima nakon toga, kako bi se obezbijedila usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 20 o zdravstvenoj sposobnosti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 23 stav 2 tačka (b).

Član 23

Sprovedbeni akti u vezi sa pilotima i članovima kabinske posade

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 20, kao i usaglašenost sa njima, za pilote koji su uključeni u operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, Komisija na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) različitim kategorijama dozvola pilota i ljekarskih uvjerenja pilota iz člana 21, kao i različitim ovlašćenjima za takve dozvole pilota koje odgovaraju različitim vrstama aktivnosti koje se obavljaju;

(b) pravima i odgovornostima imalaca dozvola pilota, ovlašćenja i ljekarskih uvjerenjima pilota;

(c) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje dozvola pilota, ovlašćenja i ljekarskih uvjerenja pilota, uključujući:

(i) pravila i procedure za situacije kada se takve dozvole, ovlašćenja i ljekarska uvjerenja ne zahtijevaju;

(ii) pravila i procedure za konverziju nacionalnih dozvola pilota i nacionalnih ljekarskih uvjerenja pilota u dozvole pilota i ljekarskih uvjerenja pilota iz člana 21 stav 1;

(iii) pravila i procedure za konverziju nacionalnih dozvola inženjera leta u dozvole pilota iz člana 21 stav 1;

(iv) pravila i procedure za priznavanje obuke i iskustva u vazduhoplovima koji ne podliježu ovoj regulativi za potrebe sticanja dozvola pilota iz člana 21 stav 1.

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

Pri donošenju tih sprovedbenih akata Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 20 ove regulative i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, naročito one navedene u Prilogu 1 Čikaške konvencije.

Ti sprovedbeni akti, prema potrebi, uključuju odredbe za izdavanje svih vrsta dozvola pilota i ovlašćenja koji se zahtijevaju u skladu s Prilogom I Čikaške konvencije. Ti sprovedbeni akti mogu uključivati i odredbe za izdavanje drugih vrsta dozvola pilota i ovlašćenja.

2. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 20 i usaglašenost sa istima, za članove kabinske posade koji su uključeni u operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, Komisija, na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje potvrda kabinske posade i za situacije u kojima se takve potvrde zahtijevaju za članove kabinske posade uključene u operacije koje nijesu operacije komercijalnog vazdušnog prevoza;

(b) pravilima i procedurama za procjenu zdravstvene sposobnosti članova kabinske posade iz člana 22;

(c) pravima i odgovornostima imalaca potvrda kabinske posade iz člana 22.

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

Član 24

Organizacije za obuku i vazduhoplovno-medicinski centri

1. Od vazduhoplovno-medicinskih centara zahtijeva se da imaju odobrenje.

2. Od organizacija za obuku pilota i organizacija za obuku kabinske posade zahtijeva se da imaju odobrenje, osim u situacijama kada zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 27 stav 1 tačka (a), uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takva odobrenja se ne zahtijevaju.

3. Odobrenja iz st. 1 i 2 ovog člana izdaju se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 27 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti s osnovnim zahtjevima iz člana 20.
4. U odobrenjima iz st. 1 i 2 ovog člana navode se prava dodijeljena organizaciji. Ta odobrenja mogu se izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (a).
5. Odobrenja iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (a) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog odobrenja.
6. Kada se zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 27 stav 1 tačka (a), uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, ne zahtijeva odobrenje iz stava 2 ovog člana za organizacije za obuku pilota ili organizacije za obuku kabinske posade, sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (b) ipak se od predmetne organizacije može zahtijevati davanje izjave o sopstvenoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje svojih odgovornosti povezanih s aktivnostima koje obavlja u skladu sa tim sprovedbenim aktima.

Član 25

Uređaji za simuliranje letenja

1. Sertifikat se zahtijeva za svaki uređaj za simuliranje letenja, a koji se koristi za obuku pilota, osim u situacijama kada zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 27 stav 1 tačka (a), uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takvi sertifikati se ne zahtijevaju.
2. Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost i usaglašenost uređaja sa sprovedbenim aktima iz člana 27 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 20.
3. U sertifikatu iz stava 1 ovog člana navode se funkcionalnosti uređaja. Sertifikat se mijenja na način da se odraze promjene tih funkcionalnosti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (a).
4. Sertifikat iz stava 1 ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (a) kada imalac ili uređaj više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog sertifikata.
5. Ako je tako predviđeno sprovedbenim aktima iz člana 27, od organizacije odgovorne za operacije uređaja za simuliranje letenja zahtijeva se da da izjavu o usaglašenosti uređaja sa osnovnim zahtjevima iz člana 20 i sa detaljnim odredbama utvrđenim u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (b).

Član 26

Instruktori i ispitivači

1. Lica odgovorna za sprovođenje letačke obuke, obuke na simulatorima letenja ili za procjenu vještina pilota, kao i vazduhoplovno-medicinskih ispitivači dužni su da imaju sertifikat, osim u situacijama kada se zbog donošenja sprovedbenih akata iz člana 27 stav 1 tačka (a), uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takvi sertifikati ne zahtijevaju.
2. Uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, od lica odgovornih za obuku ili procjenu vještina kabinske posade može da se zahtijeva da imaju sertifikat u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (a).
3. Sertifikati iz st. 1 i 2 ovog člana izdaju se na osnovu zahtjeva kada podnosilac zahtjeva demonstrira usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 27 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti s osnovnim zahtjevima iz člana 20.
4. U sertifikatima iz st. 1 i 2 ovog člana navode se dodijeljena prava. Navedeni sertifikati se mijenjaju u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27.
5. Sertifikati iz st. 1 i 2 ovog člana mogu da se ograniče, suspenduju ili ukinu u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 27 stav 1 tačka (a) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvih sertifikata.

Član 27

Sprovedbeni akti u vezi sa obukom, ispitivanjem, provjeravanjem i procjenom zdravstvene sposobnosti

1. Da bi se obezbijedila ujednačena primjena osnovnih zahtjeva iz člana 20, kao i usaglašenost sa istima, za uređaje za simuliranje letenja, i za lica i organizacije uključene u obuku, ispitivanje, provjeravanje i procjenu zdravstvene sposobnosti pilota i članova kabinske posade, na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:
 - (a) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje odobrenja i uvjerenja iz čl. 24, 25 i 26, i za situacije u kojima se ta odobrenja i uvjerenja zahtijevaju ili ne zahtijevaju;
 - (b) pravilima i procedurama za davanje izjava organizacija za obuku pilota i organizacija za obuku kabinske posade iz člana 24 stav 6 i operatora uređaja za simuliranje letenja iz člana 25 stav 5 i za situacije u kojima se takve izjave zahtijevaju;
 - (c) pravima i odgovornostima imalaca odobrenja i uvjerenja iz čl. 24, 25 i 26, i organizacija koje daju izjave u skladu sa članom 24 stav 6 i članom 25 stav 5.Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.
2. Pri donošenju tih sprovedbenih akata Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 20 i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, naročito one navedene u prilogima 1 i 6 Čikaške konvencije.

Član 28

Delegirana ovlašćenja

1. Kada su u pitanju piloti i članovi kabinske posade uključeni u operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, kao i uređaji za simuliranje letenja, lica i organizacije uključene u obuku, ispitivanje, provjeravanje ili procjenu zdravstvene sposobnosti tih pilota i članova kabinske posade, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, radi izmjene Priloga IV kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja ili dokaza o sigurnosti u vezi sa posadom vazduhoplova, kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u članu 1, a u mjeri potrebnoj za ostvarenje tih ciljeva.
2. Pravila iz stava 1 obuhvataju, prema potrebi, odredbe za izdavanje svih vrsta pilotskih dozvola i ovlašćenja koja se zahtijevaju u skladu sa Čikaškom konvencijom. Ta pravila mogu obuhvatati i odredbe za izdavanje drugih vrsta dozvola i ovlašćenja.

ODSJEK III

Vazdušne operacije

Član 29

Osnovni zahtjevi

Operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, usaglašene su sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu V i, ako je to primjenjivo, u prilogima VII i VIII.

Član 30

Operatori vazduhoplova

1. Da bi se obezbijedila usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 29 i uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, od operatora vazduhoplova čije je mjesto osnivanja, prebivalište ili glavno mjesto poslovanja na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori može se zahtijevati, u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 31 stav 1 podstav 1 tač. (b) i (c), da:
 - (a) daju izjavu o sopstvenoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih s operacijama vazduhoplova u skladu sa tim sprovedbenim aktima; ili da
 - (b) imaju sertifikat.
2. Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 31 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti s osnovnim zahtjevima iz člana 29.
3. U sertifikatu iz stava 1 ovog člana navode se prava dodijeljena operatoru vazduhoplova. Sertifikat se može izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 31 stav 1 podstav 1 tačke (b).
4. Sertifikat iz stava 1 ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 31 stav 1 podstav 1 tačka (b) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog sertifikata.
5. Uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, od operatora vazduhoplova iz stava 1 ovog člana može se zahtijevati, u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 31, da:
 - (a) ispunjavaju posebne zahtjeve prilikom sklapanja *code share* ugovora ili ugovora o zakupu;
 - (b) ispunjavaju posebne zahtjeve pri upravljanju vazduhoplovom koji je registrovan u trećoj zemlji;
 - (c) utvrde listu minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova (u daljem tekstu: MEL) ili ekvivalentan dokument kojim se predviđaju operacije vazduhoplova, u navedenim uslovima, kada određeni instrumenti, djelovi opreme ili funkcije ne rade na početku leta.
6. Države članice su dužne da obezbijede da operacije vazduhoplova na letovima na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori, unutar te teritorije ili van nje, kojim upravlja operator vazduhoplova sa mjestom osnivanja, prebivalištem ili glavnim mjestom poslovanja van te teritorije, ali za kojeg države članice obavljaju funkcije i zadatke države operatora u skladu sa Čikaškom konvencijom, kao i za osoblje i organizacije uključene u te operacije, ispunjavaju nivo sigurnosti koji je ekvivalentan onom koji je utvrđen ovom regulativom.
7. Ako je tako predviđeno sprovedbenim aktima iz člana 31 stav 1 podstav 1 tačka (g), vazduhoplovi su opremljeni potrebnom sigurnosnom opremom i instrumentima, koji su sertifikovani, ako se to zahtijeva, u skladu sa delegiranim aktom iz člana 19 stav 1 tačka (b) podtačka iii, uključujući neke ili sve sljedeće stavke:
 - (a) uređaje za snimanje na letu;
 - (b) sredstva za praćenje položaja vazduhoplova;
 - (c) sredstva za pravovremen prenos podataka iz uređaja za snimanje na letu u slučaju vazduhoplova koji je u nevolji, oslanjajući se na elektronsku komunikaciju u stvarnom vremenu ili druga odgovarajuća tehnička rješenja.

Član 31

Sprovedbeni akti u vezi sa vazdušnim operacijama

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 29, kao i usaglašenost sa istima, za operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:
 - (a) posebnim pravilima i procedurama za operacije vazduhoplova u skladu sa osnovnim zahtjevima iz člana 29;

(b) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata iz člana 30 stav 1 tačka (b) i za situacije u kojima se takvi sertifikati zahtijevaju;

(c) pravilima i procedurama za davanje izjave operatora vazduhoplova iz člana 30 stav 1 tačka (a) i za situacije u kojima se takve izjave zahtijevaju;

(d) pravima i odgovornostima imalaca sertifikata iz člana 30 stav 1 tačka (b) i operatora vazduhoplova koji daju izjave iz člana 30 stav 1 tačka (a);

(e) dodatnim zahtjevima potrebnim za obezbjeđivanje usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 29 koji se primjenjuju na operatore vazduhoplova s mjestom osnivanja, prebivalištem ili glavnim mjestom poslovanja na teritoriji na kojoj se primjenjuju Ugovori kada ti operatori sklope *code share* ugovore ili ugovore o zakupu vazduhoplova ili kada upravljaju vazduhoplovom registrovanim u trećoj zemlji;

(f) pravilima i procedurama za operatore vazduhoplova iz člana 30 stav 1 u vezi sa utvrđivanjem MEL-a ili ekvivalentnog dokumenta, i za situacije u kojima se on zahtijeva;

(g) pravilima i procedurama u skladu sa kojima vazduhoplov treba da bude opremljen potrebnom sigurnosnom opremom i instrumentima, uključujući uređaje za snimanje na letu i/ili sredstva iz člana 30 stav 7, i pravila i procedure za čuvanje, zaštitu, upotrebu i, ako je to primjenjivo, zaštićen prenos relevantnih podataka.

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

2. Pri donošenju tih sprovedbenih akata, Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 29 ove regulative i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, naročito one navedene u Prilogu 6 Čikaške konvencije.

Član 32

Delegirana ovlašćenja

1. Za operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:

(a) uslovima koje operatori iz člana 30 stav 1 i njihovi članovi posade vazduhoplova moraju ispunjavati u vezi s ograničenjima vremena letenja i radnog vremena, kao i zahtjeve u vezi sa odmorom članova posade vazduhoplova;

(b) uslovima i procedurama potrebnim za obezbjeđivanje usaglašenosti s osnovnim zahtjevima iz člana 29 u vezi sa odobrenjem individualnih specifikacijskih šema leta koje izdaju nacionalni nadležni organi i izdavanjem mišljenja Agencije o tim šemama u skladu sa članom 76 stav 7.

2. Kada su u pitanju operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b), osim bespilotnih vazduhoplova, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, radi izmjene Priloga V i, ako je to primjenjivo, priloga VII i VIII, kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja ili dokaza o sigurnosti u vezi sa vazдушnim operacijama, kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u članu 1, a u mjeri potrebnoj za ostvarenje tih ciljeva.

ODSJEK IV

Aerodromi

Član 33

Osnovni zahtjevi

Aerodromi, sigurnosna aerodromska oprema, funkcionisanje aerodroma i pružanje usluga zemaljskog opsluživanja i AMS-a na aerodromima iz člana 2 stav 1 tačka (e) usaglašeni su sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu VII i, ako je to primjenjivo, u Prilogu VIII.

Član 34

Sertifikacija aerodroma

1. Kada su u pitanju aerodromi, zahtijeva se posjedovanje sertifikata. Tim sertifikatom obuhvata se aerodrom i njegova sigurnosna oprema, osim ako je sigurnosna oprema obuhvaćena izjavom ili sertifikatom iz člana 35 stav 1 tačka (a), odnosno tačka (b).

2. Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se na zahtjev kada podnosilac zahtjeva demonstrira da:

(a) je aerodrom u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 36 i sa osnovom za sertifikaciju aerodroma navedenom u stavu 5 ovog člana; i

(b) aerodrom nema nijednu osobinu ili karakteristiku koje nepovoljno utiču na sigurnost njegovih operacija.

3. Sertifikat iz stava 1 ovog člana može se izmijeniti kako bi se uključile promjene u vezi sa aerodromom ili njegovom sigurnosnom opremom u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 36 stav 1 tačka (c).

4. Sertifikat iz stava 1 ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 36 stav 1 tačka (c) kada aerodrom ili njegova sigurnosna oprema više nisu u skladu sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog sertifikata.

5. Osnova za sertifikaciju aerodroma sastoji se od sljedećeg:

(a) primjenjivih sertifikacionih specifikacija povezanih sa tipom aerodroma;

(b) onih odredaba primjenjivih sertifikacionih specifikacija za koje je priznat ekvivalentni nivo sigurnosti;

(c) posebnih detaljnih tehničkih specifikacija neophodnih onda kada projektne karakteristike određenog aerodroma ili operativno iskustvo pokažu da bilo koja sertifikaciona specifikacija tačke (a) ovog stava nedovoljna ili neodgovarajuća za obezbjeđivanje usklađenosti s osnovnim zahtjevima iz člana 33.

Član 35

Sigurnosna aerodromska oprema

1. Uzimajući u obzir ciljeve i načela navedene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik relevantne aktivnosti, sprovedbenim aktima iz člana 36 se, od organizacija uključenih u projektovanje, proizvodnju i održavanje sigurnosne aerodromske opreme koja se koristi ili je namijenjena za korišćenje na aerodromima koji podliježu ovoj regulativi, može zahtijevati da:
(a) daju izjavu o tome da je ta oprema u skladu sa detaljnim specifikacijama utvrđenim u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 36; ili
(b) posjeduju sertifikat u pogledu sigurnosne aerodromske opreme.
2. Sertifikat iz stava 1 tačka (b) ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira je oprema u skladu sa detaljnim specifikacijama utvrđenim u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 36 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 33.
3. U sertifikatu iz stava 1 tačka (b) ovog člana navode se funkcionalnosti opreme. Navedeni sertifikat može se izmijeniti na način da se odraze promjene tih funkcionalnosti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 36 stav 1 tačka (d).
4. Sertifikat iz stava 1 tačka (b) ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 36 stav 1 tačka (d) ako oprema više nije usaglašena s pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog sertifikata.

Član 36

Sprovedbeni akti u vezi sa aerodromima i sigurnosnom aerodromskom opremom

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 33 i usaglašenost sa istima, za aerodrome i sigurnosnu aerodromsku opremu na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:
(a) pravilima i procedurama za utvrđivanje i obavješćavanje podnosioca zahtjeva, na osnovu člana 34 stav 5, o osnovi za sertifikaciju koja se primjenjuje na aerodrom za potrebe sertifikacije u skladu sa članom 34 stav 1;
(b) pravila i procedure za utvrđivanje i obavješćavanje podnosioca zahtjeva o detaljnim specifikacijama koje se za potrebe sertifikacije primjenjuju na sigurnosnu aerodromsku opremu u skladu sa članom 35 stav 1;
(c) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata aerodroma iz člana 34, uključujući operativna ograničenja povezana s konkretnim projektom aerodroma;
(d) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata za sigurnosnu aerodromsku opremu iz člana 35 stav 1 i situacije u kojima se takvi sertifikati zahtijevaju;
(e) pravilima i procedurama za utvrđivanje detaljnih specifikacija koje se primjenjuju na sigurnosnu aerodromsku opremu koja podliježe davanju izjave u skladu sa članom 35 stav 1;
(f) pravilima i procedurama za davanje izjave, u skladu sa članom 35 stav 1 u vezi sa sigurnosnom aerodromskom opremom za situacije u kojima se takve izjave zahtijevaju;
(g) pravilima i odgovornostima imalaca sertifikata iz člana 34 i člana 35 stav 1 i organizacija koje daju izjave u skladu sa članom 35 stav 1;
(h) pravilima i procedurama za priznavanje i konverziju nacionalnih sertifikata aerodroma izdatih na osnovu nacionalnih propisa u sertifikate aerodroma iz člana 34 ove regulative, uključujući mjere koje je predmetna država članica već odobrila na osnovu prijavljenih razlika u odnosu na Prilog 14 Čikaške konvencije.
Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.
2. Pri donošenju tih sprovedbenih akata, Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 33 ove regulative i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, a naročito one navedene u Prilogu 14 Čikaške konvencije.

Član 37

Organizacije

1. Organizacije odgovorne za funkcionisanje aerodroma podliježu sertifikaciji i izdaje im se sertifikat. Navedeni sertifikat izdaje se na osnovu zahtjeva kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenostsa delegiranim aktima iz člana 39 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 33.
U sertifikatu se navode prava dodijeljena sertifikovanoj organizaciji i oblast primjene sertifikata.
2. Organizacije odgovorne za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja i AMS-a na aerodromima koji podliježu ovoj regulativi moraju dati izjavu o sopstvenoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih sa uslugama koje se pružaju u skladu sa osnovnim zahtjevima iz člana 33.

Član 38

Zaštita okoline aerodroma

1. Države članice preduzimaju potrebne mjere kako bi obezbijedile da aerodromi koji se nalaze na njihovoj teritoriji budu zaštićeni od aktivnosti i razvoj u njihovoj okolini koji mogu prouzrokovati neprihvatljive rizike za vazduhoplove koji koriste taj aerodrom.
2. Organizacije iz člana 37 stav 1 prate aktivnosti i razvoja koji mogu prouzrokovati neprihvatljive sigurnosne rizike za vazduhoplovstvo u okolini aerodroma za čije su funkcionisanje odgovorne. Te organizacije preduzimaju potrebne mjere za ublažavanje tih rizika koliko je to u njihovoj moći, a kada to nije slučaj, o tim rizicima obavješćavaju nadležne organe države članice u kojoj se nalazi aerodrom.

3. Da bi se obezbijedila ujednačena primjena ovog člana, na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

Član 39

Delegirana ovlašćenja

1. Kada su u pitanju funkcionisanje aerodroma i pružanje usluga zemaljskog opsluživanja i AMS-a na aerodromima, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128 kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:
 - (a) posebnim uslovima za funkcionisanje aerodroma u skladu sa osnovnim zahtjevima iz člana 33;
 - (b) uslovima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata iz člana 37 stav 1;
 - (c) pravima i odgovornostima imalaca sertifikata iz člana 37 stav 1;
 - (d) uslovima i procedurama za davanje izjava od strane organizacija koje pružaju usluge zemaljskog opsluživanja i od strane organizacija koje pružaju usluge AMS-a u skladu sa članom 37 stav 2, uključujući priznavanje tih izjava, bez dodatne provjere, od strane operatora;
 - (e) pravima i odgovornostima organizacija koje pružaju usluge zemaljskog opsluživanja i organizacija koje pružaju usluge AMS-a i koje su dale izjave u skladu s članom 37 stav 2;
2. Kada su u pitanju aerodromi, sigurnosna aerodromska oprema, funkcionisanje aerodroma, usluge zemaljskog opsluživanja i AMS-a, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, radi izmjene Priloga VII i, ako je to primjenjivo, Priloga VIII, kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja ili dokaza o sigurnosti u vezi s aerodromima, kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u članu 1, a u mjeri potrebnoj za ostvarenje ciljeva utvrđenih u članu 1.

ODSJED V

ATM/ANS

Član 40

Osnovni zahtjevi

1. Pružanje ATM/ANS iz člana 2 stav 1 tačka (g) usaglašeno je sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu VIII i, ako je to primjenjivo, u Prilogu VII.
2. Vazduhoplovi koji obavljaju operacije u vazдушnom prostoru Jedinštenog evropskog neba, osim onih uključenih u aktivnosti iz člana 2 stav 3 tačka (a), usaglašeni su sa osnovnim zahtjevima navedenim u tački 1 Priloga VIII.

Član 41

Pružaoци ATM/ANS

1. Od pružalaca ATM/ANS zahtijeva se da imaju sertifikat.
2. Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 43 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 40.
3. U sertifikatu iz stava 1 ovog člana navode se dodijeljena prava. Sertifikat se može izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 43 stav 1 podstav 1 tačka (b).
4. Sertifikat iz stava 1 ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 43 stav 1 podstav 1 tačka (b) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog sertifikata.
5. Odstupajući od stava 1 ovog člana, u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 43, države članice mogu donijeti odluku da se pružaoци usluga letnog informisanja mora omogućiti da daju izjavu o sopstvenoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih sa uslugama koje pružaju u skladu sa osnovnim zahtjevima iz člana 40. U tom slučaju, relevantna država članica obavještava Komisiju, Agenciju i druge države članice o svojoj odluci.
6. Odstupajući od stava 1 države članice mogu pružaoцима ATM/ANS odobriti izuzeća od zahtjeva za posjedovanje sertifikata, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - (a) glavno mjesto poslovanja pružaoца usluga nalazi se van teritorija za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom;
 - (b) pružanje ATM/ANS od strane tog pružaoца odnosi se na vazdušni saobraćaj malog obima u ograničenom dijelu vazdušnog prostora za koji je odgovorna država članica koja odobrava izuzeće i pri čemu se taj dio vazdušnog prostora graniči sa vazdušnim prostorom pod odgovornošću treće zemlje;
 - (c) zahtijevanje od pružaoца usluga da demonstrira usklađenost sa pravilima iz stava 1 uključivalo bi neproporcionalan napor tog pružaoца usluga s obzirom na prirodu i rizike određene aktivnosti koju obavlja u okviru tog vazdušnog prostora;
 - (d) relevantna država članica je uspostavila pravila i procedure koje se primjenjuju na pružanje ATM/ANS od strane tog pružaoца kojima se, u skladu sa međunarodnim standardima i preporučenim praksama i uzimajući u obzir posebne okolnosti predmetnog slučaja, obezbjeđuje prihvatljiv nivo sigurnosti i usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 40, i utvrdila je odgovarajuća i efektivna sredstva i aranžmane za nadzor i preduzimanje izvršnih mjera kako bi se obezbijedila usaglašenost sa tim pravilima i procedurama;

(e) oblast primjene izuzeća jasno je definisana i izuzeće se i dalje ograničava na ono što je prijeko potrebno, a ako trajanje izuzeća prelazi pet godina, izuzeće podliježe redovnim pregledima u odgovarajućim intervalima; i izuzeće se primjenjuje na nediskriminirajući način.

Kada država članica namjerava da odobri takvo izuzeće, o svojoj namjeri obavještava Komisiju i Agenciju, navodeći sve relevantne informacije.

Nakon konsultacija sa Agencijom, Komisija donosi sprovedbene akte koji sadrže njenu odluku o tome da li su ispunjeni uslovi koji su navedeni u prvom podstavu ovog stava. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa savjetodavnim procedurom iz člana 127 stav 2. Ti sprovedbeni akti objavljuju se u „*Službenom listu Evropske unije*“ i Agencija ih unosi u baza podataka iz člana 74.

Predmetna država članica odobrava izuzeće samo ako sprovedbeni akti iz trećeg podstava sadrže pozitivnu odluku. Ona povlači izuzeće kada postane svjesna, posebno redovnim pregledom iz tačke (e) prvog podstava, da uslovi utvrđeni u prvom podstavu više nijesu ispunjeni. Bez odlaganja obavještava Komisiju i Agenciju o odobravanju svih izuzeća i, ako je to primjenjivo, o ishodu tih pregleda i o svim povlačenjima izuzeća.

Član 42

Organizacije uključene u projektovanje, proizvodnju ili održavanje sistema ATM/ANS i sastavnih djelova ATM/ANS

1. Uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik predmetne aktivnosti, od organizacija uključenih u projektovanje, proizvodnju ili održavanje sistema ATM/ANS i sastavnih djelova ATM/ANS može se zahtijevati, u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 43, da:

(a) daju izjavu o sopstvenoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih sa aktivnostima koje se sprovode u skladu sa tim sprovedbenim aktima; ili

(b) imaju sertifikat.

2. Sertifikat iz stava 1 tačka (b) ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju usaglašenost sa pravilima utvrđenim sprovedbenim aktima iz člana 43 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 40.

3. U sertifikatu iz stava 1 tačka (b) ovog člana navode se dodijeljena prava. Sertifikat se može izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 43 stav 1 podstav 1 tačka (d).

4. Sertifikat iz stava 1 tačka (b) ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 43 stav 1 podstav 1 tačka (d) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog sertifikata.

Član 43

Sprovedbeni akti u vezi sa pružaocima ATM/ANS i organizacijama uključenim u projektovanje, proizvodnju i održavanje sistema ATM/ANS i sastavnih djelova ATM/ANS

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 40 i usaglašenost sa istima, za pružanje ATM/ANS iz člana 2 stav 1 tačka (g), na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) posebnim pravilima i procedurama za pružanje ATM/ANS u skladu sa osnovnim zahtjevima iz člana 40, uključujući utvrđivanje i sprovođenje plana za prevazilaženje vanredne okolnosti u skladu sa tačkom 5.1 podtačka (f) Priloga VIII;

(b) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata iz člana 41 stav 1;

(c) pravilima i procedurama za izjavu pružalaca usluga letnih informacija iz člana 41 stav 5 i za situacije u kojima su takve izjave dopuštene;

(d) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, privremeno oduzimanje ili ukidanje sertifikata iz člana 42 stav 1 tačka (b) i za situacije u kojima se takvi sertifikati zahtijevaju;

(e) pravilima i procedurama za izjavu organizacija iz člana 42 stav 1 tačka (a) i za situacije u kojima se takve izjave zahtijevaju;

(f) pravilima i odgovornostima imalaca sertifikata iz člana 41 stav 1 i člana 42 stav 1 tačka (b) i organizacija koje daju izjave u skladu sa članom 41 stav 5 i članom 42 stav 1 tačka (a).

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

2. U pravilima iz stava 1 uzima se u obzir ATM Master plan.

3. Pri donošenju tih sprovedbenih akata Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 40 ove regulative i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, a naročito one navedene u Aneksima 2 do 4, 10, 11 i 15 Čikaške konvencije.

Član 44

Sprovedbeni akti o upotrebi vazdušnog prostora i projektovanju struktura vazdušnog prostora

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 40 i usaglašenost sa istima, za pružanje ATM/ANS iz člana 2 stav 1 tačka (g), kao i za projektovanje struktura vazdušnog prostora, na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) operativnim pravilima povezanim s upotrebom vazdušnog prostora, opremom vazduhoplova i sistemima ATM/ANS i sastavnim djelovima ATM/ANS koji se zahtijevaju kod upotrebe vazdušnog prostora;

(b) pravilima i procedurama za projektovanje struktura vazdušnog prostora kako bi se obezbijedila usaglašenost sa članom 46. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

2. U pravilima iz stava 1 uzima se u obzir ATM Master plan.

3. Pri donošenju tih sprovedbenih akata Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 40 ove regulative i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, a naročito one navedene u Aneksima 2, 3, 10, 11 i 15 Čikaške konvencije.

Član 45

Sistemi ATM/ANS i sastavni djelovi ATM/ANS

1. Kada je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 47, od pružalaca ATM/ANS iz člana 41 zahtijeva se davanje izjave da su sistemi ATM/ANS i sastavni djelovi ATM/ANS koje ti pružaoci usluga namjeravaju da stave u upotrebu usaglašeni sa detaljnim specifikacijama koje su utvrđene u skladu sa delegiranim aktima iz člana 47 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 40.

2. Ako je tako propisano delegiranim aktima iz člana 47, sistemi ATM/ANS i sastavni djelovi ATM/ANS podliježu sertifikaciji i izdaje im se sertifikat.

Navedeni sertifikat izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira usaglašenost tih sistema i sastavnih djelova sa detaljnim specifikacijama koje su utvrđene u skladu sa delegiranim aktima iz člana 47 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 40.

Odstupajući od prvog podstava, ako je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 47, organizacijama uključenim u projektovanje, proizvodnju ili održavanje sistema ATM/ANS i sastavnih djelova ATM/ANS omogućeno je da daju izjavu da su ti sistemi i sastavni djelovi usaglašeni sa detaljnim specifikacijama koje su utvrđene u skladu sa delegiranim aktima iz člana 47 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 40 kao i to da su ti sistemi i sastavni djelovi pogodni za upotrebu.

Član 46

Projektovanje struktura vazdušnog prostora

Države članice obezbjeđuju da strukture vazdušnog prostora budu propisno projektovane, ispitane i potvrđene prije nego što budu uspostavljene i prije nego što se mogu upotrebljavati za operacije vazduhoplova u skladu sa detaljnim pravilima koje je Komisija donijela na osnovu člana 44 stav 1 tačka (b).

Član 47

Delegirana ovlašćenja

1. Kada su u pitanju sistemi ATM/ANS i sastavni djelovi ATM/ANS Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128, kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:

(a) uslovima za utvrđivanje i obavještanje podnosioca zahtjeva o detaljnim specifikacijama koje se za potrebe sertifikacije u skladu sa članom 45 stav 2 primjenjuju na sisteme ATM/ANS i sastavne djelove ATM/ANS;

(b) uslovima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata iz člana 45 stav 2 i za situacije u kojima se, radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 i uzimajući u obzir prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takvi sertifikati se zahtijevaju ili su takve izjave dopuštene, u zavisnosti od slučaja;

(c) pravima i odgovornostima imalaca sertifikata iz člana 45 stav 2;

(d) pravima i odgovornostima organizacija koje izdaju izjave u skladu sa članom 45 st. 1 i 2;

(e) uslovima i procedurama za davanje izjava od strane pružalaca ATM/ANS u skladu sa članom 45 stav 1 i za situacije u kojima se, radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 i uzimajući u obzir prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takve izjave zahtijevaju;

(f) uslovima za utvrđivanje detaljnih specifikacija koje se primjenjuju na sisteme ATM/ANS i sastavne djelove ATM/ANS koji podliježu davanju izjave u skladu sa članom 45 st. 1 i 2.

2. Kada je riječ o pružanju ATM/ANS, Komisija je ovlašćena za donošenje delegiranih akata u skladu sa članom 128, radi izmjene Priloga VIII i, ako je primjenjivo, Priloga VII, kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja ili dokaza o sigurnosti u vezi sa ATM/ANS, kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u članu 1, a u mjeri potrebnoj za ostvarenje tih ciljeva.

ODSJED VI

Kontrolori letenja

Član 48

Osnovni zahtjevi

Kontrolori letenja uključeni u pružanje ATM/ANS iz člana 2 stav 1 tačka (g), kao i lica, organizacije i sintetički uređaji za obuku uključeni u obuku, testiranje, provjeravanje ili procjenu zdravstvene sposobnosti tih kontrolora letenja usaglašeni su sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu VIII.

Član 49

Kontrolori letenja

1. Od kontrolora letenja se zahtijeva da imaju dozvolu kontrolora letenja i ljekarsko uvjerenje kontrolora letenja koji odgovaraju usluzi koju treba pružiti.
2. Dozvola kontrolora letenja iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva za izdavanje dozvole demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 50 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 48.
3. Ljekarsko uvjerenje kontrolora letenja iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada kontrolor letenja demonstrira svoju usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 50 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 48.
4. U dozvoli kontrolora letenja i ljekarskom uvjerenju kontrolora letenja iz stava 1 ovog člana navode se prava dodijeljena kontroloru letenja. Dozvola kontrolora letenja i ljekarsko uvjerenje kontrolora letenja mogu se izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 50 stav 1 podstav 1 tačka (c).
5. Dozvola kontrolora letenja i ljekarsko uvjerenje kontrolora letenja iz stava 1 ovog člana mogu se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 50 stav 1 podstav 1 tačka (c) onda kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje dozvole ili ljekarskog uvjerenja.

Član 50

Sprovedbeni akti u vezi sa kontrolorima letenja

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 48 i usaglašenost sa istima, za kontrolore letenja, Komisija na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:
 - (a) različitim kategorijama, ovlašćenjima i posebnim ovlašćenjima za dozvole kontrolora letenja iz člana 49;
 - (b) pravima i odgovornostima imalaca dozvola kontrolora letenja, ovlašćenja i posebnih ovlašćenja za dozvole i ljekarskim uvjerenjima iz člana 49;
 - (c) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje dozvola, ovlašćenja i posebnih ovlašćenja za dozvole kontrolora letenja i ljekarskih uvjerenja iz člana 49, uključujući pravila i procedure za konverziju nacionalnih dozvola kontrolora letenja i nacionalnih ljekarskih uvjerenja u dozvole kontrolora letenja i ljekarska uvjerenja iz člana 49;
 - (d) pravilima i procedurama za kontrolore letenja u pogledu zahtjeva za ograničenje radnog vremena i odmor; takvim pravilima i procedurama mora se ostvariti visok nivo sigurnosti zaštitom od posljedica umora, uz istovremeno omogućavanje dovoljne fleksibilnosti u planiranju.Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.
2. Pri donošenju tih sprovedbenih akata, Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 48 ove regulative i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, a naročito one navedene u Aneksu 1 Čikaške konvencije.

Član 51

Organizacije za obuku kontrolora letenja i vazduhoplovno-medicinski centri

1. Od organizacija za obuku kontrolora letenja i vazduhoplovno-medicinskih centara se zahtijeva da imaju odobrenje.
2. Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 53 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 48.
3. U odobrenju iz stava 1 ovog člana navode se prava dodijeljena organizaciji. Odobrenje se može izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 53 stav 1 podstav 1 tačka (a).
4. Odobrenje iz stava 1 ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 53 stav 1 podstav 1 tačka (a) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog odobrenja.

Član 52

Instruktori, procjenjivači i vazduhoplovno-medicinski ispitivači

1. Lica odgovorna za sprovođenje praktične obuke i za procjenu praktičnih vještina kontrolora letenja, kao i vazduhoplovno-medicinski ispitivači dužni su da imaju sertifikat.
2. Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira usaglašenost sa sprovedbenim aktima iz člana 53 donesenim radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 48.

3. U sertifikatu iz stava 1 ovog člana navode se dodijeljena prava. Sertifikat se može izmijeniti u cilju dodavanja ili brisanja prava u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 53 stav 1 podstav 1 tačka (a).
4. Sertifikat iz stava 1 ovog člana može se ograničiti, suspendovati ili ukinuti u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 53 stav 1 podstav 1 tačka (a) kada imalac više nije usaglašen sa pravilima i procedurama za izdavanje i održavanje takvog sertifikata.

Član 53

Sprovedbeni akti u vezi sa obukom, testiranjem, provjeravanjem i procjenom zdravstvene sposobnosti

1. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 48 i usaglašenost sa istima, za lica i organizacije uključene u obuku, testiranje, provjeravanje i zdravstvenu procjenu sposobnosti kontrolora letenja, na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje odobrenja i sertifikata iz čl. 51 i 52;

(b) pravima i odgovornostima imalaca odobrenja i sertifikata iz čl. 51 i 52.

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

2. Pri donošenju tih sprovedbenih akata Komisija obezbjeđuje usaglašenost sa osnovnim zahtjevima iz člana 48 ove regulative i uzima u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, a naročito one navedene u Aneksu 1 Čikaške konvencije.

Član 54

Delegirana ovlašćenja

Kada su u pitanju kontrolori letenja, lica i organizacije uključene u obuku, testiranje, provjeravanje ili procjenu zdravstvene sposobnosti kontrolora letenja, kao i sintetičkih uređaja za obuku, Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128 radi izmjene Priloga VIII, kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja ili dokaza o sigurnosti u vezi sa organizacijama za obuku i kontrolorima letenja, kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u članu 1, a u mjeri potrebnog za ostvarenje tih ciljeva.

ODSJAK VII

Bespilotni vazduhoplovi

Član 55

Osnovni zahtjevi za bespilotne vazduhoplove

Projektovanje, proizvodnja, održavanje i operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), kada se to odnosi na bespilotne vazduhoplove, njihove motore, elise, djelove, neugrađenu opremu i opremu za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima, kao i osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova i organizacije uključene u te aktivnosti, usaglašeni su sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu IX i, kada je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 58 i sprovedbenim aktima iz člana 57, sa osnovnim zahtjevima navedenim u prilogima II, IV i V.

Član 56

Usaglašenost bespilotnih vazduhoplova

1. Uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a naročito prirodu i rizik relevantne aktivnosti, operativne karakteristike relevantnih bespilotnih vazduhoplova i karakteristike oblasti operacija, sertifikat može da se zahtijeva za projektovanje, proizvodnju, održavanje i operacije bespilotnih vazduhoplova i njihovih motora, elisa, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima, kao i za osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova i organizacije uključene u te aktivnosti, u skladu sa delegiranim aktima iz člana 58 i sprovedbenim aktima iz člana 57.

2. Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se nakon podnošenja zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira da je usaglašen sa delegiranim aktima iz člana 58 i sprovedbenim aktima iz člana 57.

3. U sertifikatu iz stava 1 ovog člana navode se sigurnosna ograničenja, operativni uslovi i prava. Sertifikat može da se izmijeni kako bi se ograničenja, uslovi i prava dodali ili uklonili u skladu sa delegiranim aktima iz člana 58 i sprovedbenim aktima iz člana 57.

4. Sertifikat iz stava 1 ovog člana može da se ograniči, suspenduje ili ukine kada imalac više nije usaglašen sa uslovima, pravilima i procedurama za izdavanje ili održavanje tog sertifikata, u skladu sa delegiranim aktima iz člana 58 i sprovedbenim aktima iz člana 57.

5. Uzimajući u obzir ciljeve i načela utvrđene u čl. 1 i 4, a posebno prirodu i rizik predmetne aktivnosti, operativne karakteristike predmetnih bespilotnih vazduhoplova i karakteristike oblasti operacija, delegiranim aktima iz člana 58 i sprovedbenim aktima iz člana 57 može da se zahtijeva davanje izjave kojom se potvrđuje usaglašenost sa tim delegiranim i sprovedbenim aktima u odnosu na projektovanje, proizvodnju, održavanje i operacije bespilotnih vazduhoplova i njihovih motora, elisa, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima, kao i u odnosu na osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova, i organizacije uključene u te aktivnosti.

6. Kada se ciljevi i načela utvrđeni u čl. 1 i 4 mogu ostvariti bez primjene poglavlja IV i V ove regulative, u delegiranim aktima iz člana 58 stav 1 tačka (c) moglo bi se predvidjeti da se ta poglavlja ne primjenjuju ni na osnovne zahtjeve iz člana 55

ni na odgovarajuća detaljna pravila uspostavljena u skladu sa članom 58. U takvim slučajevima ti osnovni zahtjevi i ta detaljna pravila predstavljaju „harmonizovano zakonodavstvo Zajednice” u smislu Regulative (EZ) br. 765/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (36) i Odluke br. 768/2008/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta (37).

7. Države članice obezbjeđuju da se informacije o registraciji bespilotnih vazduhoplova i operatorima bespilotnih vazduhoplova koji podliježu zahtjevu za registraciju u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 57 i tačke 4 Priloga IX čuvaju u digitalnim, usaglašenim, interoperabilnim nacionalnim sistemima za registraciju. Države članice mogu da pristupe tim informacijama i da ih razmjenjuju putem baze podataka iz člana 74.

8. Ovim odsjekom ne dovodi se u pitanje mogućnost država članica da utvrde nacionalna pravila prema kojim bi operacije bespilotnih vazduhoplova podlijegale određenim uslovima zbog razloga koji ne ulaze u oblast primjene ove regulative, uključujući javnu bezbjednost ili zaštitu privatnosti i ličnih podataka u skladu sa pravom Unije.

Član 57

Sprovedbeni akti u vezi sa bespilotnim vazduhoplovima

Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje osnovnih zahtjeva iz člana 55 i usaglašenost sa istima, za operacije vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), ako se odnose na bespilotne vazduhoplove, kao i na osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova i organizacije uključene u te aktivnosti, Komisija na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa: (a) posebnim pravilima i procedurama za operacije bespilotnih vazduhoplova, kao i za osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova, i organizacije uključene u te operacije;

(b) pravilima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata ili za davanje izjava u pogledu operacija bespilotnih vazduhoplova, kao i osoblja, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova, i organizacija uključenih u te aktivnosti, kao i za situacije u kojima se zahtijevaju takvi sertifikati ili izjave; pravila i procedure za izdavanje tih sertifikata i za davanje tih izjava mogu se zasnivati na detaljnim zahtjevima iz odsjeka I, II i III, ili se mogu sastojati od istih;

(c) pravima i odgovornostima imalaca sertifikata i fizičkih i pravnih lica koja daju izjave;

(d) pravilima i procedurama za registraciju i označavanje bespilotnih vazduhoplova i za registraciju operatora bespilotnih vazduhoplova iz Priloga IX Odsjek 4;

(e) pravilima i procedurama za uspostavljanje digitalnih, interoperabilnih i usaglašenih nacionalnih sistema za registraciju iz člana 56 stav 7;

(f) pravilima i procedurama za konverziju nacionalnih sertifikata u sertifikate koji su potrebni na osnovu člana 56 stav 1.

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

Član 58

Delegirana ovlaštenja

1. Kada su u pitanju projektovanje, proizvodnja i održavanje vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), kada se to odnosi na bespilotne vazduhoplove i njihove motore, elise, djelove, neugradenu opremu i opremu za daljinsko upravljanje tim vazduhoplovima, kao i osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova, i organizacije uključene u te aktivnosti, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata, u skladu sa procedurom iz člana 128, kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:

(a) posebnim uslovima za projektovanje, proizvodnju i održavanje bespilotnih vazduhoplova i njihovih motora, elisa, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje tim vazduhoplovima kao i za osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova, i organizacije uključene u te aktivnosti, potrebne za obezbjeđivanje usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima iz člana 55 koji mogu da obuhvataju uslove pod kojima se zahtijeva da bespilotni vazduhoplovi imaju potrebne karakteristike i funkcionalnosti povezane naročito s maksimalnom operativnom udaljenošću i ograničenjima visine, komunikacijom o poziciji, ograničenjem ulaska u geografske zone, izbjegavanjem sudara, stabilizacijom leta i automatizovanim slijetanjem;

(b) uslovima i procedurama za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata, ili za davanje izjava, za projektovanje, proizvodnju i održavanje bespilotnih vazduhoplova, njihovih motora, elisa, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje tim vazduhoplovima, kao i za osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova, i organizacije uključene u te aktivnosti, iz člana 56 stav 1 i stav 5, i za situacije u kojima se ti sertifikati ili te izjave zahtijevaju; uslovi i procedure za izdavanje tih sertifikata i za davanje tih izjava mogu se zasnivati na detaljnim zahtjevima iz odsjeka I, II i III ovog poglavlja, ili se mogu sastojati od istih;

(c) uslovima, za potrebe člana 56 stav 6, pod kojima zahtjevi o projektovanju, proizvodnji i održavanju bespilotnih vazduhoplova i njihovih motora, elisa, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima ne podliježu poglavlja IV i V;

(d) pravima i odgovornostima imalaca sertifikata i fizičkih i pravnih lica koja daju izjave;

(e) uslovima za konverziju nacionalnih sertifikata u sertifikate koji se zahtijevaju na osnovu člana 56 stav 1.

2. U pogledu projektovanja, proizvodnje, održavanja i operacija vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tač. (a) i (b), ako se to odnosi na bespilotne vazduhoplove i njihove motore, elise, djelove, neugradenu opremu i opremu za daljinsko upravljanje tim vazduhoplovima, kao i osoblje, uključujući pilote bespilotnih vazduhoplova, i organizacije uključene u te aktivnosti, Komisija je ovlaštena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128 radi izmjene Priloga IX i, ako je to primjenjivo, Priloga III, kada je to potrebno zbog tehničkog, operativnog ili naučnog razvoja, ili sigurnosnog dokaza koji se odnose na vazdušne operacije, kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u članu 1, a u mjeri potrebnog za ostvarenje tih ciljeva.

ODSJER VIII

Vazduhoplovi koje operator iz treće zemlje koristi za letove ka, unutar ili iz Unije

Član 59

Primjenjiva pravila

Ne dovodeći u pitanje tačku 1 Priloga VIII i pravila donesena na osnovu člana 44 stav 1 tačka (a), vazduhoplovi iz člana 2 stav 1 tačka (c), kao i njihove posade i njihove operacije, usaglašeni su sa primjenjivim ICAO standardima.

Ako takvih standarda nema, ti vazduhoplovi, njihove posade i njihove operacije su:

- (a) kada su u pitanju vazduhoplovi koji nijesu bespilotni, usaglašeni sa osnovnim zahtjevima navedenim u prilogima II, IV i V;
 - (b) kada su u pitanju bespilotni vazduhoplovi, usaglašeni sa osnovnim zahtjevima navedenim u Prilogu IX i, ako je predviđeno delegiranim aktima iz člana 61, usaglašeni sa osnovnim zahtjevima navedenim u prilogima II, IV i V.
- Međutim, drugi podstav ne primjenjuje se ako su ti osnovni zahtjevi u suprotnosti sa pravima trećih zemalja na osnovu međunarodnih konvencija.

Član 60

Usaglašenost

1. Operacija vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (c) za komercijalni vazdušni prevoz podliježe sertifikaciji i za nju se izdaje autorizacija.

Navedena autorizacija se izdaje na osnovu zahtjeva, kada podnosilac zahtjeva demonstrira svoju sposobnost i raspolaganje sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih sa operacijom tog vazduhoplova u skladu sa zahtjevima utvrđenim u članu 59. U autorizaciji se navode prava dodijeljena operatoru i oblast obavljanja operacija.

2. Kada je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 61, operacija vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (c) osim komercijalnog vazdušnog prevoza podliježe sertifikaciji i izdavanju autorizacije.

Navedena autorizacija izdaje se na osnovu zahtjeva, ako je podnosilac zahtjeva demonstrirao svoju sposobnost i raspolaganje sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih sa operacijom tog vazduhoplova u skladu sa zahtjevima iz člana 59.

U autorizaciji se navode prava dodijeljena operatoru i oblast obavljanja operacija.

Odstupajući od prvog podstava ovog stava, ako je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 61, operatorima vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (c) koji obavljaju operacije osim komercijalnog vazdušnog prevoza dopušteno je davanje izjave o sopstvenoj sposobnosti i raspolaganju sredstvima za ispunjavanje odgovornosti povezanih sa operacijama tog vazduhoplova u skladu sa zahtjevima iz člana 59.

3. Osim za operacije bespilotnih vazduhoplova, autorizacije i izjave iz st. 1 i 2 nijesu potrebni za operacije vazduhoplova koji samo prelijeću teritoriju na kojoj se primjenjuju Ugovori.

Član 61

Delegirana ovlašćenja

1. Kada su u pitanju vazduhoplovi iz člana 2 stav 1 tačka (c), kao i njihova posada i operacije, Komisija je ovlašćena za donošenje delegiranih akata u skladu sa članom 128, kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:

- (a) izdavanjem autorizacije vazduhoplovima koji nemaju standardno ICAO uvjerenje o plovidbenosti ili izdavanjem autorizacije pilotima koji nemaju standardnu ICAO dozvolu da lete ka, unutar ili iz teritorije na kojoj se primjenjuju Ugovori;
- (b) posebnim uslovima za obavljanje operacija vazduhoplovom u skladu sa članom 59;
- (c) alternativnim uslovima u slučajevima kada usaglašenost sa standardima i zahtjevima iz člana 59 nije moguća ili podrazumijeva ulaganje neproporcionalnih napora operatora, uz obezbjeđivanje da ciljevi relevantnih standarda i zahtjeva budu ispunjeni;
- (d) uslovima za izdavanje, održavanje, izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje autorizacije iz člana 60, i za situacije u kojima se, radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 i uzimajući u obzir prirodu i rizik predmetne aktivnosti, takve autorizacije zahtijevaju ili su takve izjave dopuštene, u zavisnosti od slučaja. Tim uslovima se uzimaju u obzir sertifikati koje izdaje država registra, država operatora i, u slučaju bespilotnih vazduhoplova, država u kojoj se nalazi oprema za upravljanje bespilotnim vazduhoplovima i ne dovodi se u pitanje Regulativa (EZ) br. 2111/2005 i sprovedbeni akti doneseni na osnovu te regulative;
- (e) pravima i odgovornostima imalaca autorizacija iz člana 60 st. 1 i 2 i, prema potrebi, operatora vazduhoplova koji su dali izjave u skladu sa članom 60 stav 2.

2. Pri donošenju pravila iz stava 1 Komisija naročito obezbjeđuje:

- (a) da se, prema potrebi, primjenjuju ICAO preporučene prakse i dokumenti sa smjernicama;
- (b) da ni jedan zahtjev ne prelazi okvire onoga što se ovom regulativom zahtijeva od vazduhoplova iz člana 2 stav 1 tačka (b) podtačka i i od posade i operatora takvih vazduhoplova;
- (c) da je procedura dobijanja autorizacije iz člana 60 st. 1 i 2 jednostavan, proporcionalan, efektivan i ekonomičan i da omogućava demonstriranje usaglašenosti koje je proporcionalno nivou složenosti operacije i riziku povezanim sa tom operacijom. Komisija naročito obezbjeđuje da se u obzir uzimaju:
 - (i) rezultati Jedinstvenog programa provjere nadzora sigurnosti ICAO-a;
 - (ii) informacije prikupljene na osnovu programa inspekcije na platformi utvrđenih u skladu sa delegiranim aktima iz člana 62 stav 13 i sprovedbenim aktima iz člana 62 stav 14;
 - (iii) druge priznate informacije o sigurnosnim aspektima u vezi sa relevantnim operatorom;
 - (iv) sertifikati izdati u skladu sa propisima treće zemlje.
- (d) da su uzeti u obzir aspekti povezani sa ATM/ANS.

ZAJEDNIČKI SISTEM CERTIFIKACIJE, NADZORA I PREDUZIMANJA IZVRŠNIH MJERA

Član 62

Sertifikacija, nadzor i preduzimanje izvršnih mjera

1. Komisija, Agencija i države članice sarađuju u okviru jedinstvenog evropskog sistema sigurnosti vazduhoplovstva radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative.
2. Da bi se obezbijedila usaglašenost sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, Agencija i nacionalnog nadležnog organa:
 - (a) primaju i procjenjuju zahtjeve koji su im dostavljeni i, prema potrebi, izdaju ili obnavljaju sertifikate i primaju izjave koje su im podnesene u skladu sa Poglavljem III;
 - (b) sprovode nadzor nad imalcima sertifikata, fizičkim i pravnim licima koja su dala izjave, kao i proizvodima, djelovima, opremom, sistemima ATM/ANS i sastavnim djelovima ATM/ANS, uređajima za simuliranje letenja i aerodromima koji podliježu ovoj regulativi;
 - (c) sprovode potrebne istrage, inspekcije, uključujući inspekcije vazduhoplova na platformi, provjere i druge aktivnosti praćenja kako bi utvrdile da li su pravna ili fizička lica koja podliježu ovoj regulativi eventualno prekršila zahtjeve navedene u ovoj regulativi i u delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative;
 - (d) preduzimaju sve potrebne izvršne mjere, uključujući izmjenu, ograničavanje, suspenziju ili ukidanje sertifikata koje su izdale, prizemljenje vazduhoplova i izricanje kazni, sa ciljem okončanja utvrđenih kršenja;
 - (e) zabranjuju, ograničavaju ili uslovljavaju određenim zahtjevima aktivnosti iz Poglavlja III, u interesu sigurnosti;
 - (f) obezbjeđuju odgovarajući nivo osposobljenosti svog osoblja koje je uključeno u poslove sertifikacija, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera, između ostalog i kroz obezbjeđivanje njihove odgovarajuće obuke.
3. Države članice obezbjeđuju da su njihovi nacionalni nadležni organi nezavisni prilikom donošenja tehničkih odluka o sertifikaciji, nadzoru i preduzimanju izvršnih mjera i obavljanju svojih poslova nepristrasno i transparentno, i da budu organizovana, kadrovski popunjena i da se njima upravlja na odgovarajući način. Države članice takođe obezbjeđuju da njihovi nacionalni nadležni organi imaju potrebne resurse i sposobnosti za efikasno i blagovremeno obavljanje poslova koji su im dodijeljeni na osnovu ove regulative.
4. Odgovornosti za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera iz stava 2 utvrđuju se u skladu sa ovim stavom.

Agencija je odgovorna kada su joj ti poslovi dodijeljeni na osnovu čl. 77 do 82 i kada su joj ti poslovi dodijeljeni na osnovu čl. 64 i 65.

Međutim, ako država članica odobri izuzeće u skladu sa članom 41 stav 6, član 80 stav 1 tačka (a) više se ne primjenjuje pa je navedena država članica odgovorna za nadzor i preduzimanje izvršnih mjera u odnosu na relevantnog pružaoca ATM/ANS kako je predviđeno u tom izuzeću.

Nacionalni nadležni organ države članice u kojoj se nalazi aerodrom odgovoran je za one poslove u vezi sa sertifikatom aerodroma iz člana 34 stav 1 i sertifikatom operatora aerodroma iz člana 37 stav 1.

Navedeni nacionalni nadležni organ takođe je odgovoran i za poslove nadzora i preduzimanje izvršnih mjera u vezi sa organizacijama odgovornim za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja ili AMS-a na tom aerodromu.

U svim ostalim slučajevima, za te poslove odgovoran je nacionalni nadležni organ države članice u kojoj fizičko ili pravno lice, koje podnosi zahtjev za izdavanje sertifikata ili daje izjavu, ima svoje glavno mjesto poslovanja ili, ako to lice nema glavno mjesto poslovanja, u kojoj ima svoje mjesto boravka ili mjesto osnivanja, osim ako efikasno obavljanje poslova vezanih za sertifikaciju, nadzor i preduzimanje izvršnih mjera zahtijeva njihovo dodeljivanje nacionalnom nadležnom organu druge države članice u skladu sa detaljnim pravilima iz stava 14 tačka (d).

Međutim, ako je tako predviđeno sprovedbenim aktima iz stava 15:

- (a) vazduhoplovno-medicinski ispitivači, vazduhoplovno-medicinski centri i ljekari opšte prakse odgovorni su za izdavanje ljekarskog uvjerenja pilota iz člana 21 stav 1 i ljekarskog uvjerenja kontrolora letenja iz člana 49 stav 1;
- (b) organizacije za obuku kabinske posade kojima je izdato odobrenje u skladu sa članom 24 i operatorima vazduhoplova kojima je izdat sertifikat u skladu sa članom 30 odgovorni su za izdavanje potvrda kabinske posade iz člana 22.

5. Države članice, odstupajući od stava 4, mogu donijeti odluku da njihovi nacionalni nadležni organi budu zajednički odgovorni za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanje izvršnih mjera u vezi sa operatorom vazduhoplova koji se bavi komercijalnim vazdušnim prevozom, ako su ispunjena oba sljedeća uslova:

- (a) takva zajednička odgovornost predviđena je u sporazumu zaključenom između tih država članica prije 1. januara 1992. godine;
- (b) te države članice su obezbijedile da njihovi nacionalni nadležni organi efikasno obavljaju navedene poslove u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative.

Predmetne države članice najkasnije do 12. marta 2019. godine obavještavaju Komisiju i Agenciju o toj odluci o zajedničkoj odgovornosti i dostavljaju im sve relevantne informacije, a naročito o sporazumu iz tačke (a) i mjerama preduzetim radi obezbjeđivanja efektivnog obavljanja tih poslova u skladu sa tačkom (b).

Ako Komisija nakon savjetovanja s Agencijom smatra da nijesu ispunjeni uslovi iz prvog podstava, Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuje njena odluka u tu svrhu. Nakon što je Komisija o tim sprovedbenim aktima obavijestila predmetne države članice, te države članice će bez odlaganja izmijeniti ili ukinuti svoju odluku o zajedničkoj odgovornosti i o tome obavijestiti Komisiju i Agenciju.

Agencija unosi u bazu podataka iz člana 74 sve odluke Komisije i država članica o kojima je obaviještena na osnovu ovog stava.

6. Nadzor koji sprovode Agencija i nacionalni nadležni organi je kontinuiranog karaktera i zasniva se na prioritetima utvrđenim s obzirom na rizike po civilno vazduhoplovstvo.

7. Prilikom obavljanja inspekcija na platformi iz stava 2 tačka (c) Agencija sarađuje sa nacionalnim nadležnim organima države članice na čijoj se teritoriji obavlja inspekcija na platformi.

8. Agencija upravlja i koristi se alatima i procedurama potrebnim za prikupljanje, razmjenu i analizu sigurnosnih informacija dobijenih inspekcijama na platformi iz stava 2 tačka (c) i koristi iste.

9. Kako bi omogućile efektivno obavljanje svojih poslova u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera, Komisija, Agencija i nacionalni nadležni organi razmjenjuju relevantne informacije, uključujući one o mogućim ili utvrđenim kršenjima.

10. Agencija promoviše zajedničko tumačenje i zajedničku primjenu zahtjeva iz ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative, između ostalog, izradom smjernica iz člana 76 stav 3 uz savjetovanje sa nacionalnim nadležnim organima.

11. Svako pravno ili fizičko lice koje podliježe ovoj regulativi može obavijestiti Agenciju o svim navodnim razlikama u primjeni pravila između država članica. Kada te razlike ozbiljno ometaju aktivnosti tih lica ili na drugi način izazivaju značajne poteškoće, Agencija i nacionalni nadležni organi relevantnih država članica sarađuju kako bi se bavile tim razlikama i, ako je potrebno, urgentno ih otklonile. Ako te razlike nije moguće otkloniti, Agencija taj predmet upućuje Komisiji.

12. Agencija i nacionalni nadležni organi preduzimaju potrebne i efektivne aktivnosti za podizanje i promovisanje svijesti o sigurnosti civilnog vazduhoplovstva i distribuiraju sigurnosne informacije koje su relevantne za sprečavanje nesreća i nezgoda.

13. Kada su u pitanju poslovi Agencije u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom, Komisija je ovlašćena za donošenje delegiranih akata u skladu sa članom 128, kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:

(a) uslovima za sprovođenje sertifikacije i istraga, inspekcija, provjera i drugih aktivnosti praćenja potrebnih za obezbjeđivanje efektivnog nadzora Agencije nad fizičkim i pravnim licima, proizvodima, djelovima, opremom, sistemima ATM/ANS i sastavnim djelovima ATM/ANS, uređajima za simuliranje letenja i aerodromima koji podliježu ovoj regulativi;

(b) uslovima za sprovođenje inspekcija na platformi od strane Agencije i za prizemljenje vazduhoplova kada vazduhoplov, njegov operator ili njegova posada nisu usaglašeni sa zahtjevima ove regulative ili delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative;

(c) uslovima u skladu sa kojima se aktivnosti uređene Poglavljem III mogu zabraniti, ograničiti ili usloviti određenim uslovima u interesu sigurnosti;

(d) uslovima pod kojima Agencija u skladu sa članom 76 stav 6 daje i distribuira obavezne informacije i preporuke kako bi se obezbijedila sigurnost aktivnosti uređenih Poglavljem III;

(e) uslovima pod kojima Agencija u skladu s članom 77 daje i distribuira obavezne informacije kako bi se obezbijedila kontinuirana plovidbenost i kompatibilnost proizvoda, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje vazduhoplovima sa životnom sredinom i uslovima za odobrenje alternativnih načina usaglašavanja sa tim obaveznim informacijama;

(f) uslovima i procedurama za akreditaciju koju kvalifikovanom subjektu izdaje Agencija za potrebe člana 69.

14. Da bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje i usaglašenost sa st. 2 do 9 ovog člana u pogledu poslova nacionalnih nadležnih organa u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom, Komisija na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1 Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) pravilima i procedurama za sprovođenje sertifikacije i istraga, inspekcija, provjera i drugih aktivnosti praćenja potrebnih za obezbjeđivanje efektivnog nadzora od strane nacionalnih nadležnih organa nad fizičkim i pravnim licima, proizvodima, djelovima, opremom, sistemima ATM/ANS i sastavnim djelovima ATM/ANS, uređajima za simuliranje letenja i aerodromima koji podliježu ovoj regulativi;

(b) pravilima i procedurama za obavljanje inspekcija na platformi od strane nacionalnih nadležnih organa i za prizemljenje vazduhoplova kada vazduhoplov, njegov operator ili njegova posada nisu usaglašeni sa zahtjevima ove regulative ili delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative;

(c) pravilima i procedurama u skladu sa kojima se aktivnosti uređene u Poglavlju III mogu zabraniti, ograničiti ili podliježu posebnim uslovima u interesu sigurnosti;

(d) u pogledu stava 4, pravilima i procedurama za raspodjelu odgovornosti između nacionalnih nadležnih organa radi obezbjeđivanja efektivnog obavljanja poslova u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera;

(e) pravilima i procedurama za akreditaciju kvalifikovanog subjekta od strane nacionalnog nadležnog organa za potrebe člana 69.

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

15. Kako bi se obezbijedilo ujednačeno sprovođenje i usaglašenost sa st. 2 do 9 ovog člana u pogledu poslova Agencije i nacionalnih nadležnih organa u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom, Komisija na osnovu načela utvrđenih u članu 4 i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih u članu 1, donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljne odredbe u vezi sa:

(a) pravilima i procedurama za prikupljanje, razmjenu i distribuiranje relevantnih informacija između Komisije, Agencije i nacionalnih nadležnih organa za efektivno obavljanje njihovih poslova u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera, uključujući informacije o potencijalnim ili utvrđenim kršenjima;

- (b) pravilima i procedurama za kvalifikacije osoblja Agencije i nacionalnih nadležnih organa koje je uključeno u poslove sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera i organizacija uključenih u njihovu obuku;
- (c) pravilima i procedurama za administrativne sisteme i sisteme upravljanja Agencije i nacionalnih nadležnih organa u vezi sa obavljanjem poslova sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera;
- (d) u pogledu stava 4 ovog člana, pravilima i procedurama za dodjelu odgovornosti vazduhoplovno-medicinskim ispitivačima i vazduhoplovno-medicinskim centrima za izdavanje ljekarskih uvjerenja o pilota i ljekarskih uvjerenja kontrolora letenja, kao i uslovima pod kojima takve odgovornosti treba povjeravati ljekarima opšte prakse, radi obezbjeđivanja efektivnog obavljanja poslova u vezi sa medicinskom sertifikacijom pilota i kontrolora letenja;
- (e) u pogledu stava 4 ovog člana, pravilima i procedurama za dodjelu odgovornosti organizacijama za obuku kabinske posade i operatorima vazduhoplova u svrhu izdavanja potvrda kabinske posade radi obezbjeđivanja efektivnog obavljanja poslova u vezi sa sertifikacijom članova kabinske posade.
- Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

Član 63

Baza evropskih vazduhoplovnih inspektora

1. Agencija, u saradnji sa nacionalnim nadležnim organima, uspostavlja mehanizam za dobrovoljno udruživanje i dijeljenje inspektora i drugog osoblja koje ima stručno znanje relevantno za obavljanje poslova sertifikacije i nadzora u skladu s ovom regulativom.

U tu svrhu Agencija, u saradnji sa nacionalnim nadležnim organima, utvrđuje potrebne profile kvalifikovanosti i iskustva na osnovu kojih ti organi i Agencija imenuju, u zavisnosti od dostupnosti, kandidate za učestvovanje u mehanizmu za udruživanje i razmjenu u svojstvu evropskih vazduhoplovnih inspektora.

2. Agencija i svaki nacionalni nadležni organ mogu zatražiti pomoć iz baze evropskih vazduhoplovnih inspektora u obavljanju aktivnosti nadzora i sertifikacije. Agencija, uz konsultacije sa nacionalnim nadležnim organima, koordinira odgovorima na te zahtjeve i razvija odgovarajuće procedure u tu svrhu.

3. Evropski vazduhoplovni inspektori obavljaju svoje aktivnosti nadzora i sertifikacije pod kontrolom, instrukcijama i odgovornošću Agencije ili nacionalnog nadležnog organa koji je zatražio njihovu pomoć.

4. Troškove pomoći koju pružaju evropski vazduhoplovni inspektori snosi organ koji je zatražio pomoć.

Navedeni organ može odlučiti da finansira tu pomoć putem naknada koje fakturiše i naplaćuje na osnovu pravila ustanovljenih u skladu sa stavom 6 tačka (c) od pravnog ili fizičkog lica koje podliježe aktivnostima sertifikacije i nadzora koje obavljaju ti evropski vazduhoplovni inspektori.

U tom slučaju, navedeni organ vrši transfer naplaćenog iznosa organu koji je pružio pomoć.

5. Sve izjave, evidencija i izvještaji evropskih vazduhoplovnih inspektora koji obavljaju svoje aktivnosti u skladu sa ovim članom u svim aspektima se tretiraju kao ekvivalenti izjava, evidencije i izvještaja nacionalnih inspektora i predstavljaju prihvatljiv dokaz u upravnim ili sudskim procedurama.

6. Vezano za mehanizam udruživanja i razmjene iz stava 1 ovog člana, Komisija može donositi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa:

- (a) pravilima i procedurama u skladu sa kojima Agencija i nacionalni nadležni organi zahtijevaju, primaju ili pružaju pomoć putem tog mehanizma;

- (b) pravilima i procedurama za autorizaciju evropskih vazduhoplovnih inspektora i detaljnim pravilima koja se primjenjuju na njih kada pružaju takvu pomoć;

- (c) pravilima i procedurama za utvrđivanje i naplatu naknada iz stava 4 ovog člana.

Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

Član 64

Preraspodjela odgovornosti na zahtjev država članica

1. Država članica može zahtijevati od Agencije da obavi poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera iz člana 62 stav 2 vezano za pojedina ili sva fizička i pravna lica, vazduhoplove, sigurnosnu aerodromsku opremu, sisteme ATM/ANS i sastavne djelove ATM/ANS, uređaje za simuliranje letenja i aerodrome za koje je u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative odgovorna predmetna država članica.

Nakon što Agencija prihvati takav zahtjev, ona postaje nadležni organ odgovoran za poslove obuhvaćene tim zahtjevom, a država članica koja podnosi zahtjev oslobađa se odgovornosti za te poslove.

U vezi s ispunjavanjem te odgovornosti Agencije za navedene zadatke primjenjuju se poglavlja IV i V.

2. Država članica može zatražiti od druge države članice da obavi poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera iz člana 62 stav 2 vezano za pojedina ili sva fizička i pravna lica, vazduhoplove, sigurnosnu aerodromsku opremu, sisteme ATM/ANS i sastavne djelove ATM/ANS, uređaje za simuliranje letenja i aerodrome za koje je u skladu sa ovom regulativom i u skladu s delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative odgovorna predmetna država članica.

Nakon što država članica prihvati takav zahtjev, ona postaje nadležni organ odgovoran za poslove obuhvaćene tim zahtjevom, a država članica koja podnosi zahtjev oslobađa se odgovornosti za te poslove.

U vezi sa ispunjavanjem odgovornosti za poslove preraspodijeljene u skladu sa ovim stavom primjenjuju se poglavlja II i IV i čl. 131 i 132, kao i primjenjive odredbe nacionalnog prava države članice koja je prihvatila zahtjev.

3. U pogledu preduzimanja izvršnih mjera, država članica koja je prihvatila zahtjev, odnosno Agencija, odgovorna je samo za pitanja u vezi sa procedurama koje dovode do donošenja odluka od strane nacionalnog nadležnog organa te države članice,

odnosno Agencije, i u vezi sa poslovima sertifikacije i nadzora koji su joj preraspodijeljeni u skladu sa ovim članom, kao i u vezi s primjenom tih odluka. Za sva ostala pitanja koja se odnose na preduzimanje izvršnih mjera, dodjela odgovornosti predviđena u ovoj regulativi i u delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative ostaje nepromijenjena.

4. Agencija ili država članica, u zavisnosti od slučaja, prihvata zahtjev iz st. 1 ili 2 samo ako Agencija ili nacionalni nadležni organ relevantne države članice smatra da ima potrebne resurse i da može na efektivan način ispuniti odgovornost u vezi sa relevantnim poslovima.

5. Kada država članica želi da primijeni st. 1 ili 2, država članica sa Agencijom ili drugom državom članicom zaključuje, ako je primjenjivo, detaljne aranžmane za preraspodjelu odgovornosti za obavljanje relevantnih poslova. Fizička i pravna lica na koja se odnosi preraspodjela, kao i Agencija u slučaju preraspodjele iz stava 2, se konsultuju po pitanju tih detaljnih aranžmana prije nego što budu zaključeni. Detaljnim aranžmanima jasno se utvrđuju barem poslovi koji se preraspodjeljuju, a uključeni su pravni, praktični i administrativni aranžmani potrebni za obezbjeđivanje urednog prenosa i efektivnog i nesprekidnog kontinuiteta obavljanja relevantnih poslova u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, kao i nesmetanog nastavka aktivnosti koje preduzimaju predmetna fizička i pravna lica. Detaljni aranžmani takođe uključuju odredbe o prenosu relevantne tehničke evidencije i dokumentacije.

Agencija i relevantna država članica ili relevantne države članice, u zavisnosti od slučaja, obezbjeđuju da se preraspodjela odgovornosti za obavljanje poslova sprovede u skladu sa tim detaljnim aranžmanima.

6. Agencija stavlja na raspolaganje listu država članica koje su primijenile st. 1 i 2 ovog člana preko baze podataka uspostavljene u skladu sa članom 74. Na toj listi se jasno navode preraspodijeljeni poslovi i nadležni organkoji je odgovoran za te poslove nakon njihove preraspodjele.

Agencija uzima u obzir preraspodjelu odgovornosti za poslove prilikom obavljanja inspekcija i drugih aktivnosti praćenja u skladu sa članom 85.

7. Preraspodjelama odgovornosti u skladu sa ovim članom ne dovode se u pitanje prava i obaveze država članica u skladu sa Čikaškom konvencijom.

Kada država članica u skladu sa ovim članom preraspodijeli odgovornost za poslove koji su joj dodijeljeni u skladu sa Čikaškom konvencijom, ona obavještava ICAO o tome da Agencija ili druga država članica u njeno ime obavlja funkcije i dužnosti koje su joj dodijeljene u skladu sa Čikaškom konvencijom.

8. Država članica koja je preraspodijelila odgovornost za poslove Agenciji ili drugoj državi članici na osnovu stava 1 ili stava 2, može u bilo kojem trenutku odlučiti da ukine preraspodjelu. U tom slučaju st. 4, 5, 6 i stav 7 podstav 2 primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Član 65

Preraspodjela odgovornosti na zahtjev organizacija koje djeluju u više država članica

1. Odstupajući od člana 62 stav 4, organizacija može zatražiti da Agencija djeluje kao nadležni organ odgovoran za poslove sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera koji se odnose na tu organizaciju, kada ta organizacija ima sertifikat ili ispunjava uslove za podnošenje zahtjeva za izdavanje sertifikata u skladu sa Poglavljem III nacionalnom nadležnom organu iz jedne države članice, ali posjeduje ili namjerava da posjeduje znatan dio objekata i osoblja obuhvaćenih tim sertifikatom u jednoj ili više drugih država članica.

Takav zahtjev takođe mogu podnijeti dvije ili više organizacija koje pripadaju istoj poslovnoj grupaciji, pri čemu svaka od njih ima glavno mjesto poslovanja u različitoj državi članici i svaka od njih ima sertifikat ili ispunjava uslove za podnošenje zahtjeva za izdavanje sertifikata u skladu sa Poglavljem III za istu vrstu aktivnosti u vazduhoplovstvu.

2. Zahtjev iz stava 1 predmetne organizacije šalju Agenciji i nadležnim nacionalnim organima država članica u kojima imaju svoja glavna mjesta poslovanja.

Nakon što dobiju taj zahtjev, Agencija i relevantni nacionalni nadležni organi se, bez nepotrebnog odlaganja, međusobno konsultuju i, ako je to potrebno, traže dodatne stavove od organizacija koje su podnijele zahtjev. Prilikom tih konsultacija, Agencija i nacionalni nadležni organi razmatraju da li će u slučaju dogovora o preraspodjeli angažovati inspektore i drugo osoblje dostupno predmetnim nacionalnim nadležnim organima.

Ako, nakon tih konsultacija, Agencija ili predmetni nacionalni nadležni organ smatra da bi zahtjev imao negativan uticaj na njihovu sposobnost efektivnog obavljanja poslova sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, ili bi na neki drugi način negativno uticao na efektivno funkcionisanje organa, Agencija ili predmetni nacionalni nadležni organ u roku od najviše 180 dana od dana prijema tog zahtjeva obavještava relevantne organizacije o tome da smatra da bi zahtjev imao takav negativan efekat, uz navođenje obrazloženja. Taj dopis sa informacijama šalje se i drugoj strani. U tom slučaju smatra se da je zahtjev odbijen.

3. Osim ako je zahtjev odbijen u skladu sa stavom 2, Agencija i predmetni nacionalni nadležni organi zaključuju detaljne aranžmane u vezi s preraspodjelom odgovornosti za relevantne poslove. Sa organizacijama koje su zatražile od Agencije da djeluje kao njihov nadležni organ obavljaju se konsultacije o tim detaljnim aranžmanima prije njihovog zaključivanja. U ovim detaljnim aranžmanima jasno se navode, barem, poslovi koji se preraspodjeljuju i uključeni su pravni, praktični i administrativni aranžmani potrebni za obezbjeđivanje redovnog prenosa i efektivnog i kontinuiranog obavljanja predmetnih poslova u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, kao i nesmetanog nastavka aktivnosti koje preduzimaju predmetne organizacije. Detaljni aranžmani takođe uključuju odredbe o prenosu relevantne tehničke evidencije i dokumentacije.

Agencija i predmetna država članica ili predmetne države članice, u zavisnosti od slučaja, obezbjeđuju da se preraspodjela odgovornosti za obavljanje poslova sprovodi u skladu sa tim detaljnim aranžmanima. Prilikom sprovođenja tih aranžmana Agencija u najvećoj mogućoj mjeri koristi usluge inspektora i drugog osoblja dostupnog u državama članicama.

4. Nakon zaključivanja detaljnih aranžmana na osnovu stava 3, Agencija postaje nadležni organ odgovoran za poslove obuhvaćene zahtjevom, a predmetna država članica ili države članice oslobađaju se odgovornosti za te poslove. U vezi sa ispunjavanjem odgovornosti Agencije za preraspodijeljene poslove primjenjuju se poglavlja IV i V.

5. Član 64 st. 3, 6 i 7 primjenjuje se *mutatis mutandis* na svaku preraspodjelu odgovornosti za poslove na osnovu ovog člana.

6. Organizacije za koje Agencija djeluje kao nadležni organ na osnovu ovog člana mogu zatražiti da države članice u kojima se nalaze glavna mjesta poslovanja tih organizacija ponovno preuzmu odgovornost za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u odnosu na te organizacije. U tom slučaju član 64 st. 4 do 7 primjenjuje se *mutatis mutandis*.

Član 66

Mehanizam podrške nadzora

1. Ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(a) rezultati inspekcija i drugih aktivnosti praćenja koje Agencija sprovodi na osnovu člana 85 ukazuju na ozbiljnu i trajnu nesposobnost države članice da na efektivan način obavlja pojedine ili sve svoje poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom;

(b) Komisija je od predmetne države članice zatražila otklanjanje nedostataka utvrđenih u skladu sa tačkom (a);

(c) država članica nije otklonila nedostatke na zadovoljavajući način i situacijom koja iz toga proizilazi ugrožava sigurnost civilnog vazduhoplovstva, predmetna država članica i Agencija, na zahtjev Komisije, zajednički uspostavljaju privremeni program tehničke pomoći s ciljem otklanjanja utvrđenih nedostataka i pružanja pomoći predmetnoj državi članici da do kraja faze podrške povрати sposobnost obavljanja poslova sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera koji su obuhvaćeni ovom regulativom. Taj program tehničke pomoći naročito uključuje vremenski okvir programa, planiranje i obavljanje poslova sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera u slučajevima kada su utvrđeni nedostaci, obuku i kvalifikacije relevantnih inspektora i osoblja i organizaciju rada nacionalnog nadležnog organa relevantne države članice, ako to ima neposredan uticaj na utvrđene nedostatke.

2. Predmetna država članica odgovorna je za sprovođenje programa tehničke pomoći za otklanjanje utvrđenih nedostataka. U tu svrhu, relevantna država članica sarađuje sa Agencijom pri sprovođenju tog programa tehničke pomoći, između ostalog i izdavanjem svih potrebnih uputstava nacionalnom nadležnom organu i pružanjem svih materijalnih sredstava neophodnih za uspješno sprovođenje programa pomoći.

Tokom sprovođenja programa tehničke pomoći predmetna država članica i dalje je odgovorna za poslove sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera, u skladu sa članom 62 stav 2. Agencija snosi svoje troškove kada pruža pomoć predmetnoj državi članici.

Kada sprovodi program tehničke pomoći, predmetna država članica, prema potrebi i s obzirom na prirodu nedostataka, koristi bazu evropskih vazduhoplovnih inspektora uspostavljenu u skladu sa članom 63, kvalifikovane subjekte iz člana 69 i mogućnosti obuke predviđene u skladu sa članom 92.

3. Agencija dostavlja Komisiji i ostalim državama članicama ažurirane informacije o napretku ostvarenom u sprovođenju programa tehničke pomoći.

4. Predmetna država članica ulaže sve moguće napore kako bi povratila svoju sposobnost obavljanja poslova u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom. Ako predmetna država članica utvrdi da se program tehničke pomoći ne može sprovesti prema planu, o tome obavještava Komisiju i preraspodjeljuje svoje odgovornosti za poslove sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera Agenciji ili drugoj državi članici u skladu sa članom 64, ili preduzima druge mjere za rješavanje nedostataka. Oblast primjene preraspodjele ograničen je na ono što je neophodno za rješavanje utvrđenih nedostataka. Agencija u bazi podataka uspostavljenoj u skladu sa članom 74 uključuje informacije o preraspodijeljenim poslovima i objavljuje te informacije.

5. Ovim članom ne dovodi se u pitanje primjena drugih mjera, uključujući član 67 ove regulative i Regulativu (EZ) br. 2111/2005.

Član 67

Važenje i priznavanje sertifikata i izjava

1. Sertifikati koje izdaju Agencija ili nacionalni nadležni organi i izjave koje su dala fizička i pravna lica u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative podliježu isključivo pravilima, uslovima i procedurama utvrđenim u ovoj regulativi i nacionalnim administrativnim zahtjevima i važeći su i priznaju se u svim državama članicama, bez dodatnih zahtjeva ili procjene.

2. Ako Komisija smatra da pravno ili fizičko lice kojem je izdat sertifikat ili koje je dalo izjavu više nije usaglašeno sa primjenjivim zahtjevima ove regulative ili delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, Komisija, na osnovu preporuke Agencije, zahtijeva od države članice odgovorne za nadzor tog lica preduzimanje odgovarajućih korektivnih i zaštitnih mjera, uključujući ograničavanje ili suspenziju sertifikata. Komisija donosi sprovedbene akte koji sadrže tu odluku. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa savjetodavnim procedurom iz člana 127 stav 2. Zbog opravdanih krajnje hitnih razloga koji se odnose na sigurnost vazduhoplovstva, Komisija odmah donosi primjenjive sprovedbene akte u skladu sa procedurom iz člana 127 stav 4.

Od datuma kada taj sprovedbeni akt stupi na snagu, predmetni sertifikat ili predmetna izjava, odstupajući od stava 1, više nijesu važeći, niti se priznaju u svim državama članicama.

3. Kada Komisija smatra da je država članica iz stava 2 preduzela odgovarajuće korektivne i zaštitne mjere, na osnovu preporuke Agencije, donosi odluku da su predmetni sertifikat ili predmetna izjava ponovo važeći i da se priznaju u svim državama članicama u skladu sa stavom 1.

Komisija donosi sprovedbene akte koji sadrže tu odluku. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa savjetodavnim procedurom iz člana 127 stav 2. Zbog opravdanih krajnje hitnih razloga koji se odnose na sigurnost vazduhoplovstva, Komisija odmah donosi primjenjive sprovedbene akte u skladu sa procedurom iz člana 127 stav 4.

4. Ovim članom ne dovodi se u pitanje Regulativa (EZ) br. 2111/2005.

Član 68

Priznavanje sertifikacije od strane trećih zemalja

1. Agencija i nacionalni nadležni organi mogu izdati sertifikate predviđene ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative na osnovu sertifikata koji su izdati u skladu sa propisima treće zemlje, ili mogu priznati sertifikate i drugu odgovarajuću dokumentaciju kojom se potvrđuje usaglašenost sa pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva, a koji su izdati u skladu s propisima treće zemlje, ako je takva mogućnost predviđena u:

(a) međunarodnim sporazumima o priznavanju sertifikata koji su zaključeni između Unije i treće zemlje;

(b) delegiranim aktima donesenim na osnovu stava 3; ili

(c) ako ne postoje međunarodni sporazum i relevantni delegirani akti iz tačke (a) odnosno tačke (b) ovog stava, i ne dovodeći u pitanje član 140 stav 6 ove regulative, sporazum o priznavanju sertifikata zaključen između države članice i treće zemlje prije stupanja na snagu Regulative (EZ) br. 1592/2002 o kojem su Komisija i ostale države članice obaviještene u skladu sa članom 9 stav 2 tačka (a) Regulative (EZ) br. 1592/2002 ili članom 12 stav 2 tačka (a) Regulative (EZ) br. 216/2008.

2. Da bi se ostvarilo i održalo povjerenje u regulatorne sisteme trećih zemalja, Agencija je ovlaštena da sprovodi potrebne tehničke procjene i evaluacije propisa trećih zemalja i stranih vazduhoplovnih organa. U svrhu sprovođenja takvih procjena i evaluacija, Agencija može zaključiti radne aranžmane u skladu sa članom 90 stav 2.

3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu sa članom 128 kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa priznavanjem sertifikata i druge dokumentacije kojom se potvrđuje usaglašenost sa pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva, a koji su izdati u skladu sa propisima treće zemlje, i obezbjeđuje ekvivalentan nivo sigurnosti onom nivou koji je predviđen u ovoj regulativi, uključujući uslove i procedure za ostvarivanje i održavanje potrebnog povjerenja u regulatorne sisteme trećih zemalja.

Član 69

Kvalifikovani subjekti

1. Agencija i nacionalni nadležni organi svoje poslove u vezi sa sertifikacijom i nadzorom iz ove regulative mogu dodijeliti kvalifikovanim subjektima koji su u skladu sa delegiranim aktima iz člana 62 stav 13 tačka (f) ili sprovedbenim aktima iz člana 62 stav 14 podstav 1 tačka (e) akreditovani kao usaglašeni sa kriterijumima navedenim u Prilogu VI.

Ne dovodeći u pitanje stav 4, Agencija i nacionalni nadležni organi koji koriste kvalifikovane subjekte uspostavljaju sistem za akreditaciju i procjenu usaglašenosti kvalifikovanih subjekata sa tim kriterijumima, kako u trenutku akreditacije tako i u periodu nakon nje.

Kvalifikovanog subjekta pojedinačno akredituju ili Agencija ili nacionalni nadležni organ, ili ga zajednički akredituju dva ili više nacionalnih nadležnih organa ili Agencija i jedan ili više nacionalnih nadležnih organa.

2. Agencija ili nacionalni nadležni organ ili nacionalni nadležni organi, ako je to primjenjivo, mijenjaju, ograničavaju, suspenduju ili ukidaju akreditaciju kvalifikovanog subjekta koju su dodijelile kada taj subjekat više nije usaglašen sa kriterijumima navedenim u Prilogu VI.

3. Agencija ili nacionalni nadležni organ ili nacionalni nadležni organi koje akredituju kvalifikovanog subjekta, mogu mu dodijeliti pravo za izdavanje, obnavljanje, izmjenu, suspenziju ili ukidanje sertifikata ili primanje izjava u ime Agencije ili nacionalnog nadležnog organa. To pravo uključuje se u obim akreditacije.

4. Agencija i nacionalni nadležni organi priznaju, bez dodatnih tehničkih zahtjeva ili procjene, akreditacije kvalifikovanih subjekata koje su Agencija i drugi nacionalne nadležne vlasti dodijelili u skladu sa stavom 1.

Međutim, Agencija i nacionalni nadležni organi nisu u obavezi da koriste cijeli opseg akreditacije koju je dodijelio drugi nacionalni nadležni organ ili Agencija, niti da koriste cijeli opseg prava koja je tom kvalifikovanom subjektu dodijelio drugi nacionalni nadležni organ ili Agencija u skladu sa stavom 3.

5. Agencija i nacionalni nadležni organi razmjenjuju informacije o dodijeljenim, ograničenim, suspendovanim i ukinutim akreditacijama, uključujući informacije o obimu akreditacije i dodijeljenih prava. Agencija te informacije čini dostupnim putem baze podataka iz člana 74.

Član 70

Zaštitne odredbe

1. Ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative ne sprečava se država članica da odmah reaguje na problem u vezi sa sigurnošću civilnog vazduhoplovstva ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(a) problem uključuje ozbiljan rizik za sigurnost vazduhoplovstva i za rješavanje tog problema potrebno je hitno djelovanje te države članice;

(b) država članica ne može na odgovarajući način riješiti problem u skladu sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative;

(c) preduzeto djelovanje proporcionalno je težini problema.

U takvom slučaju, predmetna država članica bez odlaganja obavještava Komisiju, Agenciju i ostale države članice, putem baze podataka uspostavljene u skladu sa članom 74, o preduzetim radnjama, njihovom trajanju i razlozima za njihovo preduzimanje.

2. Nakon što Agencija primi obavještenje iz stava 1 ovog člana, bez nepotrebnog odlaganja procjenjuje da li su ispunjeni uslovi navedeni u stavu 1 ovog člana. Agencija uključuje rezultate te procjene u bazi podataka uspostavljenoj u skladu sa članom 74.

Ako Agencija smatra da su ti uslovi ispunjeni, bez nepotrebnog odlaganja procjenjuje da li je u stanju da riješi problem koji je utvrdila država članica donošenjem odluka iz člana 76 stav 4 podstav 1 i tako otkloniti potrebu da država članica preduzme mjere. Ako Agencija smatra da može riješiti problem na taj način, donosi odgovarajuću odluku u tu svrhu i o tome obavještava države članice putem baze podataka uspostavljene u skladu sa članom 74. Ako smatra da se problem ne može riješiti na taj način, preporučuje Komisiji da sve delegirane ili sprovedbene akte donesene na osnovu ove regulative izmijeni onako kako smatra da je potrebno s obzirom na primjenu stava 1 ovog člana.

Ako Agencija smatra da ti uslovi nijesu ispunjeni, bez odlaganja upućuje preporuku Komisiji u vezi s ishodom te procjene. Agencija tu preporuku unosi u bazu podataka uspostavljen u skladu sa članom 74.

3. Uzimajući u obzir preporuku Agencije iz stava 2 podstav 3, Komisija procjenjuje jesu li ispunjeni uslovi utvrđeni u stavu 1.

4. Ako smatra da ti uslovi nijesu ispunjeni ili ako se ne slaže s ishodom procjene Agencije, Komisija bez nepotrebnog odlaganja donosi sprovedbene akte koji sadrže njenu odluku i u kojima se navode njeni nalazi u tu svrhu. Ti sprovedbeni akti objavljuju se u „*Službenom listu Evropske unije*“ i Agencija ih unosi u bazu podataka uspostavljen u skladu sa članom 74.

Nakon obavještenja o sprovedbenom aktu kojim se potvrđuje da ti uslovi nijesu ispunjeni, predmetna država članica odmah ukida mjeru preduzetu u skladu sa stavom 1.

Član 71

Odredbe o fleksibilnosti

1. Države članice mogu svakom fizičkom ili pravnom licu koje podliježe ovoj regulativi odobriti izuzeće od zahtjeva koji se primjenjuju na to lice u skladu s Poglavljem III, osim od osnovnih zahtjeva utvrđenih u tom poglavlju, ili u skladu sa delegiranim ili sprovedbenim aktima donesenim na osnovu tog poglavlja, u slučaju hitnih nepredviđenih okolnosti koje utiču na ta lica ili hitnih operativnih potreba tih lica, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(a) nije moguće na odgovarajući način riješiti te okolnosti ili potrebe u skladu sa primjenljivim zahtjevima;

(b) sigurnost, zaštita životne sredine i usaglašenost sa primjenjivim osnovnim zahtjevima obezbjeđuje se, kada je to potrebno, primjenom mjera ublažavanja;

(c) država članica ublažila je u najvećoj mogućoj mjeri svako moguće narušavanje tržišnih uslova kao posljedicu odobravanja izuzeća; i

(d) oblast primjene i trajanje izuzeća ograničeni su trajanju u mjeri u kojoj je to prijeko potrebno i izuzeće se primjenjuje na nediskriminišući način.

U takvom slučaju, predmetna država članica bez odlaganja obavještava Komisiju, Agenciju i ostale države članice, putem baze podataka uspostavljene u skladu s članom 74, o dodijeljenom izuzeću, njegovom trajanju, razlozima za njegovu dodjelu i, ako je primjenjivo, potrebnim mjerama ublažavanja koje se primjenjuju.

2. Ako je izuzeće iz stava 1 ovog člana dodijeljeno za period koji je duži od osam uzastopnih mjeseci ili ako je država članica više puta dodjeljivala isto izuzeće i njegovo ukupno trajanje premašuje osam mjeseci, Agencija procjenjuje jesu li uslovi utvrđeni u stavu 1 ovog člana ispunjeni i u roku od tri mjeseca od datuma prijema posljednjeg obavještenja iz stava 1 ovog člana daje preporuku Komisiji s obzirom na ishod te procjene. Agencija tu preporuku unosi u bazu podataka uspostavljen u skladu sa članom 74.

U tom slučaju Komisija procjenjuje, uzimajući u obzir navedenu preporuku, jesu li ti uslovi ispunjeni. Ako smatra da ti uslovi nijesu ispunjeni ili ako se ne slaže s ishodom procjene Agencije, u roku od tri mjeseca od datuma prijema te preporuke Komisija donosi sprovedbeni akt koji sadrži njenu odluku u tu svrhu. Ti sprovedbeni akti objavljuju se u „*Službenom listu Evropske unije*“ i Agencija ih unosi u bazu podataka uspostavljen u skladu sa članom 74.

Nakon obavještenja o sprovedbenom aktu kojim se potvrđuje da ti uslovi nijesu ispunjeni, relevantna država članica odmah ukida izuzeće dodijeljeno na osnovu stava 1 ovog člana.

3. Ako država članica smatra da se usaglašenost sa primjenjivim osnovnim zahtjevima utvrđenim u prilogu može dokazati drugim sredstvima osim onih utvrđenih u delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, i da takva sredstva za lica koja podliježu ovoj regulativi ili za predmetne organe predstavljaju značajne prednosti u pogledu sigurnosti civilnog vazduhoplovstva ili efikasnosti, država članica može, putem baze podataka uspostavljene u skladu sa članom 74, Komisiji i Agenciji podnijeti obrazloženi zahtjev za izmjenu predmetnog delegiranog ili sprovedbenog akta kako bi se omogućila upotreba tih drugih sredstava.

U tom slučaju, Agencija bez nepotrebnog odlaganja upućuje preporuku Komisiji o tome da li zahtjev države članice ispunjava uslove utvrđene u prvom podstavu. Ako je to potrebno zbog primjene ovog stava, Komisija razmatra izmjenu predmetnog delegiranog ili sprovedbenog akta bez odlaganja i uzimajući u obzir tu preporuku.

Član 72

Prikupljanje, razmjena i analiza informacija

1. Komisija, Agencija i nacionalni nadležni organi razmjenjuju sve informacije koje su im dostupne u kontekstu primjene ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative, a koje su drugim stranama relevantne za obavljanje poslova na osnovu ove regulative. Nadležni organi država članica zaduženi za istraživanje nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu, ili za analizu događaja, takođe imaju pravo na pristup tim informacijama prilikom obavljanja svojih poslova. Te informacije takođe se mogu dostaviti zainteresovanim stranama u skladu sa sprovedbenim aktima iz stava 5.

2. Ne dovodeći u pitanje regulative (EU) br. 996/2010 i (EU) br. 376/2014, Agencija na nivou Unije koordinira prikupljanjem, razmjenom i analizom informacija o pitanjima obuhvaćenim ovom regulativom, uključujući operativne podatke o letu. U tu svrhu Agencija može sklopiti aranžmane o prikupljanju, razmjeni i analizi informacija sa fizičkim i pravnim licima koja podliježu ovoj regulativi ili sa udruženjima takvih lica. Kada prikuplja, razmjenjuje i analizira informacije i zaključuje takve aranžmane ili ih sprovodi, Agencija u najvećoj mogućoj mjeri ograničava administrativno opterećenje predmetnih lica i obezbjeđuje odgovarajuću zaštitu informacija, uključujući sve lične podatke sadržane u istima, u skladu sa stavom 6 ovog člana i članom 73 stav 1 i čl. 123 i 132 ove regulative.

3. Po zahtjevu, Agencija pomaže Komisiji u upravljanju Evropskom centralnom bazom podataka iz člana 8 Regulative (EU) br. 376/2014.

4. Po zahtjevu Komisije, Agencija analizira hitna ili važna pitanja obuhvaćena područjem primene ove regulative. Ako je potrebno, nacionalni nadležni organi sarađuju sa Agencijom za potrebe sprovođenja takve analize.

5. Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljna pravila za razmjenu informacija iz stava 1 ovog člana između Komisije, Agencije i nacionalnih nadležnih organa i za distribuiranje tih informacija zainteresovanim stranama. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

U detaljnim pravilima iz prvog podstava ovog stava uzima se u obzir potreba:

(a) pružanja potrebnih informacija fizičkim i pravnim licima koja podliježu ovoj regulativi kako bi se obezbijedila usaglašenost i unapređivanje ciljeva navedenih u članu 1;

(b) ograničenja distribucije i upotrebe informacija na ono što je prijeko potrebno za ostvarivanje ciljeva utvrđenih u članu 1;

(c) sprečavanja stavljanja na raspolaganje informacija ili njihova upotreba s ciljem utvrđivanja krivice ili odgovornosti, ne dovodeći u pitanje primjenjivo nacionalno krivično pravo.

6. Komisija, Agencija i nacionalni nadležni organi, kao i fizička i pravna lica i udruženja tih lica iz stava 2 ovog člana, u skladu sa pravom Unije i nacionalnim pravom preduzimaju potrebne mjere kako bi obezbijedili odgovarajuću povjerljivost informacija koje prime na osnovu ovog člana. Ovim stavom ne dovode se u pitanje strožiji zahtjevi u pogledu povjerljivosti predviđeni u regulativama (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 ili u drugom zakonodavstvu Unije.

7. Da bi javnost bila obaviještena o opštem nivou sigurnosti civilnog vazduhoplovstva u Uniji, Agencija na godišnjem nivou, kao i onda kada postoje posebne okolnosti, objavljuje izvještaj o sigurnosti. Taj izvještaj sadrži analizu opšteg stanja sigurnosti opisanu jednostavnim i lako razumljivim jezikom i u njemu se navodi da li postoje povećani sigurnosni rizici.

Član 73

Zaštita izvora informacija

1. Kada se informacije iz člana 72 st. 1 i 2 dostave nacionalnom nadležnom organu, izvor takvih informacija štiti se u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom u oblasti zaštite izvora informacija povezanih sa sigurnošću civilnog vazduhoplovstva. Kada Komisiji ili Agenciji takve informacije dostavi fizičko lice, izvor tih informacija se ne otkriva i lični podaci o tom izvoru se ne evidentiraju zajedno sa dostavljenim informacijama.

2. Ne dovodeći u pitanje primjenjivo nacionalno krivično pravo, države članice uzdržavaju se od pokretanja procedura zbog kršenja propisa bez predumišljaja ili namjere za koje su doznale samo zato što su im informacije o tim kršenjima dostavljene na osnovu ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative.

3. Države članice mogu zadržati ili donijeti mjere za jačanje zaštite izvora informacija iz stava 1.

4. Zaposlene i ugovorno osoblje koji dostave informacije u okviru primjene ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative, njihov poslodavac ili organizacija kojoj pružaju usluge ne smiju ni na koji način diskriminisati po osnovu dostavljenih informacija.

Prvi podstav ne primjenjuje se u slučajevima namjernog kršenja dužnosti ili očiglednog, teškog i ozbiljnog zanemarivanja očiglednog rizika i krajnjeg nedostatka profesionalne odgovornosti da se postupi s pažnjom koja je očigledno potrebna u datim okolnostima, čime se nekom licu ili imovini uzrokuje šteta koja se mogla predvidjeti, ili ozbiljno ugrožava sigurnosti vazduhoplovstva.

5. Ovim članom ne sprečavaju se Komisija, Agencija i države članice da preduzmu aktivnost potrebnu za održavanje ili poboljšanje sigurnosti civilnog vazduhoplovstva.

6. Ovim članom ne dovode se u pitanje pravila o zaštiti izvora informacija utvrđena u regulativama (EU) br. 996/2010 i (EU) br. 376/2014.

Član 74

Baza podataka

1. Agencija, u saradnji sa Komisijom i nacionalnim nadležnim organima, uspostavlja i upravlja bazom podataka potrebnom za obezbjeđivanje efektivne saradnje između Agencije i nacionalnih nadležnih organa u vezi sa obavljanjem njihovih poslova sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera na osnovu ove regulative.

Ta baza podataka sadrži informacije o:

(a) sertifikatima koje su Agencija i nacionalni nadležni organi izdale i izjavama koje su primili u skladu sa Poglavljem III i čl. 64 i 65 i čl. 77 do 82;

(b) sertifikatima koje su u ime Agencije i nacionalnih nadležnih organa izdali kvalifikovani subjekti i izjavama koje su u njihovo ime primili kvalifikovani subjekti u skladu sa članom 69 stav 3;

(c) akreditacijama koje su Agencija i nacionalni nadležni organi dodijelile kvalifikovanim subjektima u skladu sa članom 69, uključujući informacije o obimu akreditacije i dodijeljenim pravima;

(d) mjerama koje su države članice preduzele na osnovu člana 2 st. 6 i 7 i o odgovarajućim odlukama Komisije;

(e) odlukama država članica donesenim na osnovu člana 2 stav 8;

- (f) odlukama država članica donesenim na osnovu člana 41 stav 5;
- (g) preraspodjeli odgovornosti za poslove, od strane država članica, Agenciji ili drugoj državi članici u skladu s čl. 64 i 65, uključujući pojedinosti o preraspodijeljenim poslovima;
- (h) odlukama Komisije donesenim u skladu s članom 67;
- (i) obavještenjima nacionalnih nadležnih organa o individualnim specifikacijskim šemama leta koje se podnose Agenciji na osnovu delegiranih akata donesenih u skladu sa članom 32 stav 1 tačka (b) i odgovarajućim mišljenjima Agencije datim u skladu sa članom 76 stav 7;
- (j) obavještenjima država članica o preduzetim mjerama kako bi se hitno reagovalo na problem u vezi sa sigurnošću civilnog vazduhoplovstva i o odobravanju izuzeća i odgovarajućim preporukama Agencije i odlukama Komisije na osnovu člana 70 stav 1 i člana 71 stav 1;
- (k) zahtjevima država članica u pogledu drugih načina usaglašavanja sa osnovnim zahtjevima i odgovarajućim preporukama Agencije na osnovu člana 71 stav 3;
- (l) obavještenjima Agencije i odgovarajućim odlukama Komisije na osnovu člana 76 stav 4;
- (m) informacijama koje su dostupne nacionalnim nadležnim organima i povezane sa aktivnostima vazduhoplova uključenih u operacije koje nijesu operacije komercijalnog vazdušnog prevoza;
- (n) informacijama povezanim sa sprovođenjem međunarodnih standarda i preporučenih praksi iz člana 90 stav 4;
- (o) odlukama država članica i Komisije o kojima je obaviještena na osnovu člana 62 stav 5, uključujući informacije o zadacima koji se obavljaju zajednički;
- (p) izuzećima koje su države članice odobrile na osnovu člana 41 stav 6 i odgovarajućim odlukama Komisije;
- (q) mjerama Agencije koje se odnose na letove iznad konfliktnih zona i koje se primjenjuju u skladu sa članom 88 stav 3;
- (r) drugim informacijama koje mogu biti potrebne za obezbjeđivanje efektivne saradnje između Agencije i nacionalnih nadležnih organa u pogledu obavljanja njihovih poslova sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera u skladu sa ovom regulativom.

2. Nacionalni nadležni organi, vazduhoplovno-medicinski ispitivači i vazduhoplovno-medicinski centri takođe razmjenjuju informacije putem baze podataka o zdravstvenoj sposobnosti pilota. Sve takve informacije koje su lični podaci, uključujući zdravstvene podatke, ograničavaju se na ono što je prijeko potrebno za obezbjeđivanje efektivne sertifikacije i nadzora nad pilotima u skladu sa članom 21.

3. Svi lični podaci, uključujući zdravstvene podatke, koji su sadržani u bazi podataka neće se čuvati duže nego što je neophodan za svrhu u koju su podaci prikupljeni ili dalje obrađeni.

4. Države članice i Agencija obezbjeđuju da su subjekti na koje se podaci odnose, čiji su lični podaci obrađuju u bazi podataka budu prethodno obaviješteni o tome.

5. Države članice i Agencija mogu ograničiti ograniče obim prava subjekta na pristup, ispravljanje i brisanje ličnih podataka sadržanih u bazi podataka u mjeri u kojoj je to prijeko potrebno za zaštitu sigurnosti civilnog vazduhoplovstva u skladu sa članom 23 Regulative (EU) 2016/679 i članom 20 Regulative (EZ) br. 45/2001.

6. Ne dovodeći u pitanje stav 7, Komisija, Agencija, nacionalni nadležni organi i bilo koji nacionalni nadležni organ država članica kojoj je povjereno istraživanje nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu imaju, u svrhu obavljanja svojih poslova, pristup svim informacijama sadržanim u bazi podataka putem interneta koji je zaštićen.

Ako je potrebno, Komisija i Agencija mogu objelodanjivati određene informacije sadržane u bazi podataka, osim informacija iz stava 2, zainteresovanim stranama ili ih učiniti dostupnim javnosti.

Agencija u svakom slučaju javno objavljuje informacije u vezi sa:

- (a) svim sertifikatima koji su izdati i svim izjavama koje su primljene u skladu sa članom 2 stav 4;
- (b) svim odlukama Komisije ili neke države članice o kojima je obaviještena na osnovu člana 2 st. 6 i 7;
- (c) svim odlukama neke države članice o kojima je obaviještena na osnovu člana 2 stav 11 podstav 2.

7. Informacije sadržane u bazi podataka štite se od neovlašćenog pristupa odgovarajućim alatima i protokolima. Pristup i objelodanjivanje informacija iz stava 2 ograničavaju se na lica odgovorna za sertifikaciju i nadzor zdravstvene sposobnosti pilota u svrhu obavljanja njihovih poslova na osnovu ove regulative. Ograničen pristup tim informacijama može se odobriti i drugim ovlašćenim licima za potrebe obezbjeđivanja pravilnog funkcionisanja baze podataka, a naročito za tehničko održavanje iste. Lica ovlašćena za pristup informacijama koje sadrže lične podatke prethodno pohađaju obuku o primjenjivom zakonodavstvu u oblasti zaštite ličnih podataka i povezanim mjerama zaštite.

8. Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju neophodna pravila za funkcionisanje i upravljanje bazom podataka i detaljni zahtjevi u vezi sa:

- (a) tehničkim aspektima uspostavljanja i održavanja baze podataka;
- (b) klasifikacijom informacija koje Komisija, Agencija i nacionalni nadležni organi treba da dostavljaju radi unosa u bazu podataka, uključujući formu i način dostavljanja takvih informacija;
- (c) redovnim i standardizovanim ažuriranjem informacija sadržanih u bazi podataka;
- (d) detaljnim aranžmanima za distribuiranje i objavljivanje određenih informacija sadržanih u bazi podataka u skladu sa stavom 6 ovog člana;
- (e) klasifikacijom informacija o zdravstvenoj sposobnosti pilota koje nacionalni nadležni organi, vazduhoplovno-medicinski ispitivači i vazduhoplovno-medicinski centri treba da dostavljaju radi unosa u bazu podataka, uključujući formu i način dostavljanja takvih informacija;
- (f) detaljnim aranžmanima za zaštitu informacija bazi podataka od neovlašćenog pristupa, ograničavanje pristupa informacijama i zaštitu svih ličnih podataka sadržanih u bazi podataka u skladu sa primjenjivim pravom Unije o zaštiti ličnih podataka, a naročito vezano za zaštitu od slučajnog ili nezakonitog uništavanja, gubitka, izmjene ili objelodanjivanja;

- (g) maksimalnim dozvoljenim vremenom čuvanja ličnih podataka sadržanih u bazi podataka, uključujući informacije o zdravstvenoj sposobnosti pilota koje predstavljaju lične podatke;
- (h) detaljnim uslovima u skladu sa kojima države članice i Agencija mogu za potrebe stava 5 ovog člana ograničiti prava subjekta na pristup, ispravljanje i brisanje ličnih podataka sadržanih u bazi podataka.
- Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

POGLAVLJE V

AGENCIJA EVROPSKE UNIJE ZA SIGURNOST VAZDUHOPLOVSTVA

ODSJEK I

Poslovi

Član 75

Osnivanje i funkcije Agencije

1. Osniva se Agencija Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva.
2. U svrhu obezbjeđivanja pravilnog funkcionisanja i razvoja civilnog vazduhoplovstva u Uniji u skladu sa ciljevima utvrđenim u članu 1, Agencija:
 - (a) obavlja sve poslove obuhvaćene ovom regulativom i daje mišljenja o svim pitanjima obuhvaćenim ovom regulativom;
 - (b) pomaže Komisiji pripremom mjera koje treba preduzeti na osnovu ove regulative. Ako te mjere obuhvataju tehnička pravila, Komisija ne smije mijenjati njihov sadržaj bez prethodne koordinacije sa Agencijom;
 - (c) Komisiji pruža tehničku, naučnu i administrativnu podršku potrebnu za obavljanje njenih poslova;
 - (d) preduzima potrebne mjere u okviru granica ovlašćenja koja su joj dodijeljena ovom regulativom ili drugim zakonodavstvom Unije;
 - (e) sprovodi inspekcije, druge aktivnosti praćenja i istrage koji su potrebni za obavljanje poslova na osnovu ove regulative, ili koje zahtijeva Komisija;
 - (f) obavlja, u okviru svoje nadležnosti, u ime država članica, one funkcije i poslove koji su državama članicama dodijeljeni na osnovu primjenjivih međunarodnih konvencija, naročito Čikaške konvencije;
 - (g) pruža pomoć nacionalnim nadležnim organima prilikom obavljanja njihovih poslova, posebno putem foruma za razmjenu informacija i stručnog znanja;
 - (h) u vezi s pitanjima obuhvaćenim ovom regulativom, na zahtjev Komisije doprinosi utvrđivanju, mjerenju, izvještavanju i analizi indikatora efikasnosti kada su pravom Unije utvrđeni programi efikasnosti koje se odnose na civilno vazduhoplovstvo;
 - (i) promovise vazduhoplovne standarde i pravila Unije na međunarodnom nivou uspostavljanjem odgovarajuće saradnje sa nadležnim organima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama;
 - (j) sarađuje s drugim institucijama, organima, kancelarijama i agencijama Unije u oblastima u kojima su njihove aktivnosti povezane sa tehničkim aspektima civilnog vazduhoplovstva.

Član 76

Mjere Agencije

1. Po zahtjevu, Agencija pomaže Komisiji u pripremi prijedloga izmjena ove regulative i prijedloga delegiranih i sprovedbenih akata koje treba donijeti na osnovu ove regulative, u skladu sa načelima utvrđenima u članu 4. Dokumenti koje Agencija u tu svrhu podnosi Komisiji su u formi mišljenja.
2. Agencija daje preporuke, upućene Komisiji, za primjenu čl. 70 i 71.
3. U skladu s članom 115 i primjenjivim delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative, Agencija izdaje sertifikacione specifikacije i druge detaljne specifikacije, prihvatljive načine usaglašavanja i smjernice za primjenu ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative.
4. Agencija donosi odgovarajuće odluke za primjenu stava 6 ovog člana, čl. 77 do 83, čl. 85 i 126 i u slučajevima kada su joj poslovi dodijeljeni na osnovu čl. 64 i 65.

Agencija može odobriti izuzeća svakom pravnom ili fizičkom licu kojem je izdala sertifikat u situacijama iz člana 71 stav 1 i pod uslovima koji su utvrđeni u članu 71 stav 1.

U tom slučaju, Agencija odmah obavještava Komisiju i države članice, putem baze podataka uspostavljene u skladu sa članom 74, o dodijeljenim izuzećima, razlozima za njihovo odobrenje i, ako je primjenjivo, potrebnim mjerama ublažavanja koje se primjenjuju.

Ako je izuzeće dodijeljeno za period koji je duži od osam uzastopnih mjeseci ili ako je Agencija više puta dodjeljivala isto izuzeće i njegovo ukupno trajanje premašuje osam mjeseci, Komisija procjenjuje jesu li ispunjeni uslovi utvrđeni u članu 71 stav 1. Ako smatra da nijesu ispunjeni, Komisija donosi sprovedbene akte koji sadrže odluku u tu svrhu. Ti sprovedbeni akti objavljuju se u „*Službenom listu Evropske unije*“ i Agencija ih unosi u bazu podataka uspostavljenu u skladu sa članom 74.

Agencija ukida izuzeće odmah nakon obavještenja o tom sprovedbenom aktu.
5. Agencija izdaje izvještaje o inspekcijama i drugim aktivnostima praćenja koje se sprovode na osnovu člana 85.
6. Agencija bez nepotrebnog odlaganja reaguje na hitan sigurnosni problem koji spada u oblast primjene ove regulative:
 - (a) određivanjem korektivne mjere koju preduzimaju fizička i pravna lica u odnosu na koje Agencija djeluje kao nadležni organ i dostavljanjem povezanih informacija tim licima, uključujući uputstva ili preporuke, ako je to potrebno kako bi se

zaštitili ciljevi utvrđeni u članu 1; Agencija takođe može izdati sigurnosne biltene koji sadrže neobavezujuće informacije ili preporuke upućene drugim fizičkim i pravnim licima koja su uključena u vazduhoplovne aktivnosti;

(b) određivanjem sigurnosnih ciljeva koje ostvaruju i preporučivanjem korektivnih mjera koje nacionalni nadležni organi preduzimaju i ostavljanjem povezanih informacija tim nacionalnim nadležnim organima kada je to potrebno kako bi se zaštitili ciljevi utvrđeni u članu 1.

U pogledu tačke (b) nacionalni nadležni organi bez nepotrebnog odlaganja obavještavaju Agenciju o mjerama preduzetim radi ostvarivanja onih sigurnosnih ciljeva koje je utvrdila Agencija. Osim toga, ako problem utiče na više država članica, relevantni nadležni organi sarađuju sa Agencijom kako bi se obezbijedilo koordinisani preduzimanje mjera potrebnih za ostvarivanje tih sigurnosnih ciljeva.

7. Agencija daje mišljenja o individualnim specifikacijskim šemama leta koje su države članice predložile na osnovu delegiranih akata donesenih u skladu s članom 32 stav 1 tačka (b), a koje odstupaju od sertifikacionih specifikacija koje je donijela Agencija.

Član 77

Sertifikacija u oblasti plovidbenosti i životne sredine

1. Kada su u pitanju proizvodi, djelovi, neugrađena oprema i oprema za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima iz člana 2 stav 1 tačka (a) i člana 2 stav 1 tačka (b) podtačka i Agencija, prema potrebi i kako je navedeno u Čikaškoj konvenciji ili Aneksima iste, u ime država članica obavlja funkcije i poslove države projekta, države proizvodnje ili države registracije ako se te funkcije i poslovi odnose na sertifikaciju projekta i obavezne informacije o kontinuiranoj plovidbenosti. U tu svrhu, Agencija naročito:

- (a) za svaki projekat proizvoda i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima za koji je zahtjev za izdavanje uvjerenja o tipu, ograničenog uvjerenja o tipu, izmjenu uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu, uključujući dodatno uvjerenje o tipu, odobrenja projekta popravke ili odobrenja podataka o operativnoj prikladnosti podnesen u skladu s članom 11 ili članom 56 stav 1, utvrđuje osnovu za sertifikaciju i obavještava podnosioca zahtjeva o istoj;
- (b) za svaki projekat dijela ili neugrađene opreme za koji je zahtjev za sertifikat podnesen u skladu sa članom 12, članom 13, odnosno članom 56 stav 1, utvrđuje osnovu za sertifikaciju i obavještava podnosioca zahtjeva o istoj;
- (c) za vazduhoplove za koje je zahtjev za dozvolu za letenje podnesen u skladu sa članom 18 stav 2 podstav 1 tačka (b) ili članom 56 stav 1, izdaje odobrenje za uslove letenja povezane sa projektom;
- (d) utvrđuje i stavlja na raspolaganje specifikacije vezano za plovidbenost i usaglašenost sa životnom sredinom koje se primjenjuju na projekte proizvoda, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima koji podliježu davanju izjave u skladu sa članom 18 stav 1 tačka (a) ili članom 56 stav 5;
- (e) nadležna je za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za uvjerenja o tipu, ograničena uvjerenja o tipu, uvjerenja o izmjenama, uključujući dodatna uvjerenja o tipu i odobrenja projekata popravke i odobrenja podataka o operativnoj prikladnosti za projekat proizvoda u skladu sa članom 11, članom 18 stav 1 tačka (b) ili članom 56 stav 1;

nadležna je za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za uvjerenja za projektovanje djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima u skladu s članom 12, članom 13 i članom 56 stav 1;

izdaje odgovarajuće liste podataka o životnoj sredini za projekte proizvoda koje sertifikuje u skladu s članom 11 i članom 56 stav 1;

obezbjeduje funkcije kontinuirane plovidbenosti povezane sa projektovanjem proizvoda, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima koje je sertifikovala i u pogledu kojih sprovodi nadzor, uključujući reagovanje bez odlaganja na sigurnosni ili bezbjednosni problem i izdavanje i distribuiranje primjenjivih obaveznih informacija.

2. Agencija je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za:

- (a) odobrenja i izjave organizacija odgovornih za projektovanje proizvoda, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima, u skladu sa članom 15 stav 1, članom 19 stav 1 tačka (g) i članom 56 st. 1 i 5;
- (b) odobrenja i izjave organizacija odgovornih za proizvodnju, održavanje i upravljanje kontinuiranom plovidbenošću proizvoda, djelova, neugrađene opreme i opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima i organizacija uključenih u obuku osoblja odgovornog za otpuštanje proizvoda, dijela, neugrađene opreme ili opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima nakon održavanja u skladu sa članom 15, članom 19 stav 1 tačka (g) i članom 56 st. 1 i 5, ako te organizacije imaju glavno mjesto poslovanja van teritorije za koju su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom.

3. Agencija je nadležna za poslove koji se odnose na nadzor i preduzimanje izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za izjave koje su organizacije dale u skladu s članom 18 stavom 1 tačka (a) i članom 56 stav 5 i u odnosu na usaglašenost projekta proizvoda, dijela, neugrađene opreme ili opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim vazduhoplovima sa detaljnim tehničkim specifikacijama.

Član 78

Sertifikacija posade vazduhoplova

1. Agencija je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu s članom 62 stav 2 u vezi sa odobrenjima i izjavama organizacija za obuku pilota i organizacija za obuku kabinske posade i

vazduhoplovno-medicinskih centara iz člana 24 i člana 56 st. 1 i 5, ako te organizacije i centri imaju glavno mjesto poslovanja van teritorija za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom.

2. Agencija je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za sertifikate i izjave za uređaje za simuliranje letenja u skladu s članom 25 i članom 56 st. 1 i 2 u svakom od sljedećih slučajeva:

- (a) uređajem upravlja organizacija sa glavnim mjestom poslovanja van teritorija za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom;
- (b) uređaj se nalazi van teritorija za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom.

Član 79

Sertifikacija aerodromske sigurnosne opreme

U vezi sa aerodromskom sigurnosnom opremom iz člana 35, Agencija:

- (a) utvrđuje detaljne specifikacije za aerodromsku sigurnosnu opremu koja podliježe sertifikaciji u skladu sa članom 35 i o tome obavještava podnosioca zahtjeva;
- (b) utvrđuje i čini raspoloživima detaljne specifikacije za aerodromsku sigurnosnu opremu koja podliježe davanju izjave u skladu sa članom 35;
- (c) nadležna je za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 u vezi sa sertifikatima za aerodromsku sigurnosnu opremu u skladu sa članom 35 i na izjave date u vezi sa tom opremom.

Član 80

ATM/ANS

1. Agencija je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu s članom 62 stav 2 vezano za:

- (a) sertifikate pružalaca ATM/ANS iz člana 41, ako ti pružaoci imaju glavno mjesto poslovanja van državnih teritorija za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom i odgovorni su za pružanje ATM/ANS u vazdušnom prostoru iznad teritorije na koju se primjenjuju Ugovori;
- (b) sertifikate pružalaca ATM/ANS iz člana 41, ako ti pružaoci pružaju panevropski ATM/ANS;
- (c) sertifikate za organizacije iz člana 42 i izjave koje su dale te organizacije, ako su te organizacije uključene u projektovanje, proizvodnju ili održavanje sistema ATM/ANS i sastavnih djelova ATM/ANS, uključujući i ako učestvuju u sprovođenju program za istraživanje ATM-a u okviru Jedinствnog evropskog neba (u daljem tekstu: SESAR), koji se koriste za pružanje usluga iz tačke (b) ovog stava.
- (d) izjave koje su dali pružaoci ATM/ANS kojima je Agencija u skladu s tač. (a) i (b) ovog stava izdala sertifikat u vezi sa sistemima ATM/ANS i sastavnim djelovima ATM/ANS koje ti pružaoci stavljaju u upotrebu u skladu s članom 45 stav 1.

2. Kada su u pitanju sistemi ATM/ANS i ATM/ANS sastavne djelove iz člana 45, uključujući i ako doprinose sprovođenju SESAR-a, ako je tako predviđeno delegiranim aktima iz člana 47, Agencija:

- (a) utvrđuje detaljne specifikacije za sisteme ATM/ANS i sastavne djelove ATM/ANS, koji podliježu sertifikaciji u skladu sa članom 45 stav 2 i o tome obavještava podnosioca zahtjeva;
- (b) utvrđuje i čini dostupnim detaljne specifikacije za sisteme ATM/ANS i sastavne djelove ATM/ANS koji podliježu davanju izjave u skladu sa članom 45 stav 2;
- (c) je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62(2) u odnosu na sertifikate za sisteme ATM/ANS i sastavne djelove ATM/ANS i izjave date po pitanju tih sistema i sastavnih djelova u skladu sa članom 45 stav 2.

Član 81

Sertifikacija organizacija za obuku kontrolora letenja

Agencija je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za sertifikate organizacija za obuku kontrolora letenja iz člana 51 ako te organizacije imaju glavno mjesto poslovanja van teritorija za koje su države članice odgovorne u skladu sa Čikaškom konvencijom i, ako je to primjenjivo, njihovog osoblja.

Član 82

Operatori vazduhoplova iz trećih zemalja i međunarodni nadzor sigurnosti

- 1. Agencija je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za autorizacije i izjave za operacije vazduhoplova i operatore vazduhoplova iz člana 60, osim ako država članica za relevantne operatore vazduhoplova obavlja funkcije i dužnosti države operatora.
- 2. Agencija je nadležna za poslove u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2 vezano za autorizacije za vazduhoplove i pilote iz člana 61 stav 1 tačka (a).
- 3. Po zahtjevu Agencija pomaže Komisiji u sprovođenju Regulative (EZ) br. 2111/2005 obavljanjem svih potrebnih sigurnosnih procjena, uključujući posjete na licu mjesta, operatora vazduhoplova iz trećih zemalja i nadležnih organa odgovornih za nadzor nad njima. Rezultate tih procjena, sa odgovarajućim preporukama, dostavlja Komisiji.

Član 83

Istrage Agencije

1. Agencija sama ili preko nacionalnih nadležnih organa ili kvalifikovanih subjekata sprovodi istrage potrebne za obavljanje svojih poslova u vezi sa sertifikacijom, nadzorom i preduzimanjem izvršnih mjera u skladu sa članom 62 stav 2.
2. U svrhu sprovođenja istraga iz stava 1, Agencija je ovlašćena da:
 - (a) zahtijeva od pravnih ili fizičkih lica kojima je izdala sertifikat, ili koje su joj dale izjavu, da Agenciji dostave sve potrebne informacije;
 - (b) zahtijeva od tih lica usmeno obrazloženje bilo koje činjenice, dokumenta, predmeta, procedure ili drugog pitanja relevantnog za utvrđivanje da li su ta lica usaglašena sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative;
 - (c) uđe u relevantne prostorije, na zemljište i prevozna sredstva tih lica;
 - (d) pregleda, kopira ili uzme izvode iz svih relevantnih dokumenata, evidencija ili podataka koje ta lica imaju ili su im dostupni, bez obzira na medij na kojem je relevantna informacija pohranjena.

Ako je potrebno kako bi utvrdila da li je lice kojem je izdala sertifikat ili koje joj je dalo izjavu usaglašeno sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donijetim na osnovu ove regulative, Agencija je takođe ovlašćena za izvršavanje ovlašćenja utvrđenih u prvom podstavu u vezi sa svakim drugim pravnim ili fizičkim licem za koje se razumno može očekivati da posjeduje informacije relevantne za te svrhe ili da im može pristupiti. Ovlašćenja iz ovog stava izvršavaju se u skladu sa nacionalnim pravom države članice ili treće zemlje u kojoj se sprovodi istraga, uzimajući u obzir prava i legitimne interese predmetnih lica i u skladu sa načelom proporcionalnosti.

Ako se u skladu sa primjenjivim nacionalnim pravom za ulazak u relevantne prostorije, na zemljište i u prevozna sredstva, kako je navedeno u tački (c) prvog podstava, zahtijeva prethodna autorizacija pravosudnog ili upravnog organa predmetne države članice ili treće zemlje, ta ovlašćenja se izvršavaju tek nakon dobijanja prethodne autorizacije.

3. Agencija obezbjeđuje da su članovi njenog osoblja i, ukoliko je relevantno, svi ostali stručnjaci koji učestvuju u istrazi, dovoljno kvalifikovani, posjeduju odgovarajuća uputstva i uredno su autorizovani. Ta lica izvršavaju svoja ovlašćenja nakon izdavanja pismene autorizacije.

4. Službenici nadležnih organa države članice na čijoj državnoj teritoriji treba sprovesti istragu, Agenciji, na njen zahtjev, pomažu u sprovođenju istrage. Ako je takva pomoć potrebna, Agencija blagovremeno, prije istrage, obavještava državu članicu na čijoj teritoriji treba sprovesti istragu o istrazi i potrebnoj pomoći

Član 84

Novčane kazne i periodični penali

1. Na zahtjev Agencije, Komisija može pravnom ili fizičkom licu kojem je Agencija izdala sertifikat ili koje joj je dalo izjavu, u skladu sa ovom regulativom, izreći jedno ili oboje od sljedećeg:

- (a) novčanu kaznu ako je to lice, namjerno ili iz nepažnje, prekršilo neku od odredaba ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative;
- (b) periodični penal ako to lice nastavi sa kršenjem neke od tih odredaba, kako bi primorala to lice da poštuje te odredbe.

2. Novčane kazne i periodični penali iz stava 1 moraju biti efikasni, proporcionalni i imati odvraćajuće dejstvo. Utvrđuju se uzimajući u obzir težinu slučaja, a posebno mjeru u kojoj je kompromitovana sigurnost ili zaštita životne sredine, aktivnost na koju se kršenje odnosi i finansijsku sposobnost predmetnog pravnog ili fizičkog lica.

Iznos novčanih kazni ne premašuje 4% godišnjeg prihoda ili prometa predmetnog pravnog ili fizičkog lica. Iznos periodičnog penala ne premašuje 2,5% prosječnog dnevnog prihoda ili prometa predmetnog pravnog ili fizičkog lica.

3. Komisija izriče novčane kazne i periodične penale na osnovu stava 1 samo ako su druge mjere predviđene u ovoj regulativi i u delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative neodgovarajuće ili neproporcionalne za rješavanje takvih kršenja.

4. U vezi sa izricanjem novčanih kazni i periodičnih penala u skladu sa ovim članom, Komisija donosi delegirane akte u skladu sa članom 128, kojima se utvrđuju:

- (a) detaljni kriterijumi i detaljna metodologija za određivanje iznosa novčanih kazni i periodičnih penala;
- (b) detaljna pravila za istražne procedure, povezane mjere i izvještavanje, i za donošenje odluka, uključujući odredbe o pravima na odbranu, pristupu spisima predmeta, pravnom zastupanju, povjerljivosti i privremene odredbe; i
- (c) procedure za naplatu novčanih kazni i periodičnih penala.

5. Sud pravde ima neograničenu nadležnost za preispitivanje odluka Komisije donesenih na osnovu stava 1. Sud može ukinuti, smanjiti ili povećati izrečenu novčanu kaznu ili izrečeni periodični penal.

6. Odluke Komisije donesene na osnovu stava 1 nemaju krivičnopravni karakter.

Član 85

Praćenje država članica

1. Agencija pomaže Komisiji u praćenju primjene ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative od strane država članica obavljanjem inspekcija i drugih aktivnosti praćenja. Tim se inspekcijama i drugim aktivnostima praćenja Agencija takođe nastoji da pomogne državama članicama u obezbjeđivanju ujednačene primjene ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative i u razmjeni najboljih praksi.

Agencija izvještava Komisiju o inspekcijama i drugim aktivnostima praćenja sprovedenim na osnovu ovog stava.

2. U svrhu obavljanja inspekcija i drugih aktivnosti praćenja iz stava 1, Agencija je ovlašćena da:

- (a) zahtijeva od bilo kojih nacionalnih nadležnih organa i pravnih i fizičkih lica koja podliježu ovoj regulativi da Agenciji dostave sve potrebne informacije;

- (b) zahtijeva od tih organa i lica usmeno obrazloženje bilo koje činjenice, dokumenta, predmeta, procedura ili drugog pitanja relevantnog za utvrđivanje da li je država članica usaglašena sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donijetim na osnovu ove regulative;
- (c) uđe u relevantne prostorije, na zemljište i u prevozna sredstva tih organa i lica;
- (d) pregleda, kopira ili uzme izvode iz svih relevantnih dokumenata, evidencija ili podataka koje ti organi i lica imaju ili su im dostupni, bez obzira na medij na kojem je relevantna informacija pohranjena.

Ako je to potrebno za utvrđivanje usaglašenosti države članice sa ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donijetim na osnovu ove regulative, Agencija je takođe ovlašćena za izvršavanje ovlašćenja utvrđenih u prvom podstavu vezano za svako drugo pravno ili fizičko lice za koje se razumno može očekivati da posjeduje informacije relevantne za te svrhe ili da im može pristupiti.

Ovlašćenja iz ovog stava sprovode se u skladu sa nacionalnim pravom države članice u kojoj se obavlja inspekcija ili druge aktivnosti praćenja, uzimajući u obzir prava i legitimne interese relevantnih organa i lica i u skladu sa načelom proporcionalnosti. Ako se u skladu sa primjenjivim nacionalnim pravom za ulazak u relevantne prostorije, na zemljište i u prevozna sredstva, kako je navedeno u tački (c) podstav 1, zahtijeva prethodna autorizacija pravosudnog ili upravnog organa predmetne države članice, ta ovlašćenja se izvršavaju tek nakon dobijanja prethodne autorizacije.

3. Agencija obezbjeđuje da su članovi njenog osoblja i, prema potrebi, svi ostali stručnjaci koji učestvuju u inspekciji ili drugoj aktivnosti praćenja, budu adekvatno kvalifikovani i da imaju odgovarajuća uputstva. U slučaju inspekcija, ta lica izvršavaju svoja ovlašćenja nakon sačinjavanja pisane autorizacije.

Agencija blagovremeno, prije inspekcije obavještava relevantnu državu članicu o predmetu i svrsi aktivnosti, datumu kada aktivnost treba da počne i identitetu članova njenog osoblja i svih ostalih stručnjaka koji sprovode tu aktivnost.

4. Relevantna država članica olakšava sprovođenje inspekcije ili druge aktivnosti praćenja. Ona obezbjeđuje da relevantni organi i lica sarađuju sa Agencijom.

Ako pravno ili fizičko lice ne sarađuje sa Agencijom, nadležni organ relevantne države članice pruža Agenciji potrebnu pomoć kako bi mogla da sprovede inspekciju ili drugu aktivnost praćenja.

5. Ako inspekcija ili druga aktivnost praćenja koja se sprovodi u skladu s ovim članom povlači za sobom inspekciju ili drugu aktivnost praćenja u vezi sa pravnim ili fizičkim licem koje podliježe ovoj regulativi, primjenjuje se član 83 st. 2, 3 i 4.

6. Na zahtjev države članice, izvještaji Agencije sačinjeni na osnovu stava 1 dostavljaju joj se na službenom jeziku ili na službenom jeziku Unije ili na jezicima države članice u kojoj je obavljena inspekcija.

7. Agencija objavljuje kratak pregled informacija o primjeni ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative u svakoj državi članici. Agencija navodi te informacije u godišnjem izvještaju o sigurnosti iz člana 72 stav 7.

8. Agencija pruža doprinos procjeni efekata sprovođenja ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative, ne dovodeći u pitanje ocjenjivanje koje sprovodi Komisija u skladu sa članom 124, uzimajući u obzir ciljeve utvrđene u članu 1.

9. Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljna pravila o metodama rada Agencije za obavljanje poslova u skladu sa ovim članom. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

Član 86

Istraživanje i inovacije

1. Agencija pomaže Komisiji i državama članicama u utvrđivanju ključnih tema istraživanja u oblasti civilnog vazduhoplovstva kako bi doprinijela obezbjeđivanju dosljednosti i koordinacije između aktivnosti istraživanja i razvoja sa javnim finansiranjem i politikama iz oblasti primjene ove regulative.

2. Agencija pruža podršku Komisiji u utvrđivanju i realizaciji odgovarajućih okvira programa Unije za aktivnosti istraživanja i inovacija i godišnjih i višegodišnjih programa rada, uključujući podršku u sprovođenju procedura evaluacije, reviziju finansiranih projekata i iskorišćavanje rezultata istraživačkih i inovacionih projekata.

Agencija sprovodi djelove Okvirnog programa Unije za istraživanje i inovacije koji se odnose na civilno vazduhoplovstvo ako joj je Komisija prenijela relevantna ovlašćenja za to.

3. Agencija može razvijati i finansirati istraživanja ako se ona izričito odnose na poboljšanje aktivnosti iz oblasti njene nadležnosti. Istraživačke potrebe i aktivnosti Agencije navode se u njenom godišnjem programu rada.

4. Rezultati istraživanja koje finansira Agencija objavljuju se, osim ako je takvo objavljivanje zabranjeno u skladu sa primjenjivim pravilima iz oblasti prava intelektualne svojine ili sigurnosnim pravilima Agencije iz člana 123.

5. Uz poslove utvrđene u st. 1 do 4 ovog člana i u članu 75, Agencija može obavljati i *ad hoc* istraživačke aktivnosti, ako su te aktivnosti u skladu sa poslovima Agencije i ciljevima ove regulative.

Član 87

Zaštita životne sredine

1. Mjere koje Agencija preduzima u pogledu emisija i buke u svrhu sertifikacije projekta proizvoda u skladu sa članom 11 usmjerene su na sprečavanje značajnih štetnih uticaja na klimu, životnu sredinu i zdravlje ljudi koje uzrokuju relevantni proizvodi civilnog vazduhoplovstva, uzimajući u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, koristi za životnu sredinu, tehnološku izvodljivost i uticaj na ekonomiju.

2. Komisija, Agencija, druge institucije, organi, kancelarije i agencije Unije i države članice sarađuju, u svojim oblastima nadležnosti, na pitanjima zaštite životne sredine, uključujući ona navedena u Regulativi 2003/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta (38) i Regulativi (EZ) br. 1907/2006, kako bi se obezbijedilo razmatranje međuzavisnosti klime i zaštite životne

sredine, zdravlja ljudi i drugih tehničkih oblasti civilnog vazduhoplovstva, uzimajući u obzir međunarodne standarde i preporučene prakse, koristi za životnu sredinu, tehnološku izvodljivost i uticaj na ekonomiju.

3. Ako posjeduje relevantno stručno znanje, Agencija pomaže Komisiji u definisanju i koordinaciji politika i mjera civilnog vazduhoplovstva povezanih sa životnom sredinom, naročito sprovođenjem studija, simulacija i pružanjem tehničkih savjeta istovremeno uzimajući u obzir međuzavisnosti klime i zaštite životne sredine, zdravlja ljudi i drugih tehničkih oblasti civilnog vazduhoplovstva.

4. Da bi obavijestila zainteresovane strane i javnost, Agencija najmanje svake tri godine objavljuje izvještaj o životnoj sredini, u kojem se daje objektivna ocjena stanja zaštite životne sredine vezano za civilno vazduhoplovstvo u Uniji.

Prilikom pripreme tog izvještaja Agencija se prvenstveno oslanja na informacije koje su već dostupne institucijama i organima Unije, kao i na javno dostupne informacije.

Agencija u izradu tog izvještaja uključuje države članice i savjetuje se sa relevantnim zainteresovanim stranama i organizacijama.

Navedeni izvještaj takođe sadrži preporuke usmjerene na unapređenje nivoa zaštite životne sredine u oblasti civilnog vazduhoplovstva u Uniji.

Član 88

Međuzavisnost bezbjednosti i sigurnosti civilnog vazduhoplovstva

1. Komisija, Agencija i države članice sarađuju po pitanjima bezbjednosti povezanim sa civilnim vazduhoplovstvom, uključujući sajber bezbjednost, kada postoji međuzavisnost sigurnosti i bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

2. Kada postoji međuzavisnost sigurnosti i bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, Agencija na zahtjev, ako ima relevantno stručno znanje za oblast sigurnosti, pruža tehničku pomoć Komisiji za sprovođenje Regulative (EZ) br. 300/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (39) i drugih relevantnih odredbi zakonodavstva Unije.

3. Radi pružanja doprinosa zaštiti civilnog vazduhoplovstva od djela nezakonitog ometanja kada postoji međuzavisnost sigurnosti i bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, Agencija, prema potrebi, bez nepotrebnog odlaganja reaguje na hitan problem koji je od zajedničkog interesa za države članice i koji je obuhvaćen područjem primjene ove regulative:

- (a) preduzimanjem mjera u skladu sa članom 77 stav 1 tačka (h) u cilju ispravljanja nedostataka u projektu vazduhoplova;
- (b) preporučivanjem korektivnih mjera koje moraju da preduzmu nacionalni nadležni organi ili fizička i pravna lica koja podliježu ovoj regulativi i/ili širenjem relevantnih informacija tim organima i licima, u slučaju da problem utiče na operacije vazduhoplova, uključujući rizike za civilno vazduhoplovstvo koji nastaju iz konfliktnih zona.

Prije preduzimanja mjera iz tač. (a) i (b) prvog podstava, Agencija pribavlja saglasnost Komisije i savjetuje se s državama članicama. Agencija te mjere zasniva, kada je to moguće, na zajedničkim procjenama rizika Unije i uzima u obzir potrebu za brzim reagovanjem u slučajevima nužde.

Član 89

Međuzavisnost sigurnosti civilnog vazduhoplovstva i socioekonomskih faktora

1. Komisija, Agencija, drugi institucionalni organi, kancelarije i agencije Unije i države članice sarađuju, u svojim respektivnim oblastima nadležnosti kako bi se obezbijedilo da se međuzavisnost zaštite civilnog vazduhoplovstva i povezanih socioekonomskih faktora uzme u obzir u regulatornim procedurama, nadzoru i sprovođenju kulture povjerenja i pravičnosti u skladu sa članom 2 Regulativom (EU) br. 376/2014, da bi se apostrofirali socioekonomski rizici za sigurnost vazduhoplovstva.

2. Kada se bavi pitanjem takve međuzavisnosti, Agencija se konsultuje sa relevantnim zainteresovanim stranama.

3. Agencija svake tri godine objavljuje izvještaj u kojem se iznosi objektivna ocjena preduzetih akcija i mjera, naročito onih koje se odnose na međuzavisnost sigurnosti civilnog vazduhoplovstva i socioekonomskih faktora.

Član 90

Međunarodna saradnja

1. Po zahtjevu, Agencija pomaže Komisiji u upravljanju odnosima sa trećim zemljama i međunarodnim organizacijama u vezi sa pitanjima obuhvaćenim ovom regulativom. Takvom pomoći naročito se doprinosi usaglašavanju pravila, uzajamnom priznavanju sertifikata u interesu evropske industrije i promovisanju evropskih standarda sigurnosti u vazduhoplovstvu.

2. Agencija može sarađivati s nadležnim organima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama koje su nadležne za pitanja obuhvaćena ovom regulativom. U tu svrhu Agencija može, uz prethodno savjetovanje sa Komisijom, uspostaviti radne aranžmane sa tim organima i međunarodnim organizacijama. Tim radnim aranžmanima ne nastaju pravne obaveze za Uniju i države članice.

3. Agencija pomaže državama članicama u ostvarivanju njihovih prava i ispunjavanju njihovih obaveza u skladu sa međunarodnim sporazumima povezanim sa pitanjima obuhvaćenim ovom regulativom, naročito njihovih prava i obaveza koje imaju po osnovu Čikaške konvencije.

Agencija može djelovati kao regionalna organizacija za sigurnosni nadzor u okviru ICAO.

4. Agencija u saradnji sa Komisijom i državama članicama uključuje i po potrebi ažurira sljedeće informacije u bazi podataka iz člana 74:

- (a) informacije o usaglašenosti ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative i mjera koje Agencija preduzima u skladu sa ovom regulativom sa međunarodnim standardima i preporučenim praksama;

- (b) druge informacije u vezi sa sprovođenjem ove regulative koje su zajedničke svim državama članicama i relevantne za praćenje koje sprovodi ICAO u pogledu usaglašenosti država članica sa Čikaškom konvencijom i međunarodnim standardima i preporučenim praksama.

Države članice upotrebljavaju navedene informacije pri ispunjavanju obaveza po osnovu člana 38 Čikaške konvencije i pri dostavljanju informacija ICAO u okviru ICAO-ovog Jedinstvenog programa provjere nadzora sigurnosti.

5. Ne dovodeći u pitanje relevantne odredbe Ugovora Komisija, Agencija i nacionalni nadležni organi koji učestvuju u aktivnostima ICAO sarađuju, putem mreže stručnjaka, na tehničkim pitanjima koja ulaze u područje primjene ove regulative i povezana su sa radom ICAO-a. Agencija toj mreži obezbjeđuje potrebnu administrativnu podršku, uključujući pomoć u pripremi i organizaciji njenih sastanaka.

6. Pored poslova utvrđenih u st. 1 do 5 ovog člana i člana 75, Agencija takođe može s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama učestvovati u *ad hoc* tehničkoj saradnji i projektima istraživanja i pomoći, ako su te aktivnosti u skladu sa poslovima Agencije i ciljevima utvrđenim u članu 1.

Član 91

Upravljanje kriznim situacijama u vazduhoplovstvu

1. Agencija, u području svoje nadležnosti, doprinosi blagovremenom reagovanju na krizne situacije u vazduhoplovstvu i njihovom ublažavanju, u koordinaciji sa drugim odgovarajućim zainteresovanim stranama.

2. Agencija učestvuje u Evropskoj jedinici za koordinaciju u kriznim situacijama u vazduhoplovstvu (*European Aviation Crisis Coordination Cell* - „EACCC”), koja je formirana u skladu sa članom 18 Regulative Komisije (EU) br. 677/2011 (40).

Član 92

Obuka u oblasti vazduhoplovstva

1. U svrhu promovisanja najboljih praksi i ujednačenosti u sprovođenju ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative, Agencija može, na zahtjev pružaoca obuke u oblasti vazduhoplovstva da procijeni usaglašenost tog pružaoca obuke u oblasti vazduhoplovstva i njegovih kurseva obuke sa zahtjevima koje je Agencija utvrdila i objavila u svom službenom glasilu. Nakon što se utvrdi takva usaglašenost, pružalac ima pravo da pruža kurseve obuke koje je odobrila Agencija.

2. Agencija može da pruža obuku prvenstveno svom osoblju i osoblju nacionalnih nadležnih organa, ali i osoblju nacionalnih nadležnih organa trećih zemalja, međunarodnih organizacija, fizičkim i pravnim licima koja podliježu ovoj regulativi i drugim zainteresovanim stranama, ili služeći se sopstvenim resursima za obuku ili, prema potrebi, oslanjajući se na spoljne pružaoce obuke.

Član 93

Sprovođenje Jedinstvenog evropskog neba

Agencija, ako ima relevantno stručno znanje, i na zahtjev, pruža tehničku pomoć Komisiji u sprovođenju Jedinstvenog evropskog neba, a naročito:

- (a) sprovođenjem tehničkih inspekcija, tehničkih istraga i studija;
- (b) davanjem doprinosa, po pitanjima obuhvaćenim ovom regulativom, u saradnji sa Tijelom za procjenu efikasnosti kako je predviđeno članom 11 Regulative (EZ) br. 549/2004, sprovođenje programa efikasnosti za usluge u vazdušnoj plovidbi i mrežne funkcije;
- (c) davanjem doprinosa sprovođenju ATM Master plana, uključujući razvoju i uvođenju programa SESAR.

ODSJEK II

Unutrašnja struktura

Član 94

Pravni status, sjedište i lokalne kancelarije

1. Agencija je organ Unije. Ima svojstvo pravnog lica.

2. U svakoj državi članici Agencija uživa najopsežnije pravno svojstvo koje se prema nacionalnim propisima dodjeljuje pravnim licima. Agencija naročito može sticati i otuđivati pokretnu i nepokretnu imovinu i može biti strana u sudskim procedurama.

3. Sjedište Agencije je u Kelnu, u Saveznoj Republici Njemačkoj.

4. Agencija može osnivati lokalne kancelarije u državama članicama ili svoje osoblje smjestiti kod delegacija Unije u trećim zemljama, u skladu sa članom 104 stav 4.

5. Agenciju pravno zastupa izvršni direktor.

Član 95

Osoblje

1. Na osoblje koje zapošljava Agencija primjenjuju se Kadrovski propisi za zvaničnike Evropske unije, Uslovi o zapošljavanju ostalih službenika Evropske unije (41) i pravila donesena sporazumom između institucija Unije radi sprovođenja Kadrovskih propisa i Uslova o zapošljavanju.

2. Agencija može privremeno da angažuje nacionalne stručnjake upućene na rad i drugo osoblje koje nije zaposleno u Agenciji. Upravni odbor donosi odluku kojom utvrđuje pravila o privremenom angažovanju nacionalnih stručnjaka upućenih na rad u Agenciju.

Član 96

Privilegije i imuniteti

Na Agenciju i njeno osoblje primjenjuje se Protokol br. 7 o privilegijama i imunitetima Evropske unije, koji se nalazi u prilogu UEU i UFEU.

Član 97

Odgovornost

1. Ugovorna odgovornost Agencije uređena je pravom koje se primjenjuje na predmetni ugovor.
2. Sud pravde je nadležan za donošenje presuda na osnovu svake klauzule o arbitraži koja je sadržana u ugovoru koji je zaključila Agencija.
3. U slučaju vanugovorne odgovornosti, a u skladu sa opštim načelima koja su zajednička pravima država članica, Agencija nadoknađuje svaku štetu koju je prouzrokovala sama Agencija ili njeno osoblje pri obavljanju dužnosti.
4. Sud pravde je nadležan u sporovima o naknadi štete iz stava 3.
5. Lična odgovornost osoblja Agencije prema Agenciji uređena je odredbama koje su utvrđene u Kadrovskim propisima ili u Uslovima o zapošljavanju koje se na njih primjenjuju.

Član 98

Funkcije Upravnog odbora

1. Agencija ima Upravni odbor.
2. Upravni odbor:
 - (a) imenuje izvršnog direktora i, prema potrebi, produžava mu mandat ili ga razrješava dužnosti u skladu sa članom 103;
 - (b) usvaja konsolidovani godišnji izvještaj o aktivnostima Agencije i šalje ga do 1. jula svake godine Evropskom parlamentu, Savjetu, Komisiji i Revizorskom sudu. Konsolidovani godišnji izvještaj o radu se javno objavljuje;
 - (c) svake godine dvotrećinskom većinom glasova svojih članova sa pravom glasa i u skladu sa članom 117 donosi programski dokument Agencije;
 - (d) dvotrećinskom većinom glasova svojih članova sa pravom glasa i u skladu s članom 120 stav 11 usvaja godišnji budžet Agencije;
 - (e) utvrđuje procedure za donošenje odluka izvršnog direktora, kako je navedeno u čl. 115 i 116;
 - (f) obavlja svoje funkcije u vezi sa budžetom Agencije na osnovu čl. 120, 121 i 125;
 - (g) imenuje članove Odbora za žalbe na osnovu člana 106;
 - (h) sprovodi disciplinska ovlašćenja nad izvršnim direktorom;
 - (i) daje svoje mišljenje o pravilima koja se odnose na naknade i takse iz člana 126;
 - (j) usvaja svoj poslovnik;
 - (k) odlučuje o jezičkim aranžmanima u Agenciji;
 - (l) donosi odluke o uspostavljanju unutrašnjih struktura Agencije na direktorskom nivou i, prema potrebi, izmjeni istih;
 - (m) u skladu sa stavom 6, vezano za osoblje Agencije, izvršava ovlašćenja koje se Kadrovskim propisima dodjeljuju organu za imenovanje i ovlašćenja koja se Uslovima o zapošljavanju ostalih službenika dodjeljuju organu ovlašćenom za sklapanje ugovora o radu (u daljem tekstu: ovlašćenja organa za imenovanje);
 - (n) donosi odgovarajuća sprovedbena pravila za primjenu Kadrovskih propisa i Uslova o zapošljavanju ostalih službenika u skladu s članom 110 Kadrovskih propisa;
 - (o) donosi pravila za sprečavanje sukoba interesa i upravljanje sukobima interesa svojih članova, kao i članova Odbora za žalbe;
 - (p) obezbjeđuje odgovarajuće prateće (*follow-up*) aktivnosti u odnosu na nalaze (*findings*) i preporuke koji proizilaze iz izvještaja o unutrašnjim ili spoljašnjim provjerama i evaluacija, kao i iz istraga Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (u daljem tekstu: OLAF) (42);
 - (q) donosi finansijska pravila koja se primjenjuju na Agenciju u skladu sa članom 125;
 - (r) imenuje računovodstvenog službenika, u skladu s Kadrovskim propisima i Uslovima o zapošljavanju ostalih službenika, koji je potpuno nezavisan u obavljanju svojih dužnosti;
 - (s) donosi strategiju za borbu protiv prevara, koja je proporcionalna rizicima od prevara i kojom se uzimaju u obzir troškovi i koristi mjera koje treba sprovesti;
 - (t) daje svoje mišljenje o nacrtu Evropskog programa za sigurnost vazuhoplovstva u skladu sa članom 5;
 - (u) donosi Evropski plan za sigurnost vazduhoplovstva u skladu sa članom 6;
 - (v) donosi odgovarajuće obrazložene odluke o ukidanju imuniteta u skladu sa članom 17 Protokola br. 7 o privilegijama i imunitetima Evropske unije, koji se nalazi u prilogu UEU i UFEU;
 - (w) utvrđuje procedure za odgovarajuću saradnju Agencije i njenog osoblja sa nacionalnim pravosudnim organima, ne dovodeći u pitanje regulative (EU) br. 996/2010 i (EU) br. 376/2014.
3. Upravni odbor može savjetovati izvršnog direktora o svim pitanjima povezanim sa oblastima obuhvaćenim ovom regulativom.
4. Upravni odbor osniva savjetodavni organ u kojem su zastupljene sve zainteresovane strane na koje utiče rad Agencije i sa kojima se konsultuje prije donošenja odluka u oblastima iz stava 2 tač. (c), (e), (f) i (i). Upravni odbor može takođe odlučiti da

se konsultuje sa savjetodavnim organom i o drugim pitanjima iz st. 2 i 3. Mišljenje savjetodavnog organa ni u kojem slučaju nije obavezujuće za Upravni odbor.

5. Upravni odbor može osnivati radna tijela koja mu pomažu pri obavljanju svojih poslova, uključujući pripremu svojih odluka i praćenje sprovođenja istih.

6. Upravni odbor, u skladu sa članom 110 Kadrovskih propisa, donosi odluku na osnovu člana 2 stav 1 Kadrovskih propisa i člana 6 Uslova o zapošljavanju ostalih službenika, kojom se ovlašćenja odgovarajućeg organa za imenovanja delegiraju izvršnom direktoru i utvrđuju uslovi pod kojima se to delegiranje ovlašćenja može suspendovati. Izvršni direktor ovlašćen je da ta ovlašćenja dalje delegira.

Kada to zahtijevaju izuzetne okolnosti, Upravni odbor može odlukom privremeno suspendovati delegiranje ovlašćenja organa za imenovanja izvršnom direktoru i ovlašćenja koje je izvršni direktor delegirao dalje, i izvršavati ih sam ili ih delegirati jednom od svojih članova ili članu osoblja koji nije izvršni direktor.

Član 99

Sastav Upravnog odbora

1. Upravni odbor sastoji se od predstavnika država članica i Komisije, pri čemu svi oni imaju pravo glasa. Svaka država članica imenuje jednog člana Upravnog odbora i dva zamjenika. Zamjenik zastupa člana jedino u slučaju odsustva istog. Komisija imenuje dva predstavnika i njihove zamjenike. Mandat članova i njihovih zamjenika traje četiri godine. Taj mandat se može produžiti.

2. Članovi Upravnog odbora i njihovi zamjenici imenuju se zbog svog znanja, priznatog iskustva i posvećenosti u oblasti civilnog vazduhoplovstva, uzimajući u obzir relevantnu upravljačku, administrativnu i budžetsku ekspertizu, koju treba upotrijebiti za ostvarivanje ciljeva ove regulative. Članovi moraju imati sveukupnu odgovornost minimum za politiku sigurnosti civilnog vazduhoplovstva u svojim relevantnim državama članicama.

3. Sve strane zastupljene u Upravnom odboru ulažu napore kako bi ograničile fluktuaciju svojih predstavnika radi obezbjeđivanja kontinuiteta rada Upravnog odbora. Sve strane nastoje postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena u Upravnom odboru.

4. Učestvovanje predstavnika evropskih trećih zemalja u Upravnom odboru u statusu posmatrača i uslovi za takvo učestvovanje utvrđuju se, prema potrebi, u sporazumima iz člana 129.

5. Savjetodavni organ iz člana 98 stav 4 imenuje četiri svoja člana da u statusu posmatrača učestvuju na sastancima Upravnog odbora. Njihova uloga je da, što je moguće opsežnije, zastupaju različite stavove zastupljene u savjetodavnom organu. Početni mandat traje 48 mjeseci i može se produžiti.

Član 100

Predsjedavajući Upravnog odbora

1. Upravni odbor bira predsjedavajućeg i zamjenika predsjednika iz reda svojih članova koji imaju pravo glasa. Zamjenik predsjednika mijenja predsjednika po službenoj dužnosti ako predsjednik nije sposoban da obavlja svoje dužnosti.

2. Mandat predsjednika i zamjenika predsjednika traje četiri godine i može se produžiti jednom za još četiri godine. Ako njihovo članstvo u Upravnom odboru prestane u bilo kojem trenutku trajanja mandata, mandat im automatski prestaje na taj datum.

Član 101

Sastanci Upravnog odbora

1. Sastanke Upravnog odbora saziva njegov predsjednik.

2. Upravni odbor održava najmanje dva redovna sastanka godišnje. Pored toga, sastaje se na zahtjev predsjednika, Komisije ili najmanje trećine svojih članova.

3. Izvršni direktor Agencije učestvuje u raspravama, ali bez prava glasa.

4. Članovima Upravnog odbora mogu, u skladu sa poslovníkom, pomagati, da pomažu njihovi savjetnici ili stručnjaci.

5. Upravni odbor može pozvati svako lice čije bi mišljenje moglo biti korisno da prisustvuje sastancima odbora u statusu posmatrača.

6. Agencija Upravnom odboru pruža sekretarske usluge.

Član 102

Pravila glasanja u Upravnom odboru

1. Ne dovodeći u pitanje član 98 stav 2 tač. (c) i (d) i član 103 stav 7, Upravni odbor donosi odluke većinom glasova svojih članova sa pravom glasa. Na zahtjev člana Upravnog odbora odluka iz člana 98 stav 2 tačka (k) donosi se jednoglasno.

2. Svaki član koji je imenovan na osnovu člana 99 stav 1 ima jedan glas. U odsustvu člana, njegov zamjenik ima pravo da iskoristi njegovo pravo glasa. Ni posmatrač, ni izvršni direktor Agencije, nemaju pravo glasa.

3. Poslovníkom Upravnog odbora bliže se utvrđuju pravila glasanja, a naročito uslovi pod kojima jedan član može postupati u ime drugog člana i, prema potrebi, svi zahtjevi u pogledu kvoruma.

4. Za donošenje odluka o budžetskim ili kadrovskim pitanjima, a naročito o pitanjima iz člana 98 stav 2 tač. (d), (f), (h), (m), (n), (o) i (q), potreban je pozitivan glas Komisije.

Član 103

Izvršni direktor

1. Izvršni direktor angažuje se kao privremeni zastupnik Agencije u skladu sa članom 2 tačka (a) Uslova o zapošljavanju ostalih službenika.
2. Izvršnog direktora imenuje Upravni odbor na osnovu zasluga i dokaza o kvalifikacijama i iskustvu relevantnom za civilno vazduhoplovstvo, od kandidata s liste koju je predložila Komisija nakon otvorenog i transparentnog procedure izbora. Agenciju za potrebe sklapanja ugovora sa izvršnim direktorom zastupa predsjednik Upravnog odbora. Kandidat kojeg je odabrao Upravni odbor poziva se da prije imenovanja dâ izjavu pred nadležnim odborom Evropskog parlamenta i odgovori na pitanja njegovih članova.
3. Mandat izvršnog direktora traje pet godina. Pred kraj tog perioda Komisija sprovodi procjenu u kojem se uzimaju u obzir evaluacija rada izvršnog direktora i budući poslovi i izazovi Agencije. Na sredini mandata, izvršni direktor može biti pozvan da pred nadležnim komitetom Evropskog parlamenta dâ izjavu i odgovori na pitanja njegovih članova u vezi s radom izvršnog direktora.
4. Upravni odbor može, na prijedlog Komisije koji uzima u obzir procjena iz stava 3, jednom produžiti mandat izvršnog direktora za najviše pet godina. Prije produženja mandata izvršnog direktora, Upravni odbor obavještava Evropski parlament o tome da namjerava da produži mandat izvršnog direktora. U roku od mjesec dana prije tog produženja izvršni direktor može biti pozvan da pred nadležnim komitetom Evropskog parlamenta dâ izjavu i odgovori na pitanja njegovih članova.
5. Izvršni direktor kojem je produžen mandat, na kraju ukupnog mandata ne može učestvovati u novoj proceduri odabira za istu poziciju.
6. Izvršni direktor može biti razriješen dužnosti samo odlukom Upravnog odbora koji postupi po prijedlogu Komisije.
7. Upravni odbor odluku o imenovanju, produženju mandata ili razrešenju dužnosti izvršnog direktora donosi dvotrećinskom većinom glasova članova sa pravom glasa.
8. Izvršnom direktoru može pomagati jedan direktor ili više njih. Ako je izvršni direktor odsutan ili spriječen, mijenja ga jedan od direktora.

Član 104

Odgovornosti izvršnog direktora

1. Izvršni direktor upravlja Agencijom. Izvršni direktor odgovara Upravnom odboru. Ne dovodeći u pitanje ovlašćenja Komisije i Upravnog odbora, izvršni direktor nezavisan je u obavljanju dužnosti i ne smije tražiti niti primati uputstva ni od koje vlade i ni od kojeg drugog organa.
2. Izvršni direktor podnosi izvještaj Evropskom parlamentu o obavljanju svojih dužnosti kada je pozvan da to učini. Savjet može pozvati izvršnog direktora da podnese izvještaj o obavljanju tih dužnosti.
3. Izvršni direktor odgovoran je za sprovođenje zadataka dodijeljenih Agenciji ovom regulativom ili drugim aktima Unije. Izvršni direktor naročito je odgovoran za:
 - (a) odobravanje mjera Agencije utvrđenih u članu 76 u okviru ograničenja određenih ovom regulativom i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative;
 - (b) odlučivanje o istragama, inspekcijama i ostalim aktivnostima praćenja, kako je predviđeno u čl. 83 i 85;
 - (c) odlučivanje o dodjellivanju poslova kvalifikovanim subjektima u skladu sa članom 69 stav 1 i o sprovođenju istraga u ime Agencije od strane nacionalnih nadležnih organa ili kvalifikovanih subjekata u skladu sa članom 83 stav 1;
 - (d) preduzimanje potrebnih mjera u vezi sa aktivnostima Agencije u pogledu međunarodne saradnje u skladu sa članom 90;
 - (e) preduzimanje svih potrebnih koraka, uključujući donošenje internih administrativnih uputstava i objavljivanje obavještenja, kako bi se obezbijedilo pravilno funkcionisanje Agencije u skladu sa ovom regulativom;
 - (f) sprovođenje odluka koje donosi Upravni odbor;
 - (g) pripremanje konsolidovanog godišnjeg izvještaja o aktivnostima Agencije i podnošenje istog Upravnom odboru na usvajanje;
 - (h) pripremanje nacrtâ izvještaja o procjenama prihoda i rashoda Agencije na osnovu člana 120 i izvršavanje budžeta na osnovu člana 121;
 - (i) delegiranje ovlašćenja izvršnog direktora drugim članovima osoblja Agencije. Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju pravila koja se primjenjuju na ta delegiranja. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa savjetodavnom procedurom iz člana 127 stav 2;
 - (j) pripremanje programskog dokumenta iz člana 117 stav 1 i podnošenje istog Upravnom odboru na usvajanje nakon dobijanja mišljenja Komisije;
 - (k) sprovođenje programskog dokumenta iz člana 117 stav 1 i podnošenje izvještaja o njegovom sprovođenju Upravnom odboru;
 - (l) pripremanje akcionog plana na osnovu zaključaka izvještaja i evaluacija unutrašnje i spoljne revizije, kao i istraga OLAF i podnošenje izvještaja o napretku Komisiji dvaput godišnje, a Upravnom odboru redovno;
 - (m) zaštitu finansijskih interesa Unije primjenom preventivnih mjera protiv prevara, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti, efektivnim provjerama i, ako se utvrde nepravilnosti, obezbjeđivanjem povraćaja pogrešno plaćenih iznosa i, prema potrebi, izricanjem efektivnih, proporcionalnih i odvraćajućih administrativnih i finansijskih sankcija;
 - (n) pripremanje strategije Agencije za borbu protiv prevara i dostavljanje iste Upravnom odboru na usvajanje;
 - (o) pripremanje nacrtâ finansijskih pravila koja se primjenjuju na Agenciju;

- (p) pripremanje Evropskog plana za sigurnost vazduhoplovstva i njegovih naknadnih ažuriranja istog i njihovo podnošenje Upravnom odboru na usvajanje;
 - (q) izveštavanje Upravnog odbora o sprovođenju Evropskog plana za sigurnost vazduhoplovstva;
 - (r) odgovaranje na zahtjeve Komisije za pružanje pomoći podnesene u skladu sa ovom regulativom;
 - (s) prihvatanje preraspodjele odgovornosti na Agenciju u skladu sa čl. 64 i 65;
 - (t) svakodnevno upravljanje Agencijom;
 - (u) donošenje svih odluka o uspostavljanju unutrašnjih struktura Agencije i, prema potrebi, o svim izmjenama istih, osim strukture na direktorskom nivou koju odobrava Upravni odbor;
 - (v) donošenje pravila za sprečavanje sukoba interesa i upravljanje sukobima interesa članova radnih grupa i grupa stručnjaka, kao i drugih članova osoblja koji nijesu obuhvaćeni Kadrovskim propisima koja uključuju odredbe o izjavama o interesima i, prema potrebi, profesionalnim aktivnostima nakon prestanka zaposlenja;
4. Izvršni direktor odgovoran je i za odlučivanje o tome da li je za obavljanje poslova Agencije na efikasan i efektivan način potrebno osnovati jednu ili više lokalnih kancelarija u jednoj ili više država članica ili smjestiti osoblje zajedno sa delegacijama Unije u trećim zemljama u skladu sa odgovarajućim aranžmanima sa Evropskom službom za vanjsko djelovanje. Za tu odluku potrebna je prethodna saglasnost Komisije, Upravnog odbora i, prema potrebi, države članice u kojoj se osniva lokalna kancelarija. U toj odluci se navodi obuhvat aktivnosti koje treba obavljati u lokalnoj kancelariji ili koje treba da obavlja osoblje smješteno zajedno sa delegacijama tako da se izbjegniju nepotrebni troškovi i udvostručavanje administrativnih funkcija Agencije.

Član 105

Ovlašćenja Odbora za žalbe

1. Odbor za žalbe se osniva kao dio administrativne strukture Agencije. Komisija je ovlašćena za donošenje delegiranih akata u skladu sa članom 128 radi utvrđivanja organizacije i sastava Odbora za žalbe.
2. Odbor za žalbe je nadležan za odlučivanje o žalbama protiv odluka iz člana 108. Odbor za žalbe se sastaje prema potrebi.

Član 106

Članovi Odbora za žalbe

1. Članove i njihove zamjenike imenuje Upravni odbor sa liste kvalifikovanih kandidata koju je utvrdila Komisija.
2. Mandat članova Odbora za žalbe, uključujući predsjednika i sve zamjenike, traje pet godina i može se produžiti za još pet godina.
3. Članovi Odbora za žalbe su nezavisni. Pri donošenju odluka ne smiju tražiti ni primati uputstva ni od bilo koje vlade i ni od bilo kojeg drugog organa.
4. Članovi Odbora za žalbe ne smiju vršiti druge dužnosti u Agenciji. Član Odbora za žalbe može raditi sa nepunim radnim vremenom.
5. Članovi Odbora za žalbe tokom mandata ne mogu biti razriješeni dužnosti ili uklonjeni sa liste kvalifikovanih kandidata, osim ako za takvo razrešenje, odnosno uklanjanje sa liste kvalifikovanih kandidata, postoje osnovani razlozi i ako je Komisija tako odlučila nakon što je dobila mišljenje Upravnog odbora.
6. Komisija je ovlašćena da usvaja delegirane akte u skladu sa članom 128 radi utvrđivanja kvalifikacija koje se zahtijevaju od članova Odbora za žalbe, njihovog statusa i ugovornog odnosa sa Agencijom, ovlašćenja pojedinačnih članova u fazi pripreme odluka i pravila za glasanje i procedura glasanja.

Član 107

Isključenje i prigovor

1. Članovi Odbora za žalbe ne učestvuju u žalbenom postupku ako u njemu imaju bilo kakav lični interes ili ako su prethodno učestvovali u postupku kao zastupnici jedne od strana u postupku ili su učestvovali u donošenju odluke koja je predmet žalbe.
2. Ako član Odbora za žalbe zbog jednog od razloga navedenih u stavu 1 ili bilo kojeg drugog razloga smatra da ne treba da učestvuje u žalbenom postupku, o tome obavještava Odbor za žalbe.
3. Svaka od strana u žalbenom postupku može podnijeti zahtjev za izuzeće člana Odbora za žalbe zbog bilo kojeg od razloga iz stava 1 ili zbog sumnje u njegovu pristrasnost. Takav zahtjev nije dozvoljen ako je strana u žalbenom postupku preduzela neku proceduralnu radnju, iako je znala za postojanje razloga za izuzeće. Zahtjev za izuzeće ne može se zasnivati na državljanstvu članova.
4. Odbor za žalbe odlučuje o mjerama koje treba preduzeti u slučajevima iz st. 2 i 3 bez učestvovanja člana koji je u pitanju. Za potrebe donošenja te odluke, predmetnog člana u Odboru za žalbe mijenja njegov zamjenik.

Član 108

Odluke protiv kojih se može podnijeti žalba

1. Žalba se može podnijeti protiv odluka koje Agencija donese na osnovu čl. 64 i 65, člana 76 stav 6, čl. 77 do 83, čl. 85 ili 126.
2. Žalba koja je podnesena na osnovu stava 1 nema suspenzivno dejstvo. Ako izvršni direktor smatra da okolnosti to dozvoljavaju, on može suspendovati primjenu odluke protiv koje je podnesena žalba.
3. Žalba protiv odluke kojom se ne završava postupak vezano za jednu od strana može se podnijeti samo zajedno sa žalbom protiv konačne odluke, osim ako se odlukom predviđa zasebna žalba.

Član 109

Lica koja imaju pravo na žalbu

Svako fizičko ili pravno lice može podnijeti žalbu protiv odluke koja mu je upućena, ili protiv odluke koja se neposredno i pojedinačno odnosi na njega, iako je formalno upućena nekom drugom licu. Strane u postupku mogu biti strane u žalbenom postupku.

Član 110

Rok za žalbu i oblik žalbe

Žalba se, zajedno s argumentovanim obrazloženjem, podnosi sekretarijatu Odbora za žalbe u pisanom obliku u roku od dva mjeseca od dana kada je predmetno lice obaviješteno o mjeri, odnosno, u slučaju izostanka takvog obavještenja, od dana kada je predmetno lice saznalo za mjeru.

Član 111

Prethodno preispitivanje

1. Odbor za žalbe, prije razmatranja žalbe, daje priliku Agenciji da preispita svoju odluku. Ako izvršni direktor smatra da je žalba osnovana, ispravlja tu odluku u roku od dva mjeseca od trenutka kada ga je Odbor za žalbe obavijestio. Navedeno se ne primjenjuje ako je podnosiocu žalbe suprotstavljena druga strana u žalbenom postupku.
2. Ako se odluka ne ispravi, Agencija odmah odlučuje o tome da li će suspendovati primjenu odluke na osnovu člana 108 stav 2.

Član 112

Razmatranje žalbi

1. Odbor za žalbe procjenjuje da li je žalba prihvatljiva i osnovana.
2. Kada razmatra žalbu na osnovu stava 1, Odbor za žalbe postupuje ekspeditivno. Koliko god puta je potrebno, poziva strane u žalbenom postupku da u utvrđenim rokovima podnesu pisane primjedbe na obavještenja Odbora za žalbe ili na podneske drugih strana u žalbenom postupku. Odbor za žalbe može odlučiti da održi usmeno saslušanje, ili na sopstvenu inicijativu ili na osnovu argumentovanog zahtjeva jedne od strana u žalbenom postupku.

Član 113

Odluke o žalbi

Ako zaključi da žalba nije prihvatljiva ili da razlozi za žalbu nijesu osnovani, Odbor za žalbe odbija žalbu. Ako zaključi da je žalba prihvatljiva i da su razlozi za žalbu osnovani, Odbor za žalbe predmet vraća Agenciji. Agencija donosi novu obrazloženu odluku uzimajući u obzir odluku Odbora za žalbe.

Član 114

Tužbe pred Sudom pravde

1. Sudu pravde je moguće podnijeti tužbu za poništenje akata Agencije čija je svrha da proizvedu pravna dejstva u odnosu na treće strane, zbog nečinjenja i, u skladu sa članom 97, zbog vanugovorne odgovornosti i, na osnovu klauzule o arbitraži, zbog ugovorne odgovornosti za štetu prouzrokovanu činjenjem Agencije.
2. Tužbe za poništenje odluka koje je Agencija donijela na osnovu čl. 64 i 65, člana 76 stav 6, čl. 77 do 83, čl. 85 ili 126 mogu se podnijeti Sudu pravde tek nakon što se iscrpe svi žalbeni postupci unutar Agencije.
3. Institucije Unije i država članica mogu podnijeti tužbu protiv odluka Agencije direktno Sudu pravde i nijesu dužne da prethodno iscrpe sve žalbene postupke unutar Agencije.
4. Agencija mora preduzeti sve potrebne mjere za poštovanje presude Suda.

ODSJEK III

Metode rada

Član 115

Procedure za izradu mišljenja, sertifikacionih specifikacija i drugih detaljnih specifikacija, prihvatljivih načina usaglašavanja i smjernica

1. Upravni odbor uspostavlja transparentne procedure za davanje mišljenja, izdavanje sertifikacionih specifikacija i drugih detaljnih specifikacija, prihvatljivih načina usaglašavanja i smjernica iz člana 76 st. 1 i 3. Te procedure:
 - (a) zasnivaju se na stručnom znanju civilnih i, prema potrebi, vojnih vazduhoplovnih organa država članica;
 - (b) prema potrebi, uključuju stručnjake relevantnih zainteresovanih strana ili se zasnivaju na stručnom znanju relevantnih evropskih tijela za standardizaciju ili drugih specijalizovanih tijela;
 - (c) obezbjeđuju da Agencija objavljuje dokumente i da se na širokoj osnovi konsultuje sa zainteresovanim stranama, u skladu sa vremenskim rokovima i procedurom koja uključuje obavezu Agencije da u pisanom obliku odgovori na proces konsultacija.
2. Kada na osnovu člana 76 st. 1 i 3, izrađuje mišljenja, sertifikacione specifikacije i druge detaljne specifikacije, prihvatljive načine usaglašavanja i smjernice, Agencija uspostavlja proceduru za prethodno konsultovanje sa državama članicama. U tu svrhu može osnovati radnu grupu u koju svaka država članica ima pravo da imenuje jednog stručnjaka. Kada su potrebne konsultacije u vezi sa vojnim aspektima, Agencija se osim sa državama članicama konsultuje i sa Evropskom agencijom za odbranu i drugim nadležnim vojnim stručnjacima koje odrede države članice. Kada su potrebne konsultacije u vezi sa mogućim socijalnim posljedicama tih mjera Agencije, Agencija uključuje socijalne partnere Unije i druge relevantne zainteresovane strane.
3. Agencija u svom službenom glasilu objavljuje mišljenja, sertifikacione specifikacije i druge detaljne specifikacije, prihvatljive načine usaglašavanja i smjernice izrađene na osnovu člana 76 st. 1 i 3 i procedure ustanovljene na osnovu stava 1 ovog člana.

Član 116

Procedure za donošenje odluka

1. Upravni odbor uspostavlja transparentne procedure za donošenje pojedinačnih odluka kako je predviđeno u članu 76 stav 4. Tim procedurama naročito se
 - (a) obezbjeđuje: saslušanje fizičkog ili pravnog lica na koje se odluka odnosi, kao i svih ostalih strana kojih se to neposredno i pojedinačno tiče;
 - (b) saopštavanje odluke fizičkim ili pravnim licima i objavljivanje iste, u skladu sa zahtjevima iz člana 123 i člana 132 stav 2;
 - (c) informisanje fizičkog ili pravnog lica kojem je odluka upućena, kao i svih drugih strana u postupku, o sredstvima pravne zaštite koja su im dostupna u skladu sa ovom regulativom;
 - (d) da odluka sadrži obrazloženje.
2. Upravni odbor uspostavlja procedure kojima se određuju uslovi pod kojima se o odlukama obavještavaju relevantna lica, uključujući informacije o raspoloživim žalbenim procedurama kako su predviđeni u ovoj regulativi.

Član 117

Godišnji i višegodišnji programi rada

1. Do 31. decembra svake godine, u skladu s članom 98 stav 2 tačka (c), Upravni odbor donosi programski dokument koji sadrži višegodišnji i godišnji program rada, na osnovu nacrtu koji izvršni direktor predstavi šest nedjelja prije donošenja, uzimajući u obzir mišljenje Komisije i u odnosu na izradu višegodišnjeg programa rada nakon konsultacija sa Evropskim parlamentom. Upravni odbor prosljeđuje taj dokument Evropskom parlamentu, Savjetu i Komisiji. Programski dokument postaje konačan nakon konačnog usvajanja opšteg budžeta i, ako je potrebno, usklađuje se na odgovarajući način.
2. U godišnjem programu rada navode se detaljni ciljevi i očekivani rezultati uključujući indikatore efikasnosti, i njime se uzimaju u obzir ciljevi Evropskog plana za sigurnost vazduhoplovstva. Takođe sadrži opis aktivnosti koje treba finansirati i podatke o finansijskim i ljudskim resursima dodijeljenim svakoj aktivnosti u skladu sa načelima planiranja budžeta i upravljanja budžetom na osnovu aktivnosti, navodeći pritom koje aktivnosti treba finansirati iz regulatornog budžeta, a koje iz naknada i taksi koje prima Agencija. Godišnji program rada usklađen je sa višegodišnjim programom rada iz stava 4 ovog člana. U njemu su jasno navedeni poslovi koji su dodati, izmijenjeni ili izbrisani u poređenju sa prethodnom finansijskom godinom. Prilikom izrade godišnjeg programa rada u obzir se uzima strategija Agencije u pogledu aktivnosti u vezi sa međunarodnom saradnjom u skladu sa članom 90 i aktivnosti Agencije povezane sa tom strategijom.
3. Upravni odbor mijenja doneseni godišnji program rada kada Agencija dobije novi posao. Svaka značajna izmjena godišnjeg programa rada donosi se po istoj proceduri kao i inicijalni godišnji program rada. Upravni odbor može delegirati izvršnom direktoru ovlaštenje za donošenje manjih izmjena godišnjeg programa rada.
4. U višegodišnjem programu rada navodi se sveukupno strateško planiranje koje uključuje ciljeve, očekivane rezultate i indikatore efikasnosti. Sadrži i planiranje resursa, uključujući višegodišnji budžet i osoblje. Planiranje resursa ažurira se na godišnjem nivou. Strateško planiranje ažurira se prema potrebi, a naročito kako bi se njime uzeli u obzir rezultati evaluacije iz člana 124.

Član 118

Konsolidovani godišnji izvještaj o radu

1. U konsolidovanom godišnjem izvještaju o radu opisuje se kako je Agencija sprovela svoj godišnji program rada, izvršila budžet i koristila ljudske resurse. U njemu se jasno navodi koja ovlaštenja i poslovi Agencije su dodati, promijenjeni ili izbrisani u poređenju s prethodnom godinom.
2. Izvještaj sadrži pregled aktivnosti koje je Agencija obavila i evaluaciju njihovih rezultata u odnosu na utvrđene ciljeve, indikatore efikasnosti i vremenske rokove, rizike povezane sa tim aktivnostima, korišćenje resursa i opšte poslovanje Agencije, efikasnost i efektivnost sistema unutrašnje kontrole. U njemu se takođe navodi koje su se aktivnosti finansirale iz regulatornog budžeta, a koje iz naknada i taksi koje je primila Agencija.

Član 119

Transparentnost i komunikacija

1. Na dokumente koji su u posjedu Agencije primjenjuje se Regulativa (EZ) br. 1049/2001. Time se ne dovode u pitanje pravila o pristupu podacima i informacijama utvrđena u Regulativi (EU) br. 376/2014 i u sprovedbenim aktima donesenim na osnovu člana 72 stav 5 i člana 74 stav 8 ove regulative.
2. Agencija može na sopstvenu inicijativu sprovesti komunikacijske aktivnosti u području svoje nadležnosti. Ona naročito obezbjeđuje da javnost i sve zainteresovane strane, uz objavljivanje iz člana 115 stav 3, brzo dobiju objektivne, pouzdane i lako razumljive informacije o radu Agencije. Agencija obezbjeđuje da se opredjeljivanjem resursa za komunikacijske aktivnosti ne ugrožava efektivno obavljanje poslova iz člana 75.
3. Agencija prevodi materijale za promovisanje sigurnosti na službene jezike Unije, prema potrebi.
4. Nacionalni nadležni organi pomažu Agenciji efektivnim pružanjem relevantnih sigurnosnih informacija u okviru svojih respektivnih nadležnosti.
5. Svako fizičko ili pravno lice ima pravo da se pisanim putem obrati Agenciji na bilo kojem od službenih jezika Unije i ima pravo da dobije odgovor na istom jeziku.
6. Prevodilačke usluge potrebne za funkcionisanje Agencije obezbjeđuje Prevodilački centar za tijela Evropske unije.

ODSJED IV

Finansijski zahtjevi

Član 120

Budžet

1. Ne dovodeći u pitanje druge prihode, prihodi Agencije sastoje se od:
 - (a) doprinosa Unije;
 - (b) doprinosa svih evropskih trećih zemalja sa kojima je Unija sklopila međunarodne sporazume, kako je navedeno u članu 129;
 - (c) naknada koje plaćaju podnosioci zahtjeva za izdavanje sertifikata i imaoci sertifikata koje je izdala Agencija i lica koja su registrovala izjave kod Agencije;
 - (d) taksi za objavljivanje, obuku i ostale usluge koje pruža Agencija, kao i za postupanje po žalbama od strane Agencije;
 - (e) svih dobrovoljnih finansijskih doprinosa država članica, trećih zemalja ili drugih subjekata pod uslovom da se takvim doprinosima ne ugrožavaju nezavisnost i nepristrasnost Agencije;
 - (f) bespovratnih sredstava.
2. Rashodi Agencije uključuju rashode za osoblje, administrativne rashode, infrastrukturne rashode i rashode poslovanja. U vezi s rashodima poslovanja, budžetske obaveze za aktivnosti koje traju duže od jedne finansijske godine mogu se, prema potrebi, rasporediti na godišnje rate tokom nekoliko godina.
3. Prihodi i rashodi moraju biti uravnoteženi.
4. Regulatorni budžeti, naknade utvrđene i naplaćene za aktivnosti sertifikacije i takse koje naplaćuje Agencija zasebno se prikazuju u finansijskim izvještajima Agencije.
5. Tokom finansijske godine Agencija usklađuje kadrovsko planiranje i upravljanje aktivnostima koje se finansiraju sredstvima od naknada i taksi na način da može brzo odgovoriti na radno opterećenje i variranje tih prihoda.
6. Izvršni direktor svake godine sačinjava nacrt izvještaja o procjenama prihoda i rashoda Agencije za sljedeću finansijsku godinu, uključujući nacrt plana radnih mjesta, i šalje ga Upravnom odboru zajedno sa dokumentima sa objašnjenjima o stanju budžeta. Taj nacrt plana radnih mjesta zasniva se, s obzirom na radna mjesta koja se finansiraju iz naknada i taksi, na ograničenom skupu indikatora koje je Komisija odobrila za mjerenje radnog opterećenja i efikasnosti Agencije, i u njemu se navode resursi potrebni da se na efikasan i blagovremen način zadovolji potražnja za sertifikacijom i drugim aktivnostima Agencije, uključujući one koje proizilaze iz preraspodjela odgovornosti u skladu s čl. 64 i 65. Upravni odbor na osnovu tog nacrt donosi privremeni nacrt procjene prihoda i rashoda Agencije za sljedeću finansijsku godinu. Privremeni nacrt procjene prihoda i rashoda Agencije šalje se Komisiji do 31. januara svake godine.
7. Najkasnije do 31. marta, Upravni odbor šalje Komisiji i Evropskim trećim zemljama s kojima je Unija sklopila međunarodne sporazume, kako je navedeno u članu 129, završni nacrt procjene prihoda i rashoda Agencije, koji uključuje nacrt plana radnih mjesta i privremeni program rada.
8. Komisija šalje izvještaj o procjenama Evropskom parlamentu i Savjetu zajedno sa nacrtom opšteg budžeta Evropske unije.

9. Na osnovu izvještaja o procjenama, Komisija u nacrt opšteg budžeta Evropske unije unosi procjene koje smatra potrebnim za plan radnih mjesta i iznos doprinosa koji se naplaćuje iz opšteg budžeta i dostavlja ga Evropskom parlamentu i Savjetu u skladu s čl. 313 i 314 TFEU-a.

10. Evropski parlament i Savjet odobravaju izdvajanje sredstava za doprinose Agenciji i usvajaju plan radnih mjesta Agencije, uzimajući u obzir indikatore povezane s radnim opterećenjem i efikasnošću Agencije iz stava 6.

11. Upravni odbor usvaja budžet. Budžet postaje konačan nakon konačnog usvajanja opšteg budžeta Unije. Budžet se, prema potrebi, usklađuje na odgovarajući način.

12. Upravni odbor, što je prije moguće, obavještava Evropski parlament i Savjet o namjeri sprovođenja projekta koji bi mogao imati znatne finansijske posljedice na finansiranje budžeta, a naročito projekte povezane nepokretnosti, kao što su zakup ili kupovina zgrada, i o tome obavještava Komisiju. Na svaki projekat povezan s nekretninama za koji je vjerovatno da bi mogao imati znatne posljedice na budžet Agencije, primjenjuje se Delegirana regulativa Komisije (EU) br. 1271/2013 (43).

Ako je Evropski parlament ili Savjet dostavio obavještenje o namjeri da dâ svoje mišljenje, to mišljenje dostavlja Upravnom odboru u roku od šest nedjelja od datuma obavještenja o projektu.

Član 121

Sprovođenje i kontrola budžeta

1. Izvršni direktor izvršava budžet Agencije.

2. Do 1. marta nakon svake finansijske godine, računovodstveni službenik Agencije dostavlja privremene finansijske izvještaje računovodstvenom službeniku Komisije i Revizorskom sudu. Računovodstveni službenik Agencije do 1. marta nakon svake finansijske godine takođe šalje izvještaj o budžetskom i finansijskom upravljanju za tu finansijsku godinu računovodstvenom službeniku Komisije. Računovodstveni službenik Komisije vrši konsolidaciju privremenih finansijskih izvještaja institucija i decentralizovanih organa u skladu sa članom 147 Regulative (EU, Euratom) br. 966/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta (44).

3. Do 31. marta nakon svake finansijske godine izvršni direktor dostavlja Evropskom parlamentu, Savjetu, Komisiji i Revizorskom sudu izvještaj o budžetskom i finansijskom upravljanju za tu finansijsku godinu.

4. Na osnovu člana 148 Regulative (EU, Euratom) br. 966/2012 nakon prijema primjedbi Revizorskog suda o privremenim finansijskim izvještajima Agencije, računovodstveni službenik sačinjava završne finansijske izvještaje Agencije, za koje je sam odgovoran, a izvršni direktor ih podnosi Upravnom odboru na mišljenje.

5. Upravni odbor daje mišljenje o završnim finansijskim izvještajima Agencije.

6. Računovodstveni službenik Agencije do 1. jula nakon svake finansijske godine dostavlja Evropskom parlamentu, Savjetu, Komisiji i Revizorskom sudu završne finansijske izvještaje, zajedno sa mišljenjem Upravnog odbora.

7. Završni finansijski izvještaji objavljuju se u „Službenom listu Evropske unije“ do 15. novembra nakon svake finansijske godine.

8. Izvršni direktor šalje Revizorskom sudu odgovor na primjedbe do 30. septembra nakon svake finansijske godine. Izvršni direktor taj odgovor takođe šalje Upravnom odboru i Komisiji.

9. Na zahtjev Evropskog parlamenta izvršni direktor podnosi Evropskom parlamentu sve informacije potrebne za nesmetanu primjenu procedure razrešenja za predmetnu finansijsku godinu, kako je predviđeno članom 165 stav 3 Regulative (EU, Euratom) br. 966/2012.

10. Na osnovu preporuke Savjeta koji odlučuje kvalifikovanom većinom, Evropski parlament prije 15. maja godine $n + 2$ donosi odluku o odobravanju razrešenja izvršnom direktoru za izvršenje budžeta za godinu n .

Član 122

Borba protiv prevara

1. U cilju borbe protiv prevara, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti, Regulativa (EU, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta (45) primjenjuje se bez ograničenja.

2. Agencija pristupa Međuinstitucionalnom sporazumu od 25. maja 1999. godine između Evropskog parlamenta, Savjeta Evropske unije i Komisije Evropskih zajednica u vezi sa internim istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (u daljem tekstu: OLAF) (46) u roku od šest mjeseci od 11. septembra 2018. godine i donosi odgovarajuće odredbe koje se primjenjuju na njene kadrove korišćenjem obrasca navedenog u prilogu tog sporazuma.

3. Revizorski sud ovlašten je da sprovodi reviziju, na osnovu dokumenata i inspekcija na terenu, svih korisnika bespovratnih sredstava, ugovarača i podugovarača koji su od Agencije primili sredstva Unije.

4. OLAF može sprovoditi istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, u skladu sa odredbama i procedurama utvrđenim u Regulativi (EU, Euratom) br. 883/2013 i Regulativi Savjeta (Euratom, EZ) br. 2185/96 (47), radi utvrđivanja da li je došlo do prevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti koja utiče na finansijske interese Unije, u vezi sa bespovratnim sredstvima ili ugovorom koje je finansirala Agencija.

5. Ne dovodeći u pitanje st. 1 do 4, sporazumi o saradnji sa trećim zemljama i međunarodnim organizacijama, ugovori, sporazumi o dodjeljivanju bespovratnih sredstava i odluke o dodjeli bespovratnih sredstava Agencije, moraju sadržati odredbe kojima se izričito ovlašćuju Evropski revizorski sud i OLAF za sprovođenje takvih revizija i istraga u skladu s nadležnostima koje imaju.

Član 123

Bezbjednosna pravila za zaštitu povjerljivih informacija i osjetljivih informacija koje nisu povjerljive

Agencija donosi sopstvena bezbjednosna pravila koja su ekvivalentna bezbjednosnim pravilima Komisije za zaštitu povjerljivih informacija Evropske unije (EUCI) i osjetljivih informacija koje nisu povjerljive, kako je utvrđeno odlukama Komisije (EU, Euratom) 2015/443 (48) i (EU, Euratom) 2015/444 (49). Bezbjednosna pravila Agencije obuhvataju, između ostalog, odredbe za razmjenu, obradu i čuvanje takvih podataka.

Član 124

Evaluacija

1. Najkasnije 12. septembra 2023. godine i svakih pet godina nakon toga, Komisija sprovodi evaluaciju u skladu sa smjernicama Komisije kako bi ocijenila efikasnost Agencije u odnosu na njene ciljeve, mandat i poslove. Prilikom evaluacije ocjenjuje se uticaj ove regulative, Agencije i njenih radnih praksi na uspostavljanje visokog nivoa sigurnosti civilnog vazduhoplovstva. U evaluaciji se takođe razmatra moguća potreba za izmjenom mandata Agencije i finansijske posljedice takve izmjene. Prilikom evaluacije uzimaju se u obzir stavovi Upravnog odbora i zainteresovanih strana na nivou Unije i na nacionalnom nivou.
2. Ako Komisija smatra da dalje postojanje Agencije više nije opravdano s obzirom na ciljeve, mandat i poslove koji su joj dodijeljeni, može predložiti da se ova regulativa u skladu sa tim izmijeni ili stavi van snage.
3. Komisija dostavlja nalaze evaluacije, zajedno sa svojim zaključcima, Evropskom parlamentu, Savjetu i Upravnom odboru. Prema potrebi, prilaže se akcioni plan s vremenskim rasporedom. Nalazi sprovedene evaluacije i preporuke objavljuju se javno.

Član 125

Finansijska pravila

Finansijska pravila koja se primjenjuju na Agenciju usvaja Upravni odbor nakon konsultacija sa Komisijom. One odstupaju od Delegirane regulative (EU) br. 1271/2013, samo ako je to odstupanje naročito potrebno za funkcionisanje Agencije, a Komisija je dala svoju prethodnu saglasnost.

Član 126

Naknade i takse

1. Naknade i takse naplaćuju se za:
 - (a) izdavanje i obnovu sertifikata i registraciju izjava koje obavlja Agencija na osnovu ove regulative, kao i za aktivnosti nadzora nad aktivnostima na koje se ti sertifikati i izjave odnose;
 - (b) objavljivanje, obuku i sve ostale usluge koje pruža Agencija, a koje odražavaju stvarni trošak svake pojedinačne pružene usluge;
 - (c) postupanje po žalbama.Sve naknade i takse izražavaju se i plaćaju u eurima.
2. Iznos naknada i taksi određuje se na takvom nivou da se obezbijedi da prihodi po osnovu njih pokrivaju ukupne troškove aktivnosti povezanih sa pruženim uslugama i da se izbjegne znatno gomilanje viškova. Svi rashodi Agencije povezani sa zaposlenima koji učestvuju u aktivnostima iz stava 1, a naročito proporcionalan doprinos poslodavca za penzijsko osiguranje, odražavaju se u tim troškovima. Naknade i takse predstavljaju namjenski prihod Agencije za aktivnosti povezane s uslugama za koje se plaćaju naknade i takse.
3. Budžetski viškovi koji proizilaze iz naknada i taksi koriste se za finansiranje budućih aktivnosti povezanih s naknadama i taksama ili za poravnanje gubitaka. Ako se znatan pozitivan ili negativan budžetski rezultat ponavlja, preispituje se nivo naknada i taksi.
4. Nakon konsultovanja sa Agencijom u skladu s članom 98 stav 2 tačka i Komisija donosi sprovedbene akte kojima se utvrđuju detaljna pravila u vezi sa naknadama i taksama koje naplaćuje Agencija i u kojima se naročito navode usluge za koje se na osnovu člana 120 stav 1 tač. (c) i (d) plaćaju naknade i takse i iznos naknada i taksi, kao i način njihovog plaćanja. Ti sprovedbeni akti donose se u skladu sa procedurom ispitivanja iz člana 127 stav 3.

POGLAVLJE VI

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 127

Procedura odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Taj odbor je odbor u smislu Regulative (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 4 Regulative (EU) br. 182/2011.
3. Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 5 Regulative (EU) br. 182/2011.
4. Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 8 Regulative (EU) br. 182/2011 u vezi sa članom 4.

Član 128

Izvršavanje delegiranja ovlašćenja

1. Ovlašćenje za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji u skladu sa uslovima utvrđenim u ovom članu.
2. Ovlašćenje za donošenje delegiranih akata iz čl. 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, člana 62 stav 13, člana 68 stav 3, člana 84 stav 4, čl. 105 i 106 dodjeljuje se Komisiji na period od 5 godina, počevši od 11. septembra 2018. godine. Komisija sačinjava izvještaj o delegiranju ovlašćenja najkasnije devet mjeseci prije kraja perioda od pet godina. Delegiranje ovlašćenja prećutno se produžava za periode jednakog trajanja, osim ako se Evropski parlament ili Savjet suprotstavi tom produženju najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog perioda.
3. Evropski parlament ili Savjet u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlašćenja iz čl. 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, člana 62 stav 13, člana 68 stav 3, člana 84 stav 4, čl. 105 i 106. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlašćenja koje je u istoj navedeno. Dejstvo opoziva počinje sljedećeg dana od dana objavljivanja pomenute odluke u „Službenom listu Evropske unije“ ili na kasniji datum naveden u pomenutoj odluci. Opoziv ne utiče na važenje delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta, Komisija se konsultuje sa ekspertima koje je imenovala svaka država članica u skladu sa načelima utvrđenim u Međuinstitucionalnom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. .
5. Čim donese delegirani akt, Komisija o tome istovremeno obavještava Evropski parlament i Savjet.
6. Delegirani akt iz čl. 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, člana 62 stav 13, člana 68 stav 3, člana 84 stav 4, čl. 105 i 106 stupa na snagu samo ukoliko ni Evropski parlament ni Savjet u roku od dva mjeseca od notifikacije tog akta Evropskom parlamentu i Savjetu na njega ne podnese nikakav prigovor ili, ako su prije isteka tog roka, i Evropski parlament i Savjet obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj rok se produžava za dva mjeseca na inicijativu Evropskog parlamenta ili Savjeta.

Član 129

Učestvovanje evropskih trećih zemalja

Agencija je otvorena za učestvovanje evropskih trećih zemalja koje su ugovorne strane Čikaške konvencije i koje su sa Unijom sklopile međunarodne sporazume na osnovu kojih su usvojile i primjenjuju pravo Unije u oblastima obuhvaćenim ovom regulativom.

Ti međunarodni sporazumi mogu obuhvatati odredbe kojima se naročito određuju priroda i obim učestvovanja relevantne evropske treće zemlje u radu Agencije, uključujući odredbe o finansijskim doprinosima i osoblju. Da bi se navedene odredbe sprovele, Agencija može u skladu sa članom 90 stav 2 uspostaviti radne aranžmane sa nadležnim organima relevantne evropske treće zemlje.

Član 130

Sporazum o sjedištu i uslovi rada

1. Potrebni aranžmani za smještaj koji treba da se obezbijedi za Agenciju u državi članici domaćinu i objekte i opremu koje ta država članica treba da stavi Agenciji na raspolaganje, kao i posebna pravila koja se u državi članici domaćinu primjenjuju na izvršnog direktora, članove Upravnog odbora, osoblje Agencije i članove njihovih porodica, utvrđuju se u sporazumu o sjedištu između Agencije i države članice u kojoj se sjedište nalazi.
2. Država članica domaćin Agencije obezbjeđuje potrebne uslove za nesmetano funkcionisanje Agencije, uključujući odgovarajuću edukaciju na više jezika i odgovarajuću saobraćajnu povezanost.

Član 131

Sankcije

Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja ove regulative i delegiranih i sprovedbenih akata donesenih na osnovu ove regulative i preduzimaju sve potrebne mjere radi obezbjeđivanja sprovođenja istih. Predviđene sankcije moraju da budu efektivne, srazmjerne i imaju odvraćajuće dejstvo.

Član 132

Obrada ličnih podataka

1. Kada je u pitanju obrada ličnih podataka u okviru ove regulative, države članice svoje poslove na osnovu ove regulative izvršavaju u skladu sa nacionalnim zakonima i drugim propisima ili upravnim odredbama u skladu sa Regulativom (EU) 2016/679.
2. Kada je u pitanju obrada ličnih podataka u okviru ove regulative, Komisija i Agencija svoje poslove na osnovu ove regulative izvršavaju u skladu sa Regulativom (EZ) br. 45/2001.

Član 133

Izmjena Regulative (EZ) br. 2111/2005

U članu 15 Regulative (EZ) br. 2111/2005 st. 1 do 3 zamjenjuju se sljedećim:

- „1. Komisiji pomaže odbor (u daljem tekstu: Odbor EU za sigurnost vazdušnog saobraćaja). Navedeni odbor je odbor u smislu Regulative (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 4 Regulative (EU) br. 182/2011.
3. Pri upućivanju na ovaj stav primjenjuje se član 5 Regulative (EU) br. 182/2011.”.

Član 134

Izmjene Regulative (EZ) br. 1008/2008

Regulativa (EZ) br. 1008/2008 mijenja se kako slijedi:

(1) U članu 4 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) posjeduje važeći AOC koji je u skladu sa Regulativom (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta (*1) izdao nacionalni organ jedne države članice, više nacionalnih organa država članica koje zajednički djeluju u skladu sa članom 62 stav 5 te regulative ili Agencija Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva;

(*1) Regulativa (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva i izmjeni regulativa (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage regulativa (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulative Savjeta (EEZ) br. 3922/91 (SL L 212, 22.8.2018, str.1).“;

(2) Član 6 zamjenjuje se sljedećim:

„Član 6

Sertifikat vazdušnog operatora

1. Izdavanje i važenje operativne licence zavise od posjedovanja važećeg AOC-a, u kojem su navedene aktivnosti obuhvaćene tom operativnom licencom.

2. Svaka promjena AOC-a vazdušnog prevoznika Zajednice navodi se, ako je odgovarajuće, u operativnoj licenci.

Organ nadležan za AOC obavještava organ nadležan za izdavanje licenci što je prije moguće o svim relevantnim predloženim izmjenama AOC-a.

3. Organ nadležan za AOC i organ nadležan za izdavanje licenci dogovaraju mjere za proaktivnu razmjenu informacija relevantnih za procjenu i zadržavanje AOC-a i operativne licence.

Ta razmjena može uključivati, ali ne isključivo, informacije povezane sa finansijskim, vlasničkim i organizacionim aranžmanima vazdušnog prevoznika iz Zajednice koje bi mogli da imaju uticaja na sigurnost ili solventnost njegovih operacija ili kojima bi se mogla pružiti pomoć organu nadležnom za AOC u obavljanju njenih nadzornih aktivnosti povezanih sa sigurnošću. Ako su te informacije dostavljene u povjerenju, uspostavljaju se mjere kako bi se obezbijedilo da informacije budu zaštićene na odgovarajući način.

3a. Ako je vjerovatno da će biti potrebno preduzeti izvršne mjere, organ nadležan za AOC i organ nadležan za izdavanje licenci međusobno se konsultuju što je prije moguće prije preduzimanja takve mjere i sarađuju nastojeći da se problemi riješe prije preduzimanja mjere. Ako je mjera preduzeta, organ nadležan za AOC i organ nadležan za izdavanje licenci međusobno se obavještavaju što je prije moguće o preduzimanju mjere.“;

(3) U članu 12 stav 1 zamjenjuje se sljedećim:

„1. Vazduhoplov koji koristi vazdušni prevoznik Zajednice registruje se, prema izboru države članice čiji nadležni organ izdaje operativnu licencu, ili u njenom sopstvenom državnom registru ili u državnom registru druge države članice. Međutim, kada se koristi u okviru ugovora o zakupu vazduhoplova bez posade ili ugovora o zakupu vazduhoplova sa posadom u skladu sa članom 13, takav vazduhoplov može se registrovati u državnom registru bilo koje države članice ili treće zemlje.”.

Član 135

Izmjene Regulative (EU) br. 996/2010

Član 5 Regulative (EU) br. 996/2010 zamjenjuje se sljedećim:

„Član 5

Obaveza vođenja istrage

1. Svaka nesreća ili ozbiljna nezgoda u kojoj je učestvovao vazduhoplov na koji se primjenjuje Regulativa (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta (*2) je predmet sigurnosne istrage u državi članici u kojoj se nesreća ili ozbiljna nezgoda dogodila.

2. Ako vazduhoplov na koji se primjenjuje Regulativa (EU) 2018/1139 i koji je registrovan u državi članici doživi nesreću ili ozbiljnu nezgodu na mjestu za koje se ne može sa sigurnošću da se odredi da li se nalazi na teritoriji neke države, sigurnosnu istragu sprovodi organ odgovoran za sigurnosne istrage one države članice u kojoj je vazduhoplov registrovan.

3. Obim sigurnosnih istraga iz st. 1, 2 i 4 i proceduru u skladu sa kojom takve istrage treba sprovoditi određuje organ odgovoran za sigurnosne istrage, uzimajući pritom u obzir posljedice nesreće ili ozbiljne nezgode i saznanja koja očekuje da će steći kroz te istrage zbog unapređenja sigurnosti vazduhoplovstva.

4. Organi nadležni za sigurnosne istrage mogu odlučiti da istraže nezgode koje nijesu navedene u st. 1 i 2, kao i nesreće ili ozbiljne nezgode u kojima su učestvovali drugi tipovi vazduhoplova, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom država članica, kada očekuju da će takvim istragama steći saznanja o sigurnosti.

5. Odstupajući od st. 1 i 2 ovog člana organ odgovoran za istrage koje se odnose na sigurnost može, uzimajući u obzir očekivana saznanja koja treba da se steknu zbog unapređenja sigurnosti vazduhoplovstva, odlučiti da ne pokrene istragu koja se odnosi na sigurnost kada se nesreća ili ozbiljna nezgoda odnosi na bespilotni vazduhoplov za koji se ne zahtijeva sertifikat ili izjava na osnovu člana 56 st. 1 i 5 Regulative (EU) 2018/1139, ili se odnosi na vazduhoplov sa posadom maksimalne mase na polijetanju od najviše 2.250kg u kojoj nijedno lice nije smrtno stradalo, niti je ozbiljno povrijeđeno.

6. Cilj sigurnosnih istraga iz st. 1, 2 i 4 ni u kojem slučaju ne smije biti utvrđivanje krivice ili odgovornosti. Istrage su nezavisne i odvojene od sudskih ili upravnih procedura za utvrđivanje krivice ili odgovornosti i nemaju uticaja na iste.“.

Član 136

Izmjene Regulative (EU) br. 376/2014

U članu 3 Regulative (EU) br. 376/2014 stav 2 zamjenjuje se sljedećim:

„2. Ova regulativa primjenjuje se na događaje i sve druge informacije koje se odnose na sigurnost i uključuju civilne vazduhoplove na koje se primjenjuje Regulativa (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta (*3).

Međutim, ova regulativa ne primjenjuje se na događaje i druge informacije povezane sa sigurnošću koji uključuju bespilotne vazduhoplove za koje se ne zahtijeva sertifikat ili izjava na osnovu člana 56 st. 1 i 5 Regulative (EU) 2018/1139, osim ako je događaj ili druge informacije koje se odnose na sigurnost koji uključuju takve bespilotne vazduhoplove za posljedicu imali smrt ili ozbiljnu povredu lica, ili su uključivali vazduhoplov koji nije bespilotni vazduhoplov.

Države članice mogu da odluče da primjenjuju ovu regulativu i na događaje i druge informacije koje se odnose na sigurnost koji uključuju vazduhoplove na koje se ne primjenjuje Regulativa (EU) 2018/1139.“.

Član 137

Izmjene Direktive 2014/30/EU

U članu 2 stav 2 Direktive 2014/30/EU tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) sljedeću vazduhoplovnu opremu, ako je ta oprema obuhvaćena oblastom primjene Regulative (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta (*4) i namijenjena isključivo za upotrebu u vazduhu:

(i) vazduhoplove, osim bespilotnih vazduhoplova, kao i povezane motore, elise, djelove i neugrađenu opremu;

(ii) bespilotne vazduhoplove, kao i povezane motore, elise, djelove i neugrađenu opremu, čiji je projekat sertifikovan u skladu sa članom 56 stav 1 te regulative, koji su namijenjeni za rad samo na frekvencijama dodijeljenim Propisima o radiokomunikacijama Međunarodne telekomunikacione unije za potrebe zaštićene upotrebe u vazduhoplovstvu.

Član 138

Izmjene Direktive 2014/53/EU

U Prilogu I Direktive 2014/53/EU tačka 3 se zamjenjuje sljedećim:

„3. Sljedeća oprema za vazduhoplovstvo, kada je ta oprema obuhvaćena oblastom primjene Regulative (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta (*5) i namijenjena isključivo za upotrebu u vazduhu:

(a) vazduhoplovi, osim bespilotnih vazduhoplova, kao i povezani motori, elise, djelovi i neugrađena oprema;

(b) bespilotni vazduhoplovi, kao i povezani motori, elise, djelovi i neugrađena oprema, čiji je projekat sertifikovan u skladu sa članom 56 stav 1 te regulative, koji su namijenjeni za rad samo na frekvencijama dodijeljenim Propisima o radiokomunikacijama Međunarodne telekomunikacione unije za potrebe zaštićene upotrebe u vazduhoplovstvu.

Član 139

Stavljanje van snage

1. Regulativa (EZ) br. 216/2008 stavlja se van snage od 11. septembra 2018. godine.

2. Regulativa (EZ) br. 552/2004 stavlja se van snage od 11. septembra 2018. godine. Međutim, čl. 4, 5, 6, 6a i 7 te regulative i njeni prilozi III i IV i dalje se primjenjuju do datuma početka primjene delegiranih akata iz člana 47 ove regulative, a u mjeri u kojoj je tim aktima obuhvaćen predmet relevantnih odredaba Regulative (EZ) br. 552/2004, a u svakom slučaju najkasnije do 12. septembra 2023. godine.

3. Regulativa (EEZ) br. 3922/91 stavlja se van snage od datuma početka primjene detaljnih pravila donesenih na osnovu člana 32 stav 1 tačka (a) o zahtjevima u vezi sa ograničenjima naleta i radnog vremena i zahtjevima u vezi sa odmorom u odnosu na avio taksi, hitne medicinske usluge i operacije komercijalnog vazdušnog prevoza aviona sa jednim pilotom.

4. Upućivanja na regulative stavljene van snage iz st. 1, 2 i 3 smatraju se upućivanjima na ovu regulativu i prema potrebi se tumače u skladu sa uporednom tabelom iz Priloga X.

Član 140

Prelazne odredbe

1. Uvjerjenja i posebne specifikacije u pogledu plovidbenosti koji su izdati ili priznati i izjave koje su date ili priznate u skladu sa Regulativom (EZ) br. 216/2008 i njenim sprovedbenim pravilima i dalje su važeći i smatraju se izdatim, datim i priznatim u skladu sa odgovarajućim odredbama ove regulative, uključujući za potrebe primjene člana 67.2. Najkasnije do 12. septembra 2023. godine sprovedbena pravila donesena na osnovu regulativa (EZ) br. 216/2008 i (EZ) br. 552/2004 usklađuju se sa ovom regulativom. Do usklađivanja svako upućivanje u tim sprovedbenim pravilima na:

- (a) **komercijalnu djelatnost** smatra se upućivanjem na član 3 tačka (i) Regulative (EZ) br. 216/2008;
- (b) **složeni vazduhoplov na motorni pogon** smatra se upućivanjem na član 3 tačka (j) Regulative (EZ) br. 216/2008;
- (c) **uređaje** smatra se upućivanjem na član 3 tačka 29 ove regulative;
- (d) **dozvolu pilota za rekreativno letenje** smatra se upućivanjem na dozvolu iz člana 7 stav 7 Regulative (EZ) br. 216/2008;

3. Najkasnije dvije godine nakon 11. septembra 2018. godine Agencija izdaje, u skladu sa članom 76 stav 1 i članom 76 stav 3 ove regulative, mišljenja o predlozima izmjena regulativa Komisije (EU) br. 748/2012 (50), (EU) br. 1321/2014 (51), (EU) br. 1178/2011 (52) i (EU) br. 965/2012 (53) i primjenjivih sertifikacionih specifikacija kako bi ih uskladila sa ovom regulativom u pogledu vazduhoplova namijenjenih prvenstveno za sportsko i rekreativno letenje, ovoj regulativi.

4. Do 12. septembra 2021. godine Agencija može izdati smjernice za dobrovoljnu upotrebu od strane država članica kako bi podržala izradu proporcionalnih nacionalnih pravila u vezi s projektovanjem, proizvodnjom, održavanjem i operacijama vazduhoplova navedenih u Prilogu I.

5. Odstupajući od čl. 55 i 56, odgovarajuće odredbe Regulative (EZ) 216/2008 nastavljaju da se primjenjuju do stupanja na snagu delegiranih akata iz člana 58 i sprovedbenih akata iz člana 57 ove regulative.

6. Države članice moraju otkazati ili uskladiti postojeće bilateralne sporazume koje su zaključile sa trećim zemljama u oblastima obuhvaćenim ovom regulativom što je prije moguće nakon stupanja na snagu ove regulative, a u svakom slučaju prije 12. septembra 2021. godine.

Član 141

Stupanje na snagu

Ova odluka stupiće na snagu dvanaestog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Evropske unije“.

Ova regulativa obavezujuća je u cjelini i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Strazburu, 4. jula 2018. godine.

Za Evropski parlament

Predsjednik

A. TAJANI [A. TAJANI]

Za Savjet

Predsjednik

K. ETŠTADLER [K. EDTSTADLER]

(1) SL C 75, 10.3.2017, str. 111.

(2) SL C 88, 21.3.2017, str. 69.

(3) Stav Evropskog parlamenta od 12. juna 2018. godine (još nije objavljen u „Službenom listu“) i Odluka Savjeta od 26. juna 2018. godine.

(4) Regulativa (EZ) br. 549/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine kojom se utvrđuje okvir za formiranje Jedinstvenog evropskog neba (Okvirna regulativa) (SL L 96, 31.3.2004, str. 1).

(5) Regulativa (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. februara 2008. godine o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Evropske agencije za sigurnost vazduhoplovstva i stavljanju van snage Direktive Savjeta 91/670/EEZ, Regulative (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ (SL L 79, 19.3.2008, str. 1).

(6) Regulativa (EU) br. 376/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 3. aprila 2014. godine o utvrđivanju zahtjeva koji se odnose na prijavljivanje, analizu i praćenje (*follow-up*) događaja u civilnom vazduhoplovstvu, o izmjeni Regulative (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage Direktive 2003/42/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta i regulativa Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007 (SL L 122, 24.4.2014, str. 18).

(7) Regulativa (EU) br. 182/2011 Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. februara 2011. godine o utvrđivanju pravila i opštih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem sprovedbenih ovlašćenja Komisije (SL L 55, 28.2.2011, str. 13).

(8) Regulativa (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. aprila 2016. godine o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka i o stavljanju van snage Direktive 95/46/EZ (Opšta regulativa o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016, str. 1).

- (9) Direktiva 2014/30/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. februara 2014. godine o usklađivanju zakonodavstava država članica vezano za elektromagnetsku kompatibilnost (SL L 96, 29.3.2014, str. 79).
- (10) Direktiva 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. aprila 2014. godine o usklađivanju zakonodavstava država članica o stavljanju radio opreme na raspolaganje tržištu i stavljanju van snage Direktive 1999/5/EZ (SL L 153, 22.5.2014, str. 62).
- (11) Regulativa (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. oktobra 2010. godine o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu i stavljanju van snage Direktive 94/56/EZ (SL L 295, 12.11.2010, str. 35).
- (12) Regulativa (EZ) br. 45/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. decembra 2000. godine o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL L 8, 12.1.2001, str. 1).
- (13) Regulativa (EZ) br. 1592/2002 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. jula 2002. godine o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Evropske agencije za sigurnost vazduhoplovstva (SL L 240, 7.9.2002, str. 1).
- (14) Regulativa (EU) br. 1285/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2013. godine o sprovođenju i korišćenju evropskih sistema za satelitsku navigaciju i stavljanju van snage Regulative Savjeta (EZ) br. 876/2002 i Regulative (EZ) br. 683/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 347, 20.12.2013, str. 1).
- (15) Regulativa (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. decembra 2005. godine o uspostavljanju liste Zajednice koja se odnosi na vazdušne prevoznike kojima je zabranjeno letenje u Zajednici, o obavještanju informisanju putnika u vazdušnom saobraćaju o identitetu stvarnih vazdušnih prevoznika i stavljanju van snage člana 9. Direktive 2004/36/EZ (SL L 344, 27.12.2005, str. 15).
- (16) Regulativa (EZ) br. 1907/2006 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. decembra 2006. godine o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju hemikalija (REACH) i osnivanju Evropske agencije za hemikalije i o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju van snage Regulative Savjeta (EEZ) br. 793/93 i Regulative Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Savjeta 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (SL L 396, 30.12.2006, str. 1).
- (17) Odluka Savjeta (ZVSP) 2015/1835 od 12. oktobra 2015. godine o utvrđivanju statuta, sjedišta i načina rada Evropske agencije za odbranu (SL L 266, 13.10.2015, str. 55).
- (18) Regulativa (EZ) br. 1049/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. maja 2001. godine o javnom pristupu dokumentima Evropskog parlamenta, Savjeta i Komisije (SL L 145, 31.5.2001, str. 43).
- (19) SL L 123, 12.5.2016, str. 1
- (20) Regulativa (EZ) br. 552/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o interoperabilnosti Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (Regulativa o interoperabilnosti) (SL L 96, 31.3.2004, str. 26).
- (21) Regulativa Komisije (EZ) br. 1033/2006 od 4. jula 2006. godine koja propisuje zahtjeve za procedure o planovima leta u pretpoletnoj fazi za Jedinствeno evropsko nebo (SL L 186, 7.7.2006, str. 46).
- (22) Regulativa Komisije (EZ) br. 1032/2006 od 6. jula 2006. godine koja utvrđuje zahtjeve za automatske sisteme za razmjenu podataka o letu u svrhu najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja (SL L 186, 7.7.2006, str. 27).
- (23) Regulativa Komisije (EZ) br. 633/2007 od 7. juna 2007. godine koja utvrđuje zahtjeve za primjenu protokola za prenos poruka o letu radi najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja (SL L 146, 8.6.2007, str. 7).
- (24) Regulativa Komisije (EZ) br. 262/2009 od 30. marta 2009. godine o utvrđivanju zahtjeva koji se odnose na usaglašenu dodjelu i upotrebu kodova Mod S interogatora za Jedinствeno evropsko nebo (SL L 84, 31.3.2009, str. 20).
- (25) Regulativa Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. januara 2009. godine koja propisuje zahtjeve za data link usluge za Jedinствeno evropsko nebo (SL L 13, 17.1.2009, str. 3).
- (26) Regulativa Komisije (EU) br. 73/2010 od 26. januara 2010. godine koja propisuje zahtjeve za kvalitet vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija za Jedinствeno evropsko nebo (SL L 23, 27.1.2010, str. 6).

- (27) Sprovedbena regulativa Komisije (EU) br. 1206/2011 od 22. novembra 2011. godine o utvrđivanju zahtjeva koji se odnose na identifikaciju vazduhoplova u okviru nadzora za Jedinstveno evropsko nebo (SL L 305, 23.11.2011, str. 23).
- (28) Sprovedbena regulativa Komisije (EU) br. 1207/2011 od 22. novembra 2011. godine o utvrđivanju zahtjeva koji se odnose na karakteristike i interoperabilnost nadzora za Jedinstveno evropsko nebo (SL L 305, 23.11.2011, str. 35).
- (29) Sprovedbena regulativa Komisije (EU) br. 1079/2012 od 16. novembra 2012. godine kojom se utvrđuju zahtjevi za razmak govornih kanala za Jedinstveno evropsko nebo (SL L 320, 17.11.2012, str. 14).
- (30) Regulativa Savjeta (EEZ) br. 3922/91 od 16. decembra 1991. godine o usklađivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u oblasti civilnog vazduhoplovstva (SL L 373, 31.12.1991, str. 4).
- (31) Regulativa (EZ) br. 1008/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. septembra 2008. godine o zajedničkim pravilima za obavljanje vazdušnog prevoza u Zajednici (SL L 293, 31.10.2008, str. 3).
- (32) Regulativa (EZ) br. 551/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o organizaciji i upotrebi vazdušnog prostora u Jedinstvenom evropskom nebu (Regulativa o vazdušnom prostoru) (SL L 96, 31.3.2004, str. 20).
- (33) Regulativa (EZ) br. 550/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi u Jedinstvenom evropskom nebu (Regulativa o pružanju usluga) (SL L 96, 31.3.2004, str. 10).
- (34) Odluka Savjeta 2009/320/EZ od 30. marta 2009. godine o odobravanju Evropskog Master plana za upravljanje vazdušnim saobraćajem za projekat „Istraživanje u oblasti upravljanja vazdušnim saobraćajem za Jedinstveno evropsko nebo“ (SESAR) (SL L 95, 9.4.2009, str. 41).
- (35) Regulativa Savjeta (EZ) br. 219/2007 od 27. februara 2007. godine o formiranju zajedničkog preduzeća za razvoj evropskog sistema nove generacije za upravljanje vazdušnim saobraćajem (SESAR) (SL L 64, 2.3.2007, str. 1).
- (36) Regulativa (EZ) br. 765/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 9. jula 2008. godine o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju van snage Regulative (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008, str. 30).
- (37) Odluka br. 768/2008/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 9. jula 2008. godine o zajedničkom okviru za stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju van snage Odluke Savjeta 93/465/EEZ (SL L 218, 13.8.2008, str. 82).
- (38) Direktiva 2003/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. oktobra 2003. godine o uspostavljanju sistema trgovine emisija gasova sa efektom staklene bašte unutar Unije i o izmjeni Direktive Savjeta 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003, str. 32).
- (39) Regulativa (EZ) br. 300/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2008. godine o zajedničkim pravilima u oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva saobraćaja i stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 2320/2002 (SL L 97, 9.4.2008, str. 72).
- (40) Regulativa Komisije (EU) br. 677/2011 od 7. jula 2011. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za implementaciju mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem (ATM) i izmjeni Regulative (EU) br. 691/2010 (SL L 185, 15.7.2011, str. 1).
- (41) Regulativa (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68 Savjeta od 29. februara 1968. godine kojom se utvrđuju Kadrovski propisi i Uslovi o zapošljavanju ostalih službenika Evropskih zajednica i kojom se uvode posebne mjere koje se privremeno primjenjuju na zvaničnike Komisije (SL L 56, 4.3.1968, str. 1).
- (42) Regulativa (EU, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. septembra 2013. godine o istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) i stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 1073/1999 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulative Savjeta (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013, str. 1).
- (43) Delegirana regulativa Komisije (EU) br. 1271/2013 od 30. septembra 2013. godine o Okvirnoj finansijskoj regulativi za tijela iz člana 208 Regulative (EU, Euratom) br. 966/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 328, 7.12.2013, str. 42).
- (44) Regulativa (EU, Euratom) br. 966/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. oktobra 2012. godine o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opšti budžet Unije i o stavljanju van snage Regulative Savjeta (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL L 298, 26.10.2012, str. 1).
- (45) Regulativa (EU, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. septembra 2013. godine o istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) i stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 1073/1999 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulative Savjeta (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013, str. 1).

(46) SL L 136, 31.5.1999, str. 15.

(47) Regulativa Savjeta (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. novembra 1996. godine o provjerama i inspekcijama na terenu koje sprovodi Komisija s ciljem zaštite finansijskih interesa Evropskih zajednica od prevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996, str. 2).

(48) Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/443 od 13. marta 2015. godine o bezbjednosti u Komisiji (SL L 72, 17.3.2015, str. 41).

(49) Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. marta 2015. godine o bezbjednosnim propisima za zaštitu klasifikovanih podataka EU (SL L 72, 17.3.2015, str. 53).

(50) Regulativa Komisije (EU) br. 748/2012 od 3. avgusta 2012. godine kojom se utvrđuje sprovođenje propisa za sertifikaciju plovidbenosti i ekološku sertifikaciju vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za sertifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija (SL L 224, 21.8.2012, str. 1).

(51) Regulativa Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. novembra 2014. godine o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji se bave ovim poslovima (SL L 362, 17.12.2014, str. 1).

(52) Regulativa Komisije (EU) br. 1178/2011 od 3. novembra 2011. godine o uspostavljanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi sa letačkim posadama u civilnom vazduhoplovstvu u skladu sa Regulativom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 311, 25.11.2011, str. 1).

(53) Regulativa Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. oktobra 2012. godine o tehničkim zahtjevima i administrativnim procedurama za obavljanje vazdušnih operacija u skladu sa Regulativom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 296, 25.10.2012, str. 1).

PRILOG I

Vazduhoplovi iz člana 2 stav 3 tačka (d)

1. Kategorije vazduhoplova sa posadom na koje se ova regulativa ne primjenjuje:

(a) istorijski vazduhoplovi koji ispunjavaju sljedeće kriterijume:

(i) vazduhoplovi:

— čiji je inicijalni projekat je ustanovljen prije 1. januara 1955. godine i

— čija je proizvodnja prestala prije 1. januara 1975. godine

ili

(ii) vazduhoplovi koji su od jasnog istorijskog značaja, u vezi sa:

— učešćem u važnom istorijskom događaju,

— važnim korakom u razvoju vazduhoplovstva, ili

— važnom ulogom koju su imali u oružanim snagama države članice; ili

(b) vazduhoplovi posebno projektovani ili prilagođeni za istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe, koji se vjerovatno proizvode u veoma ograničenom broju;

(c) vazduhoplovi, uključujući one koji se dostavljaju u djelovima za sastavljanje, pri čemu je najmanje 51% poslova izrade i sastavljanja obavio amater ili neprofitno udruženje amatera za sopstvenu upotrebu i u nekomercijalne svrhe;

(d) vazduhoplovi koje su upotrebljavale vojne snage, osim ako se radi o tipu vazduhoplova za koji je Agencija donijela standard za projektovanje;

(e) vazduhoplovi čija mjerljiva brzina gubitka uzgona ili najmanja stalna brzina letenja pri slijetanju ne premašuje 35 čvorova kalibrisane brzine (u daljem tekstu: CAS), helikopteri, motorni padobrani, jedrilice i motorne jedrilice, koji imaju najviše dva sjedišta i maksimalnu masu pri polijetanju (u daljem tekstu: MTOM), kako su evidentirale države članice, koja ne premašuje:

	Avion/helikopter/motorni padobran/motorna jedrilica	Jedrilice	Amfibijski avion ili avion/helikopter sa plovcima	Padobran za ponovno dizanje pričvršćen na strukturu
jednosjed	300 kg MTOM	250 kg MTOM	dodatnih 30 kg MTOM	dodatnih 15 kg MTOM
dvosjed	450 kg MTOM	400 kg MTOM	dodatnih 45 kg MTOM	dodatnih 25 kg MTOM

Kada amfibijski avion ili avion/helikopter sa plovcima funkcioniše i kao avion/helikopter sa plovcima i kao kopneni avion/helikopter, mora da bude ispod primjenjive granice MTOM-a.

- (f) jednosjedi i dvosjedi žiroplani čiji MTOM ne premašuje 600 kg;
- (g) replike vazduhoplova koje ispunjavaju kriterijume iz tač. (a) ili (d) i čija je projektovana struktura slična originalnom vazduhoplovu;
- (h) baloni i vazdušni brodovi za jedno ili dva lica čija najveća projektovana zapremina u slučaju toplog vazduha ne premašuje 1.200 m³, a u slučaju drugog uzgonskog gasa ne premašuje 400 m³;
- (i) svi ostali vazduhoplovi sa posadom čija maksimalna masa praznog vazduhoplova, uključujući gorivo, ne premašuje 70 kg.

2. Nadalje, ova regulativa ne primjenjuje se na:

- (a) vezane vazduhoplove bez pogonskog sistema sa maksimalnom dužinom veze do 50 m,
- (i) iMTOM vazduhoplova, uključujući njegov korisni teret, manjim od 25 kg, ili
 - (ii) u slučaju vazduhoplova lakših od vazduha, najvećom projektovanom zapreminom vazduhoplova manjom od 40 m³;
- (b) vezane vazduhoplove sa MTOM koji ne premašuje 1 kg.

PRILOG II

Osnovni zahtjevi za plovidbenost

1. INTEGRITET PROIZVODA

Integritet proizvoda, uključujući zaštitu od prijetnji povezanih sa informaciona bezbjednost, obezbjeđuje se u svim predviđenim uslovima letenja tokom cijelog radnog vijeka vazduhoplova. Usaglašenost sa svim zahtjevima se demonstrira procenom ili analizom, koje se, po potrebi, mogu potkrepiti testovima.

1.1 Strukture i materijali

1.1.1 Integritet strukture se obezbjeđuje u okviru cijele operativne anvelope vazduhoplova, kao i dovoljno van tog područja, uključujući njegov pogonski sistem, i održava tokom radnog vijeka vazduhoplova.

1.1.2 Svi djelovi vazduhoplova čiji otkaz može da umanjuje integritet strukture moraju da budu usaglašeni sa sljedećim uslovima, bez štetnih deformacija ili otkaza. To uključuje sve elemente velike mase i načine njihovog učvršćivanja.

(a) U obzir se uzimaju sve kombinacije opterećenja koje je razumno očekivati u okviru granica težine, raspona težišta, operativne anvelope i radnog vijeka vazduhoplova i u dovoljnoj dodatnoj mjeri. To uključuje i opterećenja zbog udara vjetrova, izvođenja manevara, presurizacije, pokretnih površina, upravljačkih sistema i pogonskih sistema i tokom leta i na zemlji.

(b) U obzir se uzimaju opterećenja i vjerovatni otkazi zbog slijetanja na zemlju ili vodenu površinu u slučaju nužde.

(c) U zavisnosti od tipa operacije, u reakciju strukture na takva opterećenja moraju se uračunati dinamički uticaji, uzimajući u obzir veličinu i konfiguraciju vazduhoplova.

1.1.3 Vazduhoplov ne smije da ima nikakve aeroelastične nestabilnosti ni prekomjerne vibracije.

1.1.4 Proizvodnim procesima i materijalima koji se upotrebljavaju prilikom proizvodnje vazduhoplova moraju da se dobijaju poznate i karakteristike strukture koje se mogu reprodukovati. Uzimaju se u obzir sve promjene u performansama materijala u vezi sa sa operativnim okruženjem.

1.1.5 Mora da se obezbijedi, u mjeri u kojoj je to praktično izvodljivo, da uticaji cikličnih opterećenja, degradacije uzrokovane okruženjem, slučajnog i pojedinačnog oštećenja ne smanje integritet strukture ispod prihvatljivog nivoa preostale čvrstoće. Objavljuju se sva uputstva potrebna za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti u tom smislu.

1.2 Pogon

1.2.1 Integritet pogonskog sistema (tj. motora i, prema potrebi, elisa) mora da se demonstrira u cijeloj operativnoj envelopi pogonskog sistema, kao i dovoljno van tog područja, i mora da se održava tokom radnog vijeka pogonskog sistema, uzimajući u obzir ulogu pogonskog sistema u cjelokupnom sigurnosnom konceptu vazduhoplova.

1.2.2 Pogonski sistem mora da, unutar navedenih granica, proizvodi potisak ili snagu koji se od njega traže u svim zahtijevanim uslovima letenja, uzimajući u obzir uticaje i uslove okruženja.

1.2.3 Proizvodnim procesima i materijalima koji se upotrebljavaju prilikom proizvodnje pogonskog sistema moraju da se dobijaju poznate i karakteristike strukture koje se mogu reprodukovati. Uzimaju se u obzir sve promjene u performansama materijala povezane sa operativnim okruženjem.

1.2.4 Uticaji cikličkih opterećenja, degradacije uzrokovane okruženjem i radom i vjerovatni kasniji otkazi djelova ne smiju da smanje integritet pogonskog sistema ispod prihvatljivih nivoa. Objavljuju se sva uputstva potrebna za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti u tom smislu.

1.2.5 Objavljuju se sva potrebna uputstva, informacije i zahtjevi za sigurnu i pravilnu povezanost pogonskog sistema i vazduhoplova.

1.3 Sistemi i oprema (osim neugradene opreme):

1.3.1 Vazduhoplov ne smije da ima bilo kakve projektne karakteristike ili detalje za koje se iz iskustva zna da su opasni.

1.3.2 Vazduhoplov, uključujući one sisteme i opremu koji su potrebni radi procjene projekta tipa ili su predviđeni operativnim pravilima, mora da funkcioniše kako je predviđeno u svim očekivanim uslovima rada, unutar cijele operativne anvelope vazduhoplova, kao i dovoljno izvan anvelope, pri čemu se uzima u obzir okruženje u kojem sistem ili oprema radi. Drugi sistemi ili oprema koji nisu potrebni za sertifikaciju tipa ili nisu predviđeni operativnim pravilima, bez obzira na to da li funkcionišu pravilno ili ne, ne smiju da smanjuju sigurnost ni negativno da utiču na pravilno funkcionisanje drugih sistema ili opreme. Da bi se sistemima i opremom moglo upravljati nije potrebna posebna vještina ili snaga.

1.3.3 Vazduhoplovni sistemi i oprema, razmatrani zasebno i u međusobnom odnosu, projektuju se tako da bilo koji katastrofalni otkaz ne može poteći od pojedinačnog otkaza za koji ne može da se pokaže da je izuzetno malo vjerovatan, kao i da postoji obrnut odnos između vjerovatnoće otkaza i ozbiljnosti njegovog uticaja na vazduhoplov i lica u vazduhoplovu. Od navedenog kriterijuma pojedinačnog otkaza prihvataju se odgovarajuća odstupanja vezana za veličinu i raznolikost konfiguracija vazduhoplova, usljed čega može da se dogodi da navedeni kriterijum pojedinačnog otkaza ne ispune neki djelovi i neki sistemi na helikopterima i malim avionima.

1.3.4 Informacije potrebne za sigurno obavljanje leta, kao i informacije o uslovima kojima se može ugroziti sigurnost moraju da se dostave posadi ili, prema potrebi, osoblju za održavanje na jasan, dosljedan i nedvosmislen način. Sistemi, oprema i komande, uključujući znakove i objave, projektuju se i smještaju tako da se greške koje bi mogle doprinijeti nastanku opasnosti svedu na najmanju moguću mjeru.

1.3.5 Pri projektovanju se preduzimaju mjere opreza kako bi se opasnosti po vazduhoplov i lica u vazduhoplovu zbog razumno vjerovatnih prijetnji, uključujući prijetnje povezane sa informacionom bezbjednošću, i u vazduhoplovu i van njega, svele na najmanju moguću mjeru, uključujući zaštitu od mogućeg većeg otkaza ili prekida rada neugrađene opreme.

1.4 Neugrađena oprema

1.4.1 Neugrađena oprema mora da ispunjava svoju sigurnosnu funkciju ili funkciju važnu za sigurnost kako je predviđeno u svim predvidljivim radnim uslovima, osim ako se ta funkcija može ispunjavati na druge načine.

1.4.2 Rukovanje neugrađenom opremom je moguće bez potrebe za naročitim vještinama ili snagom.

1.4.3 Neugrađena oprema, bez obzira na to funkcioniše li pravilno ili ne, ne smije da smanjuje sigurnost ni da negativno utiče na pravilno funkcionisanje drugih sistema, opreme ili uređaja.

1.5 Kontinuirana plovidbenost

1.5.1 Moraju da se izrade i stave na raspolaganje sva potrebna dokumenta, uključujući uputstva za kontinuiranu plovidbenost kako bi se obezbijedilo održavanje standarda plovidbenosti koji se odnosi na tip vazduhoplova i svaki povezani dio tokom cijelog radnog vijeka vazduhoplova.

1.5.2 Moraju da se obezbijede sredstva kojima se omogućavaju inspekcija, prilagođavanje, podmazivanje, uklanjanje ili zamjena djelova i neugrađene opreme, ako je to potrebno za kontinuiranu plovidbenost.

1.5.3 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost se daju u obliku jednog ili više priručnika, u zavisnosti od količine podataka koju treba pružiti. Priručnici sadrže uputstva za održavanje i otklanjanje kvarova, informacije o servisiranju, procedure za otkrivanje i otklanjanje kvarova i za inspekcije, u obliku koji omogućava praktičnu upotrebu.

1.5.4 Uputstva za kontinuiranu plovidbenost sadrže ograničenja u pogledu plovidbenosti kojima se određuju svi datumi obavezne zamjene i obavezni intervali inspekcija i procedure u vezi sa njima.

2. ASPEKTI PLOVIDBENOSTI PRILIKOM RADA PROIZVODA

2.1 Mora da se demonstrira da se za obezbjeđenje sigurnosti lica u vazduhoplovu ili na zemlji tokom rada proizvoda u obzir uzelo sljedeće:

(a) utvrđene su vrste operacija za koje je vazduhoplov odobren, kao i ograničenja i informacije neophodne za sigurne operacije, uključujući ograničenja i performanse u vezi sa okruženjem;

(b) vazduhoplovom može sigurno da se upravlja i manevrše u svim očekivanim uslovima rada, uključujući i nakon otkaza jednog ili, u zavisnosti od slučaja, više pogonskih sistema, uzimajući u obzir veličinu i konfiguraciju vazduhoplova. Posebna pažnja se posvećuje snazi pilota, unutrašnjosti pilotske kabine, radnom opterećenju pilota i drugim ljudskim faktorima, kao i faza i trajanju leta;

(c) u svim vjerovatnim uslovima rada omogućava se nesmetano prelaženje iz jedne faze leta u drugu, a da se pritom od pilota ne zahtijevaju posebna vještina, pripravnost, snaga ili radno opterećenje.

(d) stabilnost vazduhoplova mora da bude takva da se obezbijedi da se pilotu ne postavljaju pretjerani zahtjevi s obzirom na fazu i trajanje leta;

(e) moraju da budu utvrđene procedure za uobičajene operacije, otkaze i situacije u slučaju nužde;

(f) moraju da postoje upozorenja i druga odvrćajuća sredstva za sprečavanje prelaženja granica anvelope leta, prilagođena tipu vazduhoplova;

(g) karakteristike vazduhoplova i njegovih sistema moraju da budu takve da omogućavaju siguran povratak iz krajnjih tačaka anvelope leta u kojima se vazduhoplov može naći.

2.2 Operativna ograničenja i druge informacije potrebne za sigurne operacije su dostupni članovima posade.

2.3 Rad proizvoda je zaštićen od opasnosti koje su posljedica nepovoljnih spoljnih i unutrašnjih uslova, uključujući uslove u vezi sa životnom sredinom.

(a) Narčito, a u zavisnosti od vrste operacije, nesigurni uslovi ne smiju da budu uzrokovani izloženošću pojavama kao što su, između ostalog, nepovoljne vremenske prilike, munje, udari ptica, polja visokofrekventnog zračenja, ozon itd., koje je opravdano očekivati tokom rada proizvoda, uzimajući u obzir veličinu i konfiguraciju vazduhoplova.

(b) Putničke kabine, u zavisnosti od vrste operacija, su takve da putnici imaju odgovarajuće uslove prevoza i odgovarajuću zaštitu od svih očekivanih opasnosti koje mogu nastati tokom letačkih operacija ili koje su nastale tokom situacija u slučaju nužde, uključujući opasnosti od požara, dima, otrovnih gasova i brzog opadanja pritiska,

uzimajući u obzir veličinu i konfiguraciju vazduhoplova. Predviđaju se načini kojima se licima u vazduhoplovu daje svaka razumna mogućnost da izbjegnu ozbiljne povrede, brzo napuste vazduhoplov i zaštite se od uticaja sila kočenja u slučaju slijetanja vazduhoplova na zemlju ili vodenu površinu u slučaju nužde. Po potrebi, obezbjeđuju se jasni i nedvosmisleni znaci ili objave za davanje uputstava licima u vazduhoplovu o odgovarajućem sigurnom ponašanju i lokaciji i ispravnoj upotrebi sigurnosne opreme. Potrebna sigurnosna oprema je lako dostupna.

(c) Odjeljci za posadu, u zavisnosti od tipa operacija, su uređeni tako da se olakša izvođenje letачkih operacija, uključujući sredstva koja omogućavaju svjesnost situacije, kao i upravljanje svim očekivanim i situacijama u slučaju nužde. Okruženje odjeljaka za posadu ne smije da ugrožava sposobnost posade da obavlja svoje zadatke, i ti odjeljci se projektuju tako da se izbjegne ometanje tokom rada i pogrešno korišćenje komandi.

3. ORGANIZACIJE (UKLJUČUJUĆI FIZIČKA LICA KOJA SE BAVE PROJEKTOVANJEM, PROIZVODNJOM, UPRAVLJANJEM KONTINUIRANOM PLOVIDBENOŠĆU ILI ODRŽAVANJEM)

3.1 U zavisnosti od vrste aktivnosti, odobrenja organizaciji izdaju se ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) organizacija ima sva sredstva neophodna za cjelokupni obim posla. Ta sredstva uključuju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu, alate i materijale, dokumentaciju o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristup relevantnim podacima i vođenje evidencije;

(b) u zavisnosti od vrste aktivnosti koja se obavlja i veličine organizacije, organizacija mora uspostaviti i održavati sistem upravljanja kako bi obezbijedila usaglašenost sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, upravljala sigurnosnim rizicima i imala za cilj kontinuirano unapređivanje tog sistema;

(c) organizacija, po potrebi, uspostavlja aranžmane sa drugim odgovarajućim organizacijama kako bi obezbijedila kontinuiranu usaglašenost sa osnovnim zahtjevima za plovidbenost koji su navedeni u ovom prilogu;

(d) organizacija uspostavlja sistem prijavljivanja događaja kao dio sistema upravljanja iz tačke (b) i aranžmana iz tačke (c) kako bi doprinijela ostvarenju cilja kontinuiranog unapređivanja sigurnosti. Sistem prijavljivanja događaja je u skladu sa primjenjivim pravom Unije.

3.2 Uslovi iz stava 3.1 tač. (c) i (d) ne primjenjuju se u slučaju organizacija za obuku iz održavanja.

3.3 Fizička lica koje se bave održavanjem stiču i održavaju nivo teorijskog znanja, praktičnih vještina i iskustva koja odgovaraju tipu aktivnosti.

PRILOG III

Osnovni zahtjevi za usaglašenost proizvoda sa životnom sredinom

1. Proizvodi se projektuju tako da se u najvećoj mogućoj mjeri smanji buka, uzimajući u obzir tačku 4.
2. Proizvodi se projektuju tako da se u najvećoj mogućoj mjeri smanje emisije, uzimajući u obzir tačku 4.
3. Proizvodi se projektuju tako da se u najvećoj mogućoj mjeri smanje emisije od isparavanja ili ispuštanja tečnosti, uzimajući u obzir tačku 4.
4. Svaki kompromis između mjera u projektovanju namijenjenih smanjenju buke, različitih vrsta emisija i ispuštanja tečnosti uzima se u obzir.
5. Pri smanjivanju buke i emisija u obzir se uzima ukupni opseg uobičajenih radnih uslova i geografskih područja na kojima buka i emisije izazivaju zabrinutost.
6. Sistemi i oprema vazduhoplova koji su potrebni zbog zaštite životne sredine projektuju se, proizvode i održavaju tako da funkcionišu na način kako je očekivano u svim predvidljivim radnim uslovima. Njihova pouzdanost mora biti odgovarajuća kada je u pitanju njihov predviđeni uticaj na usaglašenost proizvoda sa životnom sredinom.
7. Sva uputstva, procedure, sredstva, priručnici, ograničenja i inspekcije potrebni za obezbjeđivanje kontinuirane usaglašenosti vazduhoplovnog proizvoda sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu na jasan način se utvrđuju i stavljaju na raspolaganje predviđenim korisnicima.
8. Organizacije koje učestvuju u projektovanju, proizvodnji i održavanju vazduhoplovnih proizvoda:
 - (a) imaju sva potrebna sredstva da bi se obezbijedila usaglašenost vazduhoplovnog proizvoda sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu;
 - (b) po potrebi, uspostavljaju aranžmane sa drugim odgovarajućim organizacijama kako bi se obezbijedila usaglašenost vazduhoplovnog proizvoda sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu.

PRILOG IV

Osnovni zahtjevi za posadu vazduhoplova

1. OBUKA PILOTA

1.1 Opšte

Lice koje se obučava za letenje vazduhoplovom mora biti dovoljno zrelo u obrazovnom, fizičkom i psihičkom smislu kako bi sticalo, usvajalo i demonstriralo odgovarajuće teorijsko znanje i praktične vještine.

1.2 Teorijsko znanje

Pilot mora da stekne i održava nivo znanja koji odgovara dužnostima koje obavlja u vazduhoplovu i koji je proporcionalan rizicima povezanim sa datom vrstom aktivnosti. Takvo znanje mora obuhvatiti najmanje sljedeće:

(a) vazduhoplovne propise;

(b) opšte poznavanje vazduhoplova;

- (c) tehnička pitanja u vezi sa kategorijom vazduhoplova;
- (d) performanse i planiranje leta;
- (e) ljudske mogućnosti i ograničenja;
- (f) meteorologiju;
- (g) navigaciju;
- (h) operativne procedure, uključujući upravljanje resursima;
- (i) teoriju leta;
- (j) komunikacije i
- (k) vještine koje nisu tehničke prirode, uključujući prepoznavanje prijetnji i grešaka i upravljanje njima.

1.3 Demonstriranje i održavanje teorijskog znanja

1.3.1 Stečeno i usvojeno teorijsko znanje demonstrira se kontinuiranom procjenom tokom obuke i, prema potrebi, polaganjem ispita.

1.3.2 Mora da se održava odgovarajući nivo stečenog teorijskog znanja. Usaglašenost se demonstrira redovnim procjenama, ispitima, testovima ili provjerama. Učestalost ispita, testova ili mora da bude proporcionalna nivou rizika povezanog sa datom aktivnošću.

1.4 Praktične vještine

Pilot mora da stekne i održava praktične vještine koje odgovaraju dužnostima koje obavlja u vazduhoplovu. Takve vještine moraju da budu proporcionalne rizicima povezanim sa datom vrstom aktivnosti, kao i da obuhvataju, ako to odgovara dužnostima koje se obavljaju u vazduhoplovu, sljedeće:

- (a) pretpoletne aktivnosti i aktivnosti tokom leta, uključujući određivanje performansi, mase i centraže vazduhoplova, inspekciju i servisiranje vazduhoplova, planiranje goriva/energije, procjenu meteoroloških uslova, planiranje rute, ograničenja vazdušnog prostora i raspoloživost poletno-sletne staze;
- (b) operacije na aerodromu i u aerodromskom saobraćajnom krugu;
- (c) mjere opreza i procedure za izbjegavanje sudara;
- (d) upravljanje vazduhoplovom pomoću spoljnih vizuelnih referentnih tačaka;
- (e) letačke manevre, uključujući one u kritičnim situacijama, i povezane manevre za „izbjegavanje nepravilnog položaja”, u mjeri u kojoj su tehnički izvodljivi;
- (f) polijetanja i slijetanja u uobičajenim uslovima i pri bočnom vjetru;
- (g) letenje samo pomoću instrumenata, u skladu sa vrstom aktivnosti;
- (h) operativne procedure, uključujući timske vještine i upravljanje resursima, u skladu sa vrstom operacije i time da li je posada jednočlana ili višečlana;
- (i) navigaciju i sprovođenje pravila letenja i povezanih procedura, koristeći se, prema potrebi, vizuelnim referentnim tačkama ili navigacionim sredstvima;
- (j) neuobičajene i operacije u slučaju nužde, uključujući simulirane kvarove opreme vazduhoplova;
- (k) usaglašenost sa procedurama za usluge u vazdušnom saobraćaju i komunikacije;
- (l) posebne aspekte tipa ili klase vazduhoplova;
- (m) dodatnu obuku za sticanje praktičnih vještina koja se može zahtijevati za ublažavanje rizika povezanih sa posebnim aktivnostima; i
- (n) vještine koje nisu tehničke prirode, uključujući one koje se odnose na prepoznavanje prijetnji i grešaka i upravljanje njima koristeći adekvatnu metodologiju procjene zajedno sa procjenom tehničkih vještina.

1.5 Demonstriranje i održavanje praktičnih vještina

1.5.1 Pilot mora da demonstrira da je sposoban da izvodi procedure i manevre sa stepenom stručnosti koji odgovara dužnostima koje se obavljaju u vazduhoplovu, i to:

- (a) upravljanjem vazduhoplovom u okviru njegovih ograničenja;
- (b) dobrim rasuđivanjem i pilotiranjem;
- (c) primjenom vazduhoplovnog znanja;
- (d) održavanjem kontrole nad vazduhoplovom sve vrijeme tako da bude obezbijeđen uspješan ishod procedure ili manevra; i
- (e) vještine koje nisu tehničke prirode, uključujući one koje se odnose na prepoznavanje prijetnji i grešaka i upravljanje njima koristeći adekvatnu metodologiju procjene zajedno sa procjenom tehničkih vještina.

1.5.2 Održava se odgovarajući nivo stečenih praktičnih vještina. Usaglašenost se demonstrira redovnim procjenama, ispitima, testovima ili provjerama. Učestalost ispita, testova ili provjera mora da bude proporcionalna nivou rizika povezanog sa datom aktivnošću.

1.6 Znanje jezika

Pilot mora da posjeduje znanje jezika na nivou koji odgovara dužnostima koje se obavljaju u vazduhoplovu. Takav nivo znanje uključuje:

- (a) sposobnost razumijevanja dokumenata sa meteorološkim podacima;
- (b) upotrebu rutnih, odlaznih i prilaznih vazduhoplovnih karata i povezanih dokumenata sa vazduhoplovnim informacijama i
- (c) sposobnost komunikacije s drugim letačkim posadama i službama za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi tokom svih faza leta, uključujući pripremu leta, na jeziku koji se upotrebljava u radio-komunikaciji u vezi sa letom.

1.7 Uređaji za simuliranje letenja

Ako se uređaj za simuliranje letenja (u daljem tekstu: FSTD) upotrebljava za obuku ili demonstriranje da su praktične vještine stečene ili da se održavaju, taj FSTD mora da zadovolji određeni nivo performansi u oblastima koje su relevantne za obavljanje samog zadatka. Naročito, replika konfiguracije vazduhoplova, karakteristike upravljanja, performanse vazduhoplova i ponašanje sistema moraju na odgovarajući način predstavljati vazduhoplov.

1.8 Kurs obuke

1.8.1 Obuka se mora sprovoditi putem kursa obuke.

1.8.2 Kurs obuke mora da ispunjava sljedeće uslove:

- (a) za svaku vrstu kursa mora da se izradi nastavni plan; i
- (b) kurs obuke mora da se sastoji od raščlanjene teorijske obuke i praktične obuke (uključujući obuku na simulatoru), prema potrebi.

1.9 Instruktori

1.9.1 Teorijska obuka

Teorijsku obuku moraju da sprovode instruktori sa odgovarajućim kvalifikacijama. Oni moraju:

- (a) da imaju odgovarajuće znanje iz oblasti iz koje se obuka sprovodi; i
- (b) da budu sposobni da primjenjuju odgovarajuće tehnike podučavanja.

1.9.2 Letačka obuka i obuka na simulatoru letenja

Letačku obuku i obuku na simulatoru letenja moraju da sprovode instruktori sa odgovarajućim kvalifikacijama, i to:

- (a) da ispunjavaju zahtjeve u vezi sa teorijskim znanjem i iskustvom koji su u skladu sa obukom koja se izvodi;
- (b) da su sposobni da primjenjuju odgovarajuće tehnike podučavanja;
- (c) da su primjenjivali tehnike podučavanja u letačkim manevrima i procedurama koji su predmet letačke obuke;
- (d) da su dokazali sposobnost sprovođenja obuke u onim oblastima u kojima se sprovodi letačka obuka, uključujući podučavanje o procedurama prije leta, nakon leta i na zemlji i
- (e) da redovno prolaze obuku obnove znanje kako bi se obezbijedila ažuriranost standarda obuke.

Instruktori letenja koji sprovode obuku u vazduhoplovu takođe moraju imati ovlaštenje za obavljanje dužnosti vođe vazduhoplova u vazduhoplovu za koji se sprovodi obuka, osim ako je riječ o obuci za nove tipove vazduhoplova.

1.10 Ispitivači

Lica odgovorna za procjenu pilotskih vještina moraju da:

- (a) ispunjavaju zahtjeve za instruktore letenja ili instruktore na simulatoru letenja i
- (b) budu sposobna da procjenjuju vještine pilota i da sprovode testove i provjere tokom leta.

2. ZAHTJEVI U POGLEDU ISKUSTVA – PILOTI

Lice koje djeluje kao član letačke posade, instruktor ili ispitivač, mora da stekne i održava dovoljno iskustva za dužnosti koje obavlja, osim ako je sprovedbenim aktima donesenim na osnovu ove regulative predviđeno da se te kompetencije demonstriraju u skladu sa tačkom 1.5.

3. ZDRAVSTVENA SPOSOBNOST – PILOTI

3.1 Medicinski kriterijumi

3.1.1 Svi piloti moraju periodično da demonstriraju zdravstvenu sposobnost da na zadovoljavajući način mogu obavljati svoje dužnosti, uzimajući u obzir vrstu aktivnosti. Usaglašenost se demonstrira odgovarajućom procjenom na osnovu najbolje prakse vazduhoplovne medicine, uzimajući u obzir vrstu aktivnosti i moguća psihička i fizička pogoršanja stanja zbog starosne dobi.

Zdravstvena sposobnost, koja obuhvata fizičku i psihičku sposobnost, znači stanje bez bolesti ili invalidnosti zbog koje pilot ne bi mogao da:

- (a) obavlja zadatke potrebne za upravljanje vazduhoplovom;
- (b) u svakom trenutku obavlja dužnosti koje su mu dodijeljene; ili
- (c) pravilno opaža svoje okruženje.

3.1.2 Ako zdravstvena sposobnost nije u potpunosti dokazana, mogu se primijeniti mjere ublažavanja kojima se obezbjeđuje ekvivalentna sigurnost letenja.

3.2 Vazduhoplovno-medicinski ispitivači

Vazduhoplovno-medicinski ispitivač mora da:

- (a) bude kvalifikovan i da ima licencu za samostalan rad (licenca) kao doktor;

(b) ima završenu obuku iz vazduhoplovne medicine i da redovno prolazi obuke obnove znanje iz vazduhoplovne medicine kako bi se obezbijedila ažuriranost standarda procjenjivanja, i

(c) ima stečeno praktično znanje i iskustvo o uslovima u kojima piloti obavljaju svoje dužnosti.

3.3 Vazduhoplovno-medicinski centri

Vazduhoplovno-medicinski centri moraju ispunjavati sljedeće uslove:

(a) da imaju sva sredstva potrebna za ispunjavanje svih odgovornosti povezanih sa njihovim pravima. Ta sredstva obuhvataju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu, alate i materijale, dokumentaciju o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristup relevantnim podacima i vođenje evidencije;

(b) u zavisnosti od vrste aktivnosti koja se obavlja i veličine organizacije, da imaju uspostavljen sistem upravljanja i da ga održavaju kako bi se obezbijedila usaglašenost sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, radi upravljanja sigurnosnim rizicima i kontinuiranog unapređivanja tog sistema; i

(c) prema potrebi, da imaju uspostavljene aranžmane sa drugim relevantnim organizacijama kako bi se obezbijedila kontinuirana usaglašenost sa ovim zahtjevima.

4. ČLANOVI KABINSKE POSADE

4.1 Opšte

Članovi kabinske posade moraju:

(a) da budu obučeni i da se redovno provjeravaju kako bi postigli i održavali nivo kompetentnosti potreban za obavljanje dodijeljenih dužnosti iz oblasti sigurnosti i

(b) da budu periodično podvrgnuti procjeni zdravstvene sposobnosti za sigurno obavljanje dodijeljenih dužnosti iz oblasti sigurnosti. Usaglašenost se demonstrira odgovarajućom procjenom na osnovu najbolje prakse iz vazduhoplovne medicine.

4.2 Kurs obuke

4.2.1 Ako je to prikladno za vrstu operacije ili prava, obuka se mora sprovoditi putem kurseva obuke.

4.2.2 Kurs obuke mora da ispunjava sljedeće uslove:

(a) za svaku vrstu kursa mora da se izradi nastavni plan; i

(b) kurs obuke mora da se sastoji od raščlanjene teorijske obuke i praktične obuke (uključujući obuku na simulatoru), prema potrebi.

4.3 Instruktori kabinske posade

Obuku moraju da sprovode instruktori sa odgovarajućim kvalifikacijama. Ti instruktori moraju:

(a) da imaju odgovarajuće znanje iz oblasti iz koje se obuka sprovodi;

(b) da budu sposobni da primjenjuju odgovarajuće tehnike podučavanja i

(c) da redovno prolaze obuku obnove znanja kako bi se obezbijedila ažuriranost standarda obuke.

4.4 Ispitivači kabinske posade

Lica odgovorna za ispitivanje kabinske posade moraju da:

(a) ispunjavaju zahtjeve za instruktore kabinske posade; i

(b) budu sposobna da procjenjuju učinak kabinske posade i da sprovode ispitivanje.

5. ORGANIZACIJE ZA OBUKU

Organizacija za obuku pilota ili kabinske posade mora da ispunjava sljedeće zahtjeve:

(a) da ima sva sredstva potrebna za ispunjavanje obaveza povezanih sa svojom aktivnošću. Ta sredstva uključuju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu, alate i materijale, dokumentaciju o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristup relevantnim podacima i vođenje evidencije;

(b) u zavisnosti od obuke koja se sprovodi i veličine organizacije, organizacija mora da sprovodi i održava sistem upravljanja kako bi se obezbijedila usaglašenost sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, radi upravljanja sigurnosnim rizicima, između ostalog i rizicima povezanim sa pogoršanjem standarda obuke, i radi kontinuiranog unapređivanja tog sistema i

(c) prema potrebi, da uspostavi aranžmane sa drugim relevantnim organizacijama kako bi se obezbijedila kontinuirana usaglašenost sa tim zahtjevima.

PRILOG V

Osnovni zahtjevi za vazdušne operacije

1. OPŠTE

1.1 Let ne smije da se obavi ako članovi posade i, prema potrebi, svi ostali članovi operativnog osoblja koji učestvuju u njegovoj pripremi i obavljanju, nisu upoznati sa važećim zakonima, propisima i procedurama kojima se uređuje obavljanje njihovih dužnosti i koji se primjenjuju na oblasti koja se prelijeću, aerodrome koji će se koristiti prema planu i povezane vazduhoplovne navigacione uređaje.

1.2 Let se obavlja uz poštovanje operativnih procedura za pripremu i obavljanje leta iz letačkog priručnika ili, prema potrebi, operativnog priručnika.

1.3 Prije svakog leta se definišu uloge i dužnosti svakog člana posade. Vođa vazduhoplova je odgovoran za upravljanje i sigurnost vazduhoplova i za sigurnost svih članova posade, putnika i tereta u vazduhoplovu.

1.4 Predmeti ili supstance koji bi mogli da predstavljaju značajan rizik za zdravlje, sigurnost, imovinu ili životnu sredinu, kao što su opasne materije, oružje i municija, ne smiju da se prevoze vazduhoplovom osim ako se primjenjuju posebne sigurnosne procedure i uputstva za ublažavanje povezanih rizika.

1.5 Svi neophodni podaci, dokumenti, zapisi i informacije za evidentiranje ispunjavanja uslova iz tačke 5.3 moraju da se čuvaju za svaki let, da budu na raspolaganju, kao i da se zaštite od neovlašćenih izmjena najmanje tokom perioda koji odgovara vrsti operacije.

2. PRIPREMA LETA

Let počinje tek nakon što se razumnim dostupnim sredstvima utvrdi da su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(a) uzimajući u obzir raspoloživu dokumentaciju službe vazduhoplovnog informisanja, za obavljanje leta dostupni su odgovarajući uređaji koji su neposredno potrebni za let i za sigurne operacije vazduhoplova, uključujući komunikacione uređaje i navigaciona sredstva;

(b) članovi posade moraju da budu upoznati gdje se nalazi i kako se upotrebljava oprema za situacije u slučaju nužde, i o tome moraju da informišu putnike. Posadi i putnicima mora da se pruži dovoljno informacija o operaciji i ugrađenoj opremi koje se odnose na procedure u situacijama u slučaju nužde i upotrebu kabinske sigurnosne opreme;

(c) vođa vazduhoplova mora da se uvjeri:

(i) da vazduhoplov ispunjava uslove plovidbenosti iz tačke 6;

(ii) prema potrebi, da je vazduhoplov propisno registrovan i da se odgovarajući sertifikati o tome nalaze u vazduhoplovu;

(iii) da su instrumenti i oprema iz tačke 5 koji su potrebni za obavljanje tog leta ugrađeni u vazduhoplov i da ispravno rade, osim ako su izuzeti u skladu sa primjenjivom MEL ili ekvivalentnim dokumentom;

(iv) da su masa vazduhoplova i težište takvi da omogućavaju obavljanje leta u okviru ograničenja propisanih u dokumentaciji o plovidbenosti;

(v) da je sav ručni prtljag, predati prtljag i teret pravilno ukrcan i obezbijeđen; i

(vi) da ni u jednom trenutku tokom leta operativna ograničenja za vazduhoplov, kako je navedeno u tački 4, neće biti prekoračena;

(d) letačkoj posadi moraju da budu dostupne informacije o meteorološkim uslovima na aerodromu polaska, dolaska i, prema potrebi, alternativnom aerodromu, kao i informacije o meteorološkim uslovima na ruti. Posebna pažnja mora se posvetiti potencijalno opasnim atmosferskim uslovima;

(e) radi suočavanja sa potencijalno opasnim atmosferskim uslovima koji se očekuju na letu moraju da se definišu adekvatne mjere za ublažavanje rizika ili planovi za prevazilaženje vanredne okolnosti;

(f) za letove koji se obavljaju prema pravilima vizuelnog letenja meteorološki uslovi duž planirane rute letenja moraju da budu takvi da omogućavaju poštovanje tih pravila letenja. Za letove koji se obavljaju prema pravilima instrumentalnog letenja mora da se odabere aerodrom dolaska, prema potrebi, jedan ili više alternativnih aerodroma na koji vazduhoplov može da sleti, uzimajući naročito u obzir predviđene meteorološke uslove, raspoloživost usluga u vazdušnoj plovidbi, raspoloživost zemaljskih uređaja i procedure za instrumentalno letenje koje je odobrila država u kojoj se nalazi aerodrom dolaska i/ili alternativni aerodrom;

(g) količina pogonskog goriva/energije i ostalih potrošnih materijala u vazduhoplovu mora da bude dovoljna za siguran završetak planiranog leta, uzimajući u obzir meteorološke uslove, sve elemente koji utiču na performanse vazduhoplova i sva predviđena kašnjenja tokom leta. Uz to, moraju da se ponesu dodatne zalihe goriva/energije radi pripremljenosti za vanredne okolnosti. Kada je to relevantno, moraju da se definišu procedure za upravljanje zalihama goriva/energije tokom leta.

3. LETAČKE OPERACIJE

U pogledu letačkih operacija, moraju da se ispune svi sljedeći uslovi:

(a) ako je to relevantno za tip vazduhoplova, svi članovi posade moraju da sjede na svojem mjestu i da koriste predviđene sisteme vezivanja; tokom polijetanja i slijetanja, i uvijek kada je to po mišljenju vođe vazduhoplova potrebno u interesu sigurnosti,

(b) ako je to relevantno za tip vazduhoplova, svi članovi letačke posade koji svoj posao moraju da obavljaju u pilotskoj kabini moraju da budu i ostanu na svom mjestu vezanih pojaseva, osim zbog fizioloških ili operativnih potreba tokom leta;

(c) ako je to relevantno za tip vazduhoplova i tip operacije, vođa vazduhoplova mora prije polijetanja i slijetanja, tokom taksiranja i kada to smatra neophodnim u interesu sigurnosti, da obezbijedi da svi putnici pravilno sjede na svojim mjestima i da su bezbjedni;

(d) let mora da se obavlja tako da se u svim fazama leta održava odgovarajuće razdvajanje od ostalih vazduhoplova i obezbjeđuje odgovarajuće nadvišavanje prepreka. To razdvajanje mora da bude najmanje onoliko koliko je propisano primjenjivim pravilima letenja, s obzirom na tip operacije;

(e) let se ne nastavlja osim ako su poznati uslovi i dalje u najmanjoj mjeri ekvivalentni onima iz tačke 2. Osim toga, za let koji se zasniva na pravilima instrumentalnog letenja, prilaz aerodromu ne nastavlja se ispod određenih utvrđenih visina ili van određenog položaja, ako propisani kriterijumi za vidljivost nisu ispunjeni;

(f) u slučaju nužde, vođa vazduhoplova mora da se pobrine da svi putnici dobiju uputstva o mjerama za slučaj nužde koje odgovaraju okolnostima;

(g) vođa vazduhoplova mora da preduzme sve neophodne mjere kako bi smanjio, na najmanju moguću mjeru, posljedice ometajućeg ponašanja putnika po let;

(h) vazduhoplov ne smije da taksira na površinama za kretanje na aerodromu niti da ima uključen rotor ako lice za komandama nije kompetentno na odgovarajući način;

(i) moraju da se koriste primjenjive procedure za upravljanje gorivom/energijom u letu, kada je to relevantno.

4. PERFORMANSE I OPERATIVNA OGRANIČENJA VAZDUHOPLOVA

4.1 Vazduhoplovom se upravlja u skladu sa njegovom dokumentacijom o plovidbenosti i svim povezanim operativnim procedurama i ograničenjima navedenim u njegovom odobrenom letačkom priručniku ili ekvivalentnoj dokumentaciji, u zavisnosti od slučaja. Posadi mora da bude na raspolaganju letački priručnik ili ekvivalentna dokumentacija i mora da se redovno ažurira za svaki vazduhoplov.

4.2 Nezavisno od tačke 4.1, za operacije helikoptera može da se dozvoli brišući let kroz anvelopu ograničenja visine po brzini, ukoliko je sigurnost obezbijeđena.

4.3 Vazduhoplovom se upravlja u skladu s primjenjivom dokumentacijom iz oblasti životne sredine.

4.4 Let ne smije da se započne ili nastavi ako planirane performanse vazduhoplova, uzimajući u obzir sve faktore koji znatno utiču na nivo njegovih performansi, ne dozvoljavaju izvođenje svih faza leta u okviru primjenjivih udaljenosti/područja i visina nadvišavanja prepreka pri planiranoj operativnoj masi. Faktori performansi koji znatno utiču na polijetanje, let na ruti i prilaz/slijetanje naročito uključuju sljedeće:

(a) operativne procedure;

(b) visina po pritisku aerodroma;

(c) vremenski uslovi (temperatura, vjetar, padavine i vidljivost);

(d) veličina, nagib i uslovi na površini za polijetanje/slijetanje, i

(e) stanje strukture vazduhoplova, pogonskog uređaja ili sistema, vodeći računa o mogućem trošenju.

4.5 Takvi faktori se, u zavisnosti od vrste operacije, moraju uzeti u obzir neposredno kao operativni parametri ili posredno, primjenom odstupanja ili rezervi koje se mogu predvidjeti pri planiranju podataka o performansama.

5. INSTRUMENTI, PODACI I OPREMA

5.1 Vazduhoplov mora da bude opremljen svom navigacionom, komunikacionom i ostalom opremom koja je neophodna za planirani let, uzimajući u obzir propise iz oblasti vazdušnog saobraćaja i pravila letenja koji se primjenjuju tokom svih faza leta.

5.2 Ako je to potrebno, vazduhoplov mora da bude opremljen svom potrebnom sigurnosnom i medicinskom opremom i opremom za evakuaciju i preživljavanje, uzimajući u obzir rizike povezane sa područjima letenja, planiranim rutama letenja, visinom i trajanjem leta.

5.3 Svi podaci koji su posadi potrebni za obavljanje leta moraju da budu ažurirani i raspoloživi u samom vazduhoplovu, uzimajući u obzir primjenjive propise iz oblasti vazdušnog saobraćaja, pravila letenja, visine leta i područja letenja.

6. KONTINUIRANA PLOVIDBENOST I USAGLAŠENOST PROIZVODA SA ŽIVOTNOM SREDINOM

6.1 Vazduhoplovom se upravlja samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) vazduhoplov ispunjava uslove plovidbenosti i u stanju je za siguran rad usaglašen sa životnom sredinom;

(b) operativna oprema i oprema za situacije u slučaju nužde, koja je neophodna za planirani let, ispravna je za upotrebu;

(c) dokument o plovidbenosti i, ako je to primjenjivo, uvjerenje o buci vazduhoplova su važeći; i

(d) vazduhoplov se održava u skladu sa primjenjivim zahtjevima.

6.2 Prije svakog leta ili serije uzastopnih letova, mora da se izvrši pretpoletni pregled vazduhoplova kako bi se utvrdilo da li je u stanju za planirani let.

6.3 Upotreba vazduhoplova dopuštena je samo ako je otpušten u upotrebu od strane kvalifikovanih lica ili organizacija nakon održavanja. Potpisano uvjerenje o tehničkoj ispravnosti vazduhoplova mora naročito da sadrži osnovne podatke o obavljenom održavanju.

6.4 Evidencija potrebna za demonstriranje plovidbenosti i stanja usaglašenosti vazduhoplova sa životnom sredinom mora da se čuva i zaštititi od neovlašćenih izmjena tokom perioda koji je u skladu sa primjenjivim zahtjevima u pogledu kontinuirane plovidbenosti, dok sadržane informacije ne budu zamijenjene novim informacijama koje su po svojem obimu i detaljima ekvivalentne, a u svakom slučaju tokom najmanje 24 mjeseca.

6.5 Sve izmjene i popravke moraju da budu usaglašene sa osnovnim zahtjevima u pogledu plovidbenosti i, ako je to primjenjivo, usaglašenosti proizvoda sa životnom sredinom. Podaci kojima se demonstrira usaglašenost sa zahtjevima u pogledu plovidbenosti i usaglašenosti proizvoda sa životnom sredinom moraju da se čuvaju i zaštite od neovlašćenih izmjena.

6.6 Operator vazduhoplova dužan je da obezbijedi da treće lice koje obavlja održavanje poštuje sigurnosne i bezbjednosne zahtjeve operatora.

7. ČLANOVI POSADE

7.1 Broj i sastav posade određuje se uzimajući u obzir:

(a) sertifikaciona ograničenja vazduhoplova, uključujući, ako je to primjenjivo, relevantnu demonstraciju evakuacije u slučaju nužde;

(b) konfiguraciju vazduhoplova; i

(c) tip i trajanje operacija.

7.2 Vođa vazduhoplova mora da ima ovlaštenje za izdavanje svih komandi i preduzimanje svih odgovarajućih mjera u svrhu obezbjeđivanja operacija i sigurnosti vazduhoplova i lica i/ili imovine koji se njime prevoze.

7.3 U situacijama u slučaju nužde u kojima su ugrožene operacije ili sigurnost vazduhoplova i/ili lica u njemu, vođa vazduhoplova mora da preduzme sve mjere koje smatra neophodnim u interesu sigurnosti. Kada se takvim mjerama krše lokalni propisi ili procedure, vođa vazduhoplova je odgovoran za obavješćivanje odgovarajućeg lokalnog organa bez odlaganja.

7.4 Ne dovodeći u pitanje tačku 8.12, kada se prevoze druga lica, situacije u slučaju nužde ili neuobičajene situacije mogu da se simuliraju samo ako su ta lica propisno obaviještena o tome i svjesna povezanih rizika prije ukrcavanja na let.

7.5 Nijedan član posade ne smije da dopusti da mu sposobnost obavljanja poslova i odlučivanja oslabi do te mjere da se zbog posljedica umora ugrozi sigurnost leta, uzimajući u obzir, između ostalog, akumulirani umor, nedostatak sna, broj odrađenih sektora, noćni rad ili promjene vremenskih zona. Periodi odmora moraju biti dovoljno dugi da članovima posade omoguće oporavak od posljedica prethodnih dužnosti i da se dobro odmore do početka sljedećeg perioda letačke dužnosti.

7.6 Član posade ne smije da obavlja dužnosti koje su mu dodijeljene u vazduhoplovu ako je pod uticajem psihoaktivnih supstanci ili alkohola, ili ako nije sposoban da obavlja svoju dužnost zbog povrede, umora, lijekova, bolesti ili drugih sličnih uzroka.

8. DODATNI ZAHTEJEVI ZA KOMERCIJALNI VAZDUŠNI PREVOZ I DRUGE OPERACIJE KOJE PODLIJEŽU ZAHTEJUVU U VEZI SA CERTIFIKACIJOM ILI DAVANJEM IZJAVE I OBAVLJAJU SE AVIONIMA, HELIKOPTERIMA ILI VAZDUHOPLOVIMA SA NAGIBNIM ROTOROM

8.1 Operacija se obavlja samo su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) operator vazduhoplova mora neposredno ili u okviru sporazuma sa trećim stranama da raspolaže neophodnim sredstvima shodno veličini i obimu operacija. Ta sredstva se sastoje, između ostalog, od vazduhoplova, objekata, upravljačke strukture, osoblja, opreme, dokumentacije o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristupa relevantnim podacima i čuvanju zapisa;

(b) operator vazduhoplova mora da se koristi samo adekvatno kvalifikovanim i obučenim osobljem i da i sprovodi i održava programe obuke i provjere članova posade i drugog relevantnog osoblja koji su neophodni kako bi se obezbijedila ažurnost njihovih sertifikata, ovlaštenja i kvalifikacija;

(c) u zavisnosti od vrste aktivnosti koja se obavlja i veličine organizacije, operator vazduhoplova mora da sprovodi i održava sistem upravljanja radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, upravljanja sigurnosnim rizicima i sa ciljem kontinuiranog unapređivanja tog sistema;

(d) operator vazduhoplova mora da uspostavi sistem prijavljivanja događaja kao dio sistema upravljanja u skladu sa tačkom (c), kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog unapređivanja sigurnosti. Sistem prijavljivanja događaja mora da bude usaglašen sa primjenjivim pravom Unije;

8.2 Operacije se obavljaju samo u skladu sa operativnim priručnikom operatora vazduhoplova. Takav priručnik mora da sadrži sva potrebna uputstva, informacije i procedure za sve vazduhoplove u upotrebi i za operativno osoblje u pogledu obavljanja njihovih dužnosti. Moraju se navesti ograničenja naleta, perioda letačke dužnosti i perioda odmora za članove posade. Operativni priručnik i njegove revizije moraju da budu usaglašeni sa odobrenim letačkim priručnikom i da se po potrebi mijenjaju.

8.3 Operator vazduhoplova, prema potrebi, mora da uspostavi procedure za umanjivanje posljedica ometajućeg ponašanja putnika na sigurnost letenja.

8.4 Operator vazduhoplova mora da uspostavi i održava programe zaštite prilagođene vazduhoplovima i tipu operacije, uključujući naročito:

(a) bezbjednost kabine letačke posade;

(b) kontrolnu listu za proceduru pretrage vazduhoplova;

(c) programe obuke; i

(d) zaštitu elektronskih i računarskih sistema radi sprečavanja namjernog i nenamjernog ometanja i narušavanja tih sistema.

8.5 Kada bezbjednosne mjere mogu negativno da utiču na sigurnost operacija, mora da se izvrši procijena rizika i da se izrade odgovarajuće procedure za ublažavanje sigurnosnih rizika, što može da zahtijeva upotrebu specijalizovane opreme.

8.6 Operator vazduhoplova imenuje jednog pilota od članova letačke posade za vođu vazduhoplova.

8.7 Sprečavanje umora se upravlja u okviru sistema upravljanja umorom. Takvim sistemom, u slučaju jednog leta ili serije letova, treba da se obuhvate nalet, periodi letačke dužnosti, radno vrijeme i prilagođeni periodi odmora. Ograničenjima

uspostavljenim u okviru sistema upravljanja umorom moraju da se uzmu u obzir svi relevantni faktori koji doprinose umoru, kao što su, naročito, broj odrađenih sektora, promjene vremenskih zona, nedostatak sna, poremećaji cirkadijalnog ritma, noćni rad, pozicioniranje, kumulativno radno vrijeme u određenim periodima, podjela dodijeljenih poslova među članovima posade, a takođe i obezbjeđivanje pojačane posade.

8.8 Operator vazduhoplova mora da obezbijedi da poslove koji su navedeni u tački 6.1 i poslove opisane u tač. 6.4 i 6.5 kontroliše organizacija odgovorna za upravljanje kontinuiranom plovidbenošću koja mora da ispunjava zahtjeve iz Priloga II tačka 3.1 i Priloga III tač. 7 i 8.

8.9 Operator vazduhoplova mora da obezbijedi da potvrdi o otpuštanju u upotrebu, koja se zahtijeva u tački 6.3, izdaje organizacija koja je kvalifikovana za održavanje proizvoda, djelova i neugrađene opreme. Ta organizacija mora da ispunjava zahtjeve iz Priloga II tačka 3.1.

8.10 Organizacija iz tačke 8.8 izrađuje organizacioni priručnik u kojem su opisane sve procedure organizacije za kontinuiranu plovidbenost, a koji je namijenjen relevantnom osoblju i sadrži smjernice za to osoblje.

8.11 Ako je to primjenjivo, članovima posade mora da bude na raspolaganju sistem kontrolnih listi za upotrebu u svim fazama operacije vazduhoplova u uobičajenim, neuobičajenim i okolnostima i situacijama u slučaju nužde. Moraju da se uspostave procedure za sve razumno predvidljive situacije u slučaju nužde.

8.12 Situacije u slučaju nužde ili neuobičajene situacije ne smiju da se simuliraju kada se prevoze putnici ili teret.

PRILOG VI

Osnovni zahtjevi za kvalifikovane subjekte

1. Kvalifikovani subjekat, njegov direktor i osoblje odgovorno za obavljanje poslova sertifikacije i nadzora ne smiju, ni neposredno ni kao ovlašćeni predstavnici, da učestvuju u projektovanju, proizvodnji, stavljanju na tržište ili održavanju proizvoda, djelova, neugrađene opreme, sastavnih djelova ili sistema, ni u njihovom radu, pružanju usluga ili korišćenju. To ne isključuje mogućnost razmjene tehničkih informacija između uključenih organizacija i kvalifikovanog subjekta.

Prvim podstavom ne sprečava se da organizacija koja je osnovana radi promovisanja sportskog ili rekreativnog vazduhoplovstva može biti akreditovana kao kvalifikovani subjekat ako akreditacionom organu demonstrira da je uspostavila odgovarajuće aranžmane za sprečavanje sukoba interesa.

2. Kvalifikovani subjekat i osoblje odgovorno za poslove sertifikacije i nadzora moraju da obavljaju svoje dužnosti sa najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom kompetentnošću i ne smiju da budu izloženi nikakvim pritiscima ni podsticajima bilo kojeg tipa, posebno onima finansijskog tipa, koji bi mogli da utiču na njihovo prosuđivanje i odluke ili rezultate njihovih poslova sertifikacije i nadzora, a posebno ne onima od strane lica ili grupa lica na koje ti rezultati utiču.

3. Kvalifikovani subjekat mora da zapošljava osoblje i da posjeduje sredstva koja su potrebna za odgovarajuće obavljanje tehničkih i administrativnih poslova u vezi sa procedurom sertifikacije i nadzora; takođe mora da ima pristup opremi koja je potrebna za dodatne provjere.

4. Kvalifikovani subjekat i njegovo osoblje odgovorno za istrage moraju da imaju:

(a) dobru tehničku i strukovnu obuku, ili dovoljnu stručnost stečenu iskustvom u odgovarajućim aktivnostima;

(b) zadovoljavajuće poznavanje zahtjeva u odnosu na poslove sertifikacije i nadzora koje obavljaju i odgovarajuće iskustvo u takvim procesima;

(c) sposobnost za sačinjavanje izjava, zapisa i izvještaja kojima se demonstrira da su poslovi sertifikacije i nadzora sprovedeni.

5. Nepristrasnost osoblja odgovornog za obavljanje poslova sertifikacije i nadzora mora da bude zagarantovana. Njihova naknada ne smije da zavisi od broja sprovedenih istraga ni od rezultata tih istraga.

6. Kvalifikovani subjekat mora da sklopi ugovor o osiguranju od odgovornosti osim ako njegovu odgovornost preuzme jedna država članica u skladu sa svojim nacionalnim pravom.

7. Osoblje kvalifikovanog subjekta mora da čuva poslovnu tajnu u vezi sa svim informacijama za koje je saznalo pri obavljanju svojih poslova u skladu sa ovom regulativom.

PRILOG VII

Osnovni zahtjevi za aerodrome

1. FIZIČKE KARAKTERISTIKE, INFRASTRUKTURA I OPREMA

1.1 Površina za kretanje

1.1.1 Aerodromi moraju da imaju određenu površinu za slijetanje i polijetanje vazduhoplova koja ispunjava sljedeće uslove:

(a) površina za slijetanje i polijetanje ima dimenzije i karakteristike koje odgovaraju vazduhoplovima koji su predviđeni da je koriste;

(b) površina za slijetanje i polijetanje ima, prema potrebi, dovoljnu nosivost da može da podnese ponavljanje operacija vazduhoplova koji su predviđeni da je koriste. One površine koje nisu namijenjene za ponavljajuće operacije samo moraju da su u stanju da podnesu vazduhoplov;

(c) površina za slijetanje i polijetanje projektuje se tako da se odvodi voda i sprečava da stajaća voda postane neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova;

(d) nagib i promjena nagiba površine za slijetanje i polijetanje ne prouzrokuju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova;

(e) površinske karakteristike površine za slijetanje i polijetanje odgovaraju vazduhoplovima koji su predviđeni da je koriste; i

(f) na površini za slijetanje i polijetanje nema nikakvih objekata koji bi mogli da prouzrokuju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova.

1.1.2 Kada postoji nekoliko površina određenih za slijetanje i polijetanje, one moraju da budu takve da ne izazivaju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova.

1.1.3 Površina određena za slijetanje i polijetanje okružena je definisanim površinama. Te površine su namijenjene za zaštitu vazduhoplova koji leti iznad njih tokom operacija polijetanja ili slijetanja ili za ublažavanje posljedica slijetanja prije površine za slijetanje i polijetanje, bočnog izlijetanja sa te površine, polijetanja dužeg od uobičajenog ili slijetanja sa zaustavljanjem van nje ili, i ispunjavaju sljedeće uslove:

(a) te površine imaju dimenzije koje odgovaraju predviđenim operacijama vazduhoplova;

(b) nagib i promjena nagiba površine za slijetanje i polijetanje ne prouzrokuju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova;

(c) na tim površinama nema objekata koji bi mogli da prouzrokuju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova. To ne znači da na tim površinama ne smije da se nalazi lomljiva oprema, ako je ona potrebna za pomoć operacijama vazduhoplova; i

(d) svaka od tih površina ima nosivost koja je dovoljna za njegovu namjenu.

1.1.4. Površine aerodroma koje se upotrebljavaju za taksiranje ili parkiranje vazduhoplova, zajedno sa njihovom pripadajućom neposrednom okolinom, moraju da se projektuju tako da omogućavaju sigurne operacije vazduhoplova za koje se očekuje da će da koriste određeni objekat u svim predviđenim uslovima, i moraju da ispunjavaju sljedeće uslove:

(a) te površine imaju nosivost dovoljnu da podnesu ponavljajuće operacije vazduhoplova koji su predviđeni da ih koriste, osim onih površina za koje se očekuje da će da se koriste samo povremeno i koje treba samo da su u stanju da podnesu vazduhoplov;

(b) te površine su projektovane tako da se odvodi voda i sprečava da stajaća voda postane neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova;

(c) nagib i promjena nagiba tih površina ne prouzrokuju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova;

(d) površinske karakteristike tih površina odgovaraju vazduhoplovima koji su predviđeni da ih koriste; i

(e) na tim površinama ne smije da bude objekata koji bi mogli da prouzrokuju neprihvatljiv rizik za vazduhoplov. To ne znači da na tim površinama ne smije da se postavi neophodna oprema za parkiranje na posebno označenim mjestima ili u posebno označenim zonama.

1.1.5 Ostala infrastruktura koju je predviđeno da koristi vazduhoplov mora da bude projektovana tako da se upotrebom te infrastrukture ne prouzrokuje neprihvatljiv rizik za vazduhoplov koji je koristi.

1.1.6 Konstrukcije, zgrade, oprema ili skladišta moraju da budu smješteni i projektovani tako da ne izazivaju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova.

1.1.7 Moraju da se obezbijede odgovarajuća sredstva kojima se neovlašćenim licima, neovlašćenim vozilima ili životinjama, koje su dovoljno velike da bi mogle da prouzrokuju neprihvatljiv rizik za operacije vazduhoplova sprečava ulaz na površinu kretanja, ne dovodeći u pitanje nacionalne i međunarodne odredbe o zaštiti životinja.

1.2 Nadvišavanje prepreka

1.2.1 Kako bi se zaštitio vazduhoplov koji prilazi aerodromu radi slijetanja ili koji odlazi sa aerodroma utvrđuju se dolazne i odlazne rute ili površine. Takve rute ili površine omogućavaju vazduhoplovu odgovarajuće nadvišavanje prepreka koje se nalaze u okolini aerodroma, uzimajući u obzir lokalne fizičke karakteristike.

1.2.2 Takvo nadvišavanje prepreka mora da odgovara fazi leta i tipu operacije koja se izvodi. Njime se u obzir mora uzeti i oprema koja se koristi za utvrđivanje položaja vazduhoplova.

1.3 Aerodromska sigurnosna oprema, uključujući vizuelna i nevizuelna sredstva

1.3.1 Sredstva moraju da odgovaraju namjeni, da budu prepoznatljiva i da pružaju korisnicima nedvosmislene informacije u svim planiranim operativnim uslovima.

1.3.2 Aerodromska sigurnosna oprema mora da funkcioniše kako je predviđeno u predviđenim operativnim uslovima. U operativnim uslovima ili u slučaju otkaza, aerodromska sigurnosna oprema ne smije da prouzrokuje neprihvatljiv rizik za sigurnost vazduhoplovstva.

1.3.3 Sredstva i njihov sistem za napajanje električnom energijom moraju da se projektuju tako da otkazi ne rezultiraju neprimjerenim, pogrešnim ili nedovoljnim informacijama koje se pružaju korisnicima, niti prekidom neke ključne usluge.

1.3.4 Moraju da budu biti predviđena odgovarajuća sredstva zaštite kako bi se izbjegla oštećenja ili ometanja takvih sredstava.

1.3.5 Izvori zračenja ili prisutnost pokretnih ili fiksnih objekata ne smije da ometa ni da narušava performanse vazduhoplovnih komunikacionih, navigacionih i nadzornih sistema.

1.3.6 Informacije o radu i korišćenju aerodromske sigurnosne opreme stavljaju se na raspolaganje relevantnom osoblju, uključujući jasno navođenje uslova koji bi mogli da izazovu neprihvatljive rizike za sigurnost vazduhoplovstva.

1.4 Podaci o aerodromu

1.4.1 Uspostavljaju se i ažuriraju podaci relevantni za aerodrom i raspoložive usluge.

1.4.2 Ti podaci moraju da budu tačni, čitljivi, potpuni i nedvosmisleni. Moraju da se održavaju autentičnost i odgovarajući nivoi integriteta.

1.4.3 Podaci se blagovremeno stavljaju na raspolaganje korisnicima i relevantnim pružiocima usluga ANS-a upotrebom dovoljno sigurnog i brzog načina komunikacije.

2. OPERACIJE I UPRAVLJANJE

2.1 Odgovornosti operatora aerodroma

Operator aerodroma odgovoran je za rad aerodroma. Odgovornosti operatora aerodroma su sljedeće:

- (a) operator aerodroma ima, neposredno ili u okviru aranžmana sa trećim stranama, sva sredstva potrebna za obezbjeđivanje sigurnih operacija vazduhoplova na aerodromu. Ta sredstva uključuju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu i materijal, dokumentaciju o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristup odgovarajućim podacima i vođenje evidencije;
- (b) operator aerodroma provjerava da su zahtjevi iz tačke 1 ispunjeni u svakom trenutku ili preduzima odgovarajuće mjere za ublažavanje rizika povezanih sa neusaglašenošću sa tim zahtjevima. Uspostavljaju se i primjenjuju procedure kako bi svi korisnici bili blagovremeno obaviješteni o tim mjerama;
- (c) operator aerodroma uspostavlja i sprovodi odgovarajući aerodromski program za upravljanje rizicima u vezi sa divljim životinjama neposredno ili u okviru aranžmana sa trećim stranama;
- (d) operator aerodroma obezbjeđuje, neposredno ili u okviru aranžmana sa trećim stranama, da su kretanja vozila i lica na površinama za kretanje i na drugim operativnim površinama koordinisana sa kretanjima vazduhoplova kako bi se izbjegli sudari i oštećenja vazduhoplova;
- (e) operator aerodroma obezbjeđuje da se, ako je to primjenjivo, uspostave i sprovede procedure za ublažavanje rizika povezanih sa aerodromskim operacijama u zimskim uslovima, u nepovoljnim vremenskim uslovima, pri smanjenoj vidljivosti ili noću;
- (f) operator aerodroma uspostavlja aranžmane sa drugim relevantnim organizacijama kako bi se obezbijedila kontinuirana usaglašenost sa osnovnim zahtjevima za aerodrome navedenim u ovom prilogu. Te organizacije uključuju, između ostalog, operatore vazduhoplova, pružaoce usluga ANS-a, pružaoce usluga zemaljskog opsluživanja, pružaoce usluga AMS-a i druge organizacije čije aktivnosti ili proizvodi mogu da utiču na sigurnost vazduhoplova;
- (g) operator aerodroma provjerava da li organizacije uključene u skladištenje i raspodjelu pogonskog goriva/energije za vazduhoplove posjeduju procedure kojima se obezbjeđuje da vazduhoplovi dobijaju pogonsko gorivo/energiju koji nisu kontaminirani i imaju ispravne specifikacije;
- (h) priručnici za rad i održavanje aerodromske opreme moraju da budu raspoloživi, da se primjenjuju u praksi i da obuhvataju uputstva za održavanje i popravke, informacije o servisiranju, otkrivanje kvarova i inspekcijske procedure;
- (i) operator aerodroma uspostavlja, neposredno ili u okviru aranžmana sa trećim stranama, i sprovodi aerodromski plan za situacije u slučaju nužde koji obuhvata moguće scenarije situacija u slučajevima nužde koje se mogu dogoditi na aerodromu i u njegovoj okolini. Taj plan se, prema potrebi, koordiniše sa planom za situacije u slučaju nužde jedinice lokalne samouprave;
- (j) operator aerodroma obezbjeđuje, neposredno ili u okviru aranžmana sa trećim stranama, da na aerodromu postoje odgovarajuće spasilačke i vatrogasne službe. Te službe u slučaju nesreće ili nezgode na odgovarajući način hitno reaguju i moraju da raspolazu najmanje opremom, sredstvima za gašenje i dovoljnim brojem osoblja;
- (k) za rad i održavanje aerodroma operator aerodroma koristi isključivo obučeno i kvalifikovano osoblje i, neposredno ili u okviru aranžmana sa trećim stranama, sprovodi i održava programe obuke i provjere radi obezbjeđivanja kontinuirane kompetentnosti cjelokupnog odgovarajućeg osoblja;
- (l) operator aerodroma obezbjeđuje da svako lice, kojem je dozvoljen pristup površinama za kretanje ili drugim operativnim površinama bez pratnje adekvatno obučeno i kvalifikovano za takav pristup;
- (m) osoblje spasilačkih i vatrogasnih službi mora da bude odgovarajuće obučeno i kvalifikovano za rad u okruženju aerodroma. Operator aerodroma, neposredno ili u okviru aranžmana sa trećim stranama, sprovodi i održava programe obuke i provjere radi obezbjeđivanja kontinuirane kompetencije tog osoblja; i
- (n) cjelokupno osoblje spasilačkih i vatrogasnih službi od kojeg potencijalno može da se zahtijeva djelovanje u slučajevima nužde u vazduhoplovstvu mora periodično da demonstrira svoju zdravstvenu sposobnost za zadovoljavajuće izvođenje svojih funkcija, uzimajući u obzir tip aktivnosti. U tom kontekstu, zdravstvena sposobnost, koja obuhvata i fizičku i psihičku sposobnost, podrazumijeva da ne postoji nikakva bolest ili onesposobljenost koja bi tom osoblju onemogućila:
 - obavljanje poslova neophodnih u slučajevima nužde u vazduhoplovstvu,
 - obavljanje dodijeljenih dužnosti u bilo kojem trenutku; ili
 - pravilnu percepciju svoje okoline.

2.2 Sistemi upravljanja

2.2.1. U zavisnosti od tipa aktivnosti koja se obavlja i veličine organizacije, operator aerodroma mora da sprovodi i održava sistem upravljanja radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, radi upravljanja sigurnosnim rizicima, kao i u cilju kontinuiranog unapređivanja tog sistema.

2.2.2 Operator aerodroma uspostavlja sistem prijavljivanja događaja kao dio sistema upravljanja iz tačke 2.2.1 kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog unapređivanja sigurnosti. Analiza informacija iz tog sistema prijavljivanja događaja prema potrebi uključuje strane navedene u tački 2.1 podtačka (f). Sistem prijavljivanja događaja mora da bude u skladu sa primjenjivim pravom Unije.

2.2.3 Operator aerodroma izrađuje aerodromski priručnik i da postupa u skladu sa njim. Takvi priručnici sadrže sva potrebne uputstva, informacije i procedure za aerodrom, sistem upravljanja i operativno osoblje i osoblje za održavanje vezano za obavljanje njihovih dužnosti.

3. OKOLINA AERODROMA

3.1.1 Vazdušni prostor oko površina za kretanje na aerodromu je zaštićen od prepreka kako bi se planirane operacije vazduhoplova na aerodromima mogle sprovoditi bez stvaranja neprihvatljivog rizika koji može prouzrokovati pojava prepreka u okolini aerodroma. Stoga se uspostavljaju, sprovede i kontinuirano prate površi za nadziranje prepreka kako bi se uočili svi nepropisni proboji.

3.1.2 Svako narušavanje tih površina zahtijeva procjenu kako bi se utvrdilo da li objekat predstavlja ili ne predstavlja neprihvatljiv rizik. Svaki objekat koji predstavlja neprihvatljiv rizik uklanjanje se ili se preduzimaju odgovarajuće mjere za ublažavanje rizika kako bi se zaštitili vazduhoplovi koji koriste aerodrom.

3.1.3 Informacije o svim preostalim preprekama objavljuju se i prepreke se, u zavisnosti od potrebe, označavaju i, ako je to neophodno, osvijetljavaju kako bi bile vidljive.

3.2 Prate se opasnosti povezane s ljudskom aktivnošću i upotrebom zemljišta kao što su, između ostalog, dolje navedene stavke. Rizik koji prouzrokuju takve opasnosti procjenjuje se i ublažava na odgovarajući način:

- (a) svaki razvoj ili promjena namjene zemljišta na području aerodroma;
- (b) mogućnost turbulencija izazvanih preprekama;
- (c) korišćenje opasnih, zbunjujućih i obmanjujućih svjetala;
- (d) blještavost prouzrokovana velikim i visokoreflektujućim površinama;
- (e) stvaranje područja koja mogu podstaći aktivnost divljih životinja u okolini površina za kretanje na aerodromu; ili
- (f) izvori nevidljivog zračenja ili prisutnost pokretnih ili fiksnih objekata koji mogu da ometaju performanse vazduhoplovnih komunikacionih, navigacionih i nadzornih sistema ili da na njih negativno utiču.

3.3 Države članice obezbjeđuju da je uspostavljen plan za situacije u slučaju nužde u vazduhoplovstvu koje se događaju na lokalnom području aerodroma.

4. USLUGE ZEMALJSKOG OPSLUŽIVANJA

4.1 Odgovornosti pružaoca usluga zemaljskog opsluživanja

Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja odgovoran je za sigurno obavljanje svojih aktivnosti na aerodromu. Odgovornosti pružaoca usluga su sljedeće:

- (a) pružalac ima sva sredstva potrebna za obezbjeđivanje sigurnog pružanja usluga na aerodromu. Ta sredstva uključuju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu i materijal;
- (b) pružalac je usaglašen sa procedurama sadržanim u aerodromskom priručniku, uključujući one koje se odnose na kretanje njegovih vozila, opreme i osoblja i na rizik povezan sa aerodromskim operacijama zimi, noću i u nepovoljnim vremenskim uslovima;
- (c) pružalac pruža usluge zemaljskog opsluživanja u skladu sa procedurama i uputstvima operatora vazduhoplova za kojeg radi;
- (d) pružalac obezbjeđuje da su priručnici za rad i održavanje opreme za usluge zemaljskog opsluživanja raspoloživi, da se primjenjuju u praksi i da obuhvataju uputstva za rad, održavanje i popravke, informacije o servisiranju, otkrivanju kvarova i inspeksijske procedure;
- (e) pružalac koristi isključivo obučeno i kvalifikovano osoblje i obezbjeđuje sprovođenje i održavanje programa obuke i provjere radi obezbjeđivanja kontinuirane kompetentnosti cjelokupnog relevantnog osoblja;
- (f) pružalac obezbjeđuje da je njegovo osoblje fizički i psihički sposobno za zadovoljavajuće obavljanje svojih poslova, uzimajući u obzir tip aktivnosti, a naročito njen mogući uticaj na sigurnost i na bezbjednost povezanu sa sigurnošću.

4.2 Sistemi upravljanja

4.2.1 U zavisnosti od vrste aktivnosti koja se obavlja i veličine organizacije, pružalac sprovodi i održava sistem upravljanja radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, upravljanja sigurnosnim rizicima i u cilju kontinuiranog unapređivanja tog sistema. Takav sistem mora biti koordinisan sa sistemom upravljanja operatora aerodroma.

4.2.2 Pružalac uspostavlja sistem prijavljivanja događaja kao dio sistema upravljanja iz tačke 4.2.1 kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog unapređivanja sigurnosti. Ne dovodeći u pitanje druge obaveze prijavljivanja, pružalac prenosi informacije o svim događajima sistemu prijavljivanja događaja operatora aerodroma, sistemu prijavljivanja događaja operatora vazduhoplova i, ako je to relevantno, sistemu prijavljivanja događaja pružaoca usluga u vazdušnom saobraćaju. Sistem prijavljivanja događaja mora biti u skladu sa primjenjivim pravom Unije.

4.2.3 Pružalac izrađuje priručnik za usluge zemaljskog opsluživanja i postupka u skladu sa njim. Takav priručnik sadrži sva potrebna uputstva, informacije i procedure za usluge, sistem upravljanja i osoblje koje pruža usluge u pogledu obavljanja svojih dužnosti.

5. USLUGE UPRAVLJANJA PLATFORMOM (APRON MANAGEMENT SERVICES - AMS)

5.1 Pružalac AMS pruža svoje usluge u skladu sa operativnim procedurama sadržanim u aerodromskom priručniku.

5.2 U zavisnosti od vrste aktivnosti koja se obavlja i veličine organizacije, pružalac AMS sprovodi i održava sistem upravljanja, uključujući upravljanje sigurnošću, radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu.

5.3 Pružalac AMS uspostavlja formalne aranžmane sa operatorom aerodroma i pružaocem usluga u vazdušnom saobraćaju u kojima se opisuje obim usluga koje treba da se pružaju.

5.4 Pružalac AMS uspostavlja sistem prijavljivanja događaja kao dio sistema upravljanja iz tačke 5.2 kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog unapređivanja sigurnosti. Ne dovodeći u pitanje druge obaveze prijavljivanja, pružalac prenosi sve informacije o događajima sistemu prijavljivanja događaja operatora aerodroma i, ako je to relevantno, sistemu prijavljivanja događaja pružaoca usluga u vazdušnom saobraćaju.

5.5 Pružalac AMS učestvuje u programima sigurnosti koje je uspostavio operator aerodroma.

6. OSTALO

Ne dovodeći u pitanje odgovornosti operatora vazduhoplova, operator aerodroma obezbjeđuje da, prilikom preusmjeravanja na alternativni aerodrom ili u nekim drugim uslovima koji se utvrđuju u svakom pojedinačnom slučaju, aerodrom ili njegove djelove ne koriste vazduhoplovi za koje aerodrom nije projektovan i za koje operativne procedure aerodroma nisu uspostavljene, osim u situacijama vazduhoplova u slučaju nužde.

PRILOG VIII

Osnovni zahtjevi za ATM/ANS i kontrolore letenja

1. KORIŠĆENJE VAZDUŠNOG PROSTORA

1.1 Svim vazduhoplovima, osim onim uključenim u aktivnosti iz člana 2 stav 3 tačka (a), u svim fazama leta ili na površini za kretanje na aerodromu, upravlja se u skladu sa zajedničkim opštim operativnim pravilima i svim primjenjivim procedurama navedenim za korišćenje vazdušnog prostora.

1.2 Svi vazduhoplovi, osim onih uključenih u aktivnosti iz člana 2 stav 3 tačka (a), opremljeni su zahtijevanim sastavnim djelovima i njima se upravlja na odgovarajući način. Sastavni djelovi koji se upotrebljavaju u sistemu ATM/ANS takođe moraju biti u skladu sa zahtjevima iz tačke 3.

2. USLUGE

2.1 Vazduhoplovne informacije i podaci za korisnike vazdušnog prostora u svrhu vazdušne plovidbe.

2.1.1 Podaci koji se koriste kao izvor za vazduhoplovne informacije moraju da budu dovoljno kvalitetni, potpuni, aktuelni i blagovremeno pruženi.

2.1.2 Vazduhoplovne informacije moraju da budu tačne, potpune, aktuelne, nedvosmislene, da potiču iz legitimnog izvora, da imaju odgovarajući integritet, kao i da budu u formatu koji odgovara korisnicima.

2.1.3 Takve vazduhoplovne informacije se korisnicima vazdušnog prostora distribuiraju blagovremeno i upotrebom dovoljno pouzdanih i brzih komunikacionih sredstava zaštićenih od namjernog i nenamjernog ometanja i narušavanja.

2.2 Meteorološke informacije

2.2.1 Podaci koji se koriste kao izvor za vazduhoplovne meteorološke informacije moraju da budu dovoljno kvalitetni, potpuni i aktuelni.

2.2.2 U mjeri u kojoj je to moguće, vazduhoplovne meteorološke informacije moraju da budu precizne, potpune, aktuelne, da imaju odgovarajući integritet, kao i da budu nedvosmislene kako bi se njima zadovoljile potrebe korisnika vazdušnog prostora. Vazduhoplovne meteorološke informacije moraju da potiču iz legitimnog izvora.

2.2.3 Distribuiranje takvih vazduhoplovnih meteoroloških informacija korisnicima vazdušnog prostora mora da se obavlja blagovremeno i upotrebom dovoljno pouzdanih i brzih komunikacijskih sredstava zaštićenih od ometanja i narušavanja.

2.3 Usluge u vazdušnom saobraćaju

2.3.1 Podaci koji se koriste za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju su tačni, potpuni i aktuelni.

2.3.2 Pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju se vrši na dovoljno precizan, potpun, aktuelan i nedvosmislen način kako bi se zadovoljile sigurnosne potrebe korisnika.

2.3.3 Automatizovana sredstva za pružanje informacija ili savjeta korisnicima pravilno su projektovani, proizvedeni i održavani kako bi se obezbijedilo da odgovaraju svojoj predviđenoj namjeni.

2.3.4 Uslugama kontrole letenja i povezanim procesima omogućava se odgovarajuće razdvajanje vazduhoplova i, na površini za kretanje aerodroma sprečavaju se sudari vazduhoplova i prepreka i, prema potrebi, pruža se pomoć prilikom zaštite od drugih opasnosti u vazduhu i obezbjeđuje brza i blagovremena koordinacija sa svim relevantnim korisnicima i susjednim djelovima vazdušnog prostora.

2.3.5 Komunikacija između službi za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju i vazduhoplova kao i između relevantnih jedinica službi za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju je blagovremena, jasna, tačna i nedvosmislena, zaštićena od ometanja i opšte razumljiva i, ako je primjenjivo, priznata od svih uključenih aktera.

2.3.6 Uspostavljaju se sredstva za otkrivanje mogućih slučajeva nužde i, prema potrebi, za pokretanje efektivnih akcija traganja i spašavanja. Takva sredstva obuhvataju barem odgovarajuće mehanizme uzbunjivanja, mjere i procedure koordinacije, sredstva i osoblje za efikasno pokrivanje oblasti odgovornosti.

2.4 Usluge komunikacije

Usluge komunikacije postižu i održavaju dovoljne performanse u pogledu njihove raspoloživosti, integriteta, kontinuiteta i blagovremenosti. Te usluge moraju da budu ekspeditivne i zaštićene od narušavanja i ometanja.

2.5 Usluge navigacije

Usluge navigacije postižu i održavaju dovoljne performanse u pogledu vođenja, pozicioniranja i, kada je to moguće, informisanja o vremenu. Kriterijumi performansi uključuju tačnost, integritet, legitimnost izvora, raspoloživost i kontinuitet usluge.

2.6 Usluge nadzora

Uslugama nadzora se utvrđuje odgovarajući položaj vazduhoplova u vazduhu, kao i položaj drugih vazduhoplova i zemaljskih vozila na površini aerodroma, sa dovoljnim performansama u pogledu njihove tačnosti, integriteta, legitimnosti izvora, kontinuiteta i vjerovatnoće otkrivanja.

2.7 Upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

Taktičko upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja na nivou Unije koristi i pruža dovoljno precizne i aktuelne informacije o obimu i karakteru planiranog vazdušnog saobraćaja koji utiče na pružanje usluga, i koordinira se i pregovara preusmjeravanje ili odlaganje tokova saobraćaja kako bi se smanjio rizik od pojave situacija preopterećenosti u vazdušnom prostoru ili na aerodromima. Upravljanje protokom vrši se u cilju optimizacije raspoloživog kapaciteta u korišćenju vazdušnog prostora i poboljšanja procesa upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja. Upravljanje protokom zasniva se na sigurnosti, transparentnosti i efikasnosti, obezbjeđujući fleksibilno i blagovremeno obezbjeđivanje kapaciteta, u skladu sa Evropskim planom vazdušne plovidbe.

Mjerama iz člana 43 u vezi sa upravljanjem protokom vazdušnog saobraćaja podržavaju se operativne odluke pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi, operatora aerodroma i korisnika vazdušnog prostora i obuhvataju se sljedeće oblasti:

- (a) planiranje leta;
- (b) upotreba raspoloživih kapaciteta vazdušnog prostora tokom svih faza leta, uključujući dodjelu slotova na ruti;
- (c) upotrebu rutiranja za opšti vazdušni saobraćaj, uključujući:
 - izradu jedinstvene publikacije za orijentaciju ruta i saobraćaja,
 - mogućnosti preusmjeravanja opšteg vazdušnog saobraćaja iz područja zagušenja saobraćaja; i
 - pravila prioriteta u vezi sa pristupom vazdušnom prostoru za opšti vazdušni saobraćaj, naročito u periodima zagušenja i krize; i
- (d) dosljednost između planova leta i slotova na aerodromima i neophodnu koordinaciju sa susjednim regionima, ukoliko je primjenjivo.

2.8 Upravljanje vazdušnim prostorom

Određivanje posebnih djelova vazdušnog prostora za određenu upotrebu blagovremeno se prati, koordinira i objavljuje kako bi se smanjio rizik od gubitka razdvajanja između vazduhoplova u svim okolnostima. Uzimajući u obzir organizaciju vojnih aktivnosti i povezane aspekte u nadležnosti država članica, upravljanjem vazdušnim prostorom takođe se pruža podrška ujednačenoj primjeni koncepta fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora kako je opisano od strane ICAO-a i kako se sprovodi u skladu sa Regulativom (EZ) br. 551/2004, kako bi se olakšalo upravljanje vazdušnim prostorom i upravljanje vazdušnim saobraćajem u okviru zajedničke transportne politike.

2.9 Projektovanje procedura za letenje

Procedure za letenje se pravilno projektuju, ispituju i potvrđuju prije nego što se uspostave i prije nego što vazduhoplovi počnu da ih se koriste.

3. SISTEMI I SASTAVNI DJELOVI

3.1 Opšte

Sistemi ATM/ANS i sastavni djelovi ATM/ANS koji pružaju odgovarajuće informacije ka vazduhoplovima, iz vazduhoplova i na zemlji, pravilno se projektuju, proizvode, ugrađuju, održavaju, štite od neovlašćenog ometanja i njima se pravilno upravlja kako bi se obezbijedilo da odgovaraju svojoj predviđenoj namjeni.

Sistemi i procedure naročito obuhvataju one koji su potrebni za podršku sljedećim funkcijama i uslugama:

- (a) upravljanja vazdušnim prostorom;
- (b) upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja;
- (c) uslugama u vazdušnom saobraćaju, naročito sistemi za obradu podataka o letu, sistemi za obradu podataka o nadzoru i interfejs sistemi čovjek-mašina;
- (d) komunikacije, uključujući komunikaciju zemlja-zemlja/svemir, vazduh-zemlja i vazduh-vazduh/svemir;
- (e) navigacije;
- (f) nadzora;
- (g) uslugama vazduhoplovnog informisanja; i
- (h) meteorološkim uslugama.

3.2 Integritet, performanse i pouzdanost sistema i sastavnih djelova

Integritet i sigurnosne performanse sistema i sastavnih djelova, bilo u vazduhoplovu, na zemlji ili u svemiru, odgovaraju svojoj predviđenoj namjeni. Oni ispunjavaju zahtijevani nivo operativnih performansi za sve njihove predviđene operativne uslove i za svoj cjelokupni radni vijek.

Projektovanje, izgradnja, održavanje i funkcionisanje sistema ATM/ANS i sastavnih djelova ATM/ANS sprovodi se u skladu sa odgovarajućim i potvrđenim procedurama tako da se obezbijedi neometan rad Evropske mreže za upravljanje vazдушnim saobraćajem (u daljem tekstu: EATMN) u svakom trenutku i tokom svih faza leta. Neometan rad može se naročito izraziti u smislu razmjene informacija, uključujući i relevantne informacije o operativnom statusu, zajedničkog tumačenja informacija, uporedive performanse obrade i pripadajućih procedura koji omogućavaju zajedničku operativnu efikasnost dogovorenu za cjelokupni EATMN ili djelove istog.

EATMN, njeni sistemi i sastavni djelovi podržavaju, na koordinisanoj osnovi, novi dogovoreni i potvrđeni koncepti rada kojima se poboljšavaju kvalitet, održivost i efektivnost usluga u vazdušnoj plovitbi, posebno u smislu sigurnosti i kapaciteta.

EATMN, njeni sistemi i sastavni djelovi podržavaju, kroz primjenu koncepta fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora, postupno uvođenje civilno-vojne koordinacije u mjeri potrebnoj za efektivno upravljanje vazdušnim prostorom i protokom vazdušnog saobraćaja i sigurno i efikasno korišćenje vazdušnog prostora od strane svih korisnika.

Radi postizanja ovih ciljeva, EATMN, njeni sistemi i sastavni djelovi podržavaju blagovremenu razmjenu tačnih i dosljednih informacija između civilnih i vojnih strana tokom svih faza leta, ne dovodeći u pitanje interese bezbjednosne ili odbrambene politike, uključujući zahtjeve o povjerljivosti.

3.3 Projektovanje sistema i sastavnih djelova

3.3.1 Sistemi i sastavni djelovi projektuju se tako da ispunjavaju primjenjive zahtjeve po pitanju sigurnosti i bezbjednosti.

3.3.2 Sistemi i sastavni djelovi, koji se razmatraju zajedno, odvojeno i međusobno, projektuju se tako da postoji inverzni odnos između vjerovatnoće da bilo koji otkaz može rezultirati otkazivanjem cijelog sistema i ozbiljnosti njegovog uticaja na sigurnost usluga.

3.3.3 Sistemi i sastavni djelovi, koji se razmatraju pojedinačno i u međusobnoj kombinaciji, projektuju se uzimajući u obzir ograničenja povezana sa ljudskim mogućnostima i performansama.

3.3.4 Sistemi i sastavni djelovi projektuju se tako da su i oni i podaci koji se njima prenose zaštićeni od štetnih interakcija sa unutrašnjim i spoljnim elementima.

3.3.5 Informacije potrebne za proizvodnju, ugradnju, funkcionisanje i održavanje sistema i sastavnih djelova, kao i informacije koje se odnose na nesigurne uslove dostavljaju se osoblju na jasan, dosljedan i nedvosmislen način.

3.4 Stalni nivo usluge

Nivoi sigurnosti sistema i sastavnih djelova održavaju se tokom usluge i tokom svih promjena usluge.

4. KVALIFIKACIJE KONTROLORA LETENJA

4.1 Opšte

Lice koje se obučava kao kontrolor letenja ili kontrolor letenja-student dovoljno je zrelo u obrazovnom, fizičkom i psihičkom smislu kako bi steklo, održalo i dokazalo relevantno teorijsko znanje i praktične vještine.

4.2 Teorijsko znanje

4.2.1 Kontrolor letenja stiče i održava nivo znanja koji odgovara funkcijama koje obavlja i koji je srazmjeran rizicima povezanim sa vrstom usluge.

4.2.2 Sticanje i održavanje teorijskog znanja demonstrira se kontinuiranom procjenom tokom obuke ili odgovarajućim ispitivanjima.

4.2.3 Održava se odgovarajući nivo stečenog teorijskog znanja. Usaglašenost se demonstrira redovnim procjenama ili ispitivanjima. Učestalost ispitivanja srazmjerna je nivou rizika koji je povezan sa vrstom usluge.

4.3 Praktične vještine

4.3.1 Kontrolor letenja stiče i održava praktične vještine koje odgovaraju funkcijama koje obavlja. Takve vještine srazmjerne su rizicima povezanim sa vrstom usluge i obuhvataju, ako to odgovara funkcijama koje se obavljaju, najmanje sljedeće:

- (a) operativne procedure;
- (b) specifične aspekte posla;
- (c) neuobičajene situacije i situacije u slučajevima nužde; i
- (d) ljudske faktore.

4.3.2 Kontrolor letenja demonstrira sposobnost obavljanja povezanih procedura i poslova uz nivo stručnosti koji odgovara funkcijama koje obavlja.

4.3.3 Održava se zadovoljavajući nivo stečenih praktičnih vještina. Usaglašenost se potvrđuje redovnim procjenama. Učestalost tih procjena srazmjerna je složenosti i nivou rizika koji su povezani sa vrstom usluge i poslovima koji se obavljaju.

4.4 Znanje jezika

4.4.1 Kontrolor letenja demonstrira da zna da govori i razumije engleski jezik u mjeri koja mu omogućava da efektivno komunicira samo govorom (telefonom/radiotelefonom) i u situacijama licem u lice o konkretnim temama i temama u vezi sa poslom, uključujući i situacije u slučaju nužde.

4.4.2 Kontrolor letenja takođe mora da zna da govori i razumije jedan ili više nacionalnih jezika, kada je to potrebno u određenom dijelu vazdušnog prostora u svrhu pružanja usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS), u mjeri opisanoj iznad.

4.5 Sintetički uređaji za obuku (u daljem tekstu: STD)

Kada se STD koristi za praktičnu obuku za svjesnost situacije ili ljudskim faktorima, ili da se demonstrira da su vještine stečene ili održavane, njegov nivo performansi je takav da omogućava adekvatnu simulaciju radnog okruženja i operativnih situacija koji su odgovarajući za obuku koja se sprovodi.

4.6 Kurs obuke

4.6.1 Obuka se sprovodi putem kursa obuke koji može da obuhvata teorijsku i praktičnu nastavu, uključujući i obuku na STD-u, ako je to primjenjivo,

4.6.2 Kurs se utvrđuje i odobrava za svaki tip obuke.

4.7 Instruktori

4.7.1 Teorijsku obuku sprovode instruktori sa odgovarajućim kvalifikacijama. Oni:

(a) posjeduju odgovarajuće znanje iz oblasti iz koje se obuka izvodi; i

(b) dokazali su sposobnost korišćenja odgovarajućih tehnika podučavanja.

4.7.2 Obuku praktičnih vještina sprovode instruktori sa odgovarajućim kvalifikacijama, odnosno koji imaju sljedeće kvalifikacije:

(a) ispunjavaju zahtjeve u pogledu teorijskog znanja i iskustva koji odgovaraju obuka koja se izvodi;

(b) dokazali su sposobnost sprovođenja obuke i korišćenja odgovarajućih tehnika podučavanja;

(c) koristili su u praksi tehnike podučavanja za one procedure koje su predmet podučavanja; i

(d) redovno pohađaju obuku osvježanja znanja kako bi se obezbijedila ažuriranost kompetencijaza podučavanje.

4.7.3 Instruktori praktičnih vještina takođe su ovlašćeni ili su bili ovlašćeni da djeluju kao kontrolori letenja.

4.8 Procjenjivači

4.8.1 Lica odgovorna za procjenjivanje vještina kontrolora letenja:

(a) dokazala su sposobnost procjenjivanja sposobnosti i sprovođenja testova i provjera kontrolora letenja; i

(b) redovno pohađaju obuku osvježanja znanja kako bi se obezbijedila ažuriranost standarda procjene.

4.8.2 Procjenjivači praktičnih vještina takođe su ovlašćeni ili su bili ovlašćeni da djeluju kao kontrolori letenja u onim oblastima u kojima se sprovodi procjena.

4.9 Zdravstvena sposobnost kontrolora letenja

4.9.1 Svi kontrolori letenja periodično demonstriraju zdravstvenu sposobnost kako bi na zadovoljavajući način obavljali svoje funkcije. Usaglašenost se pokazuje odgovarajućom procjenom, uzimajući u obzir moguće smanjenje fizičkih i mentalnih sposobnosti zbog starosne dobi.

4.9.2 Demonstriranje zdravstvene sposobnosti, koja uključuje fizičku i psihičku sposobnost, obuhvata demonstriranje odsustva bilo kakvog oboljenja ili invaliditeta zbog kojeg lice koje pruža usluge kontrole letenja (u daljem tekstu: ATC) ne bi moglo da:

(a) pravilno obavlja zadatke potrebne za pružanje usluga ATC-a,

(b) u svakom trenutku obavlja dužnosti koje su mu dodijeljene, ili

(c) ispravno opaža svoju okolinu.

4.9.3 Kada zdravstvena sposobnost ne može u potpunosti da se demonstrira, mogu da se primjene mjere ublažavanja kojima se obezbjeđuje ekvivalentan nivo sigurnosti.

5. PRUŽAOCI USLUGA I ORGANIZACIJE ZA OBUKU

5.1 Usluge se pružaju samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) pružalac usluga neposredno, ili u okviru aranžmanasa trećim stranama, raspolaže sredstvima potrebnim za obim i predmet usluge. Ta sredstva uključuju, između ostalog, sisteme, objekte, uključujući napajanje energijom, upravljačku strukturu, osoblje, opremu i njeno održavanje, dokumentaciju o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristup relevantnim podacima i čuvanje zapisa;

(b) pružalac usluga izrađuje i ažurira upravljačke i operativne priručnike u vezi s pružanjem svojih usluga i djeluje u skladu sa tim priručnicima. Takvi priručnici sadrže sva potrebna uputstva, informacije i procedure za operacije, sistem upravljanja i operativno osoblje u pogledu obavljanja njihovih dužnosti;

(c) u zavisnosti od tipa preduzete aktivnosti i veličine organizacije, pružalac usluga sprovodi i održava sistem upravljanja radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, upravljanja sigurnosnim rizicima i sa ciljem kontinuiranog unapređivanja ovog sistema;

(d) pružalac usluga koristi samo odgovarajuće kvalifikovano i obučeno osoblje i sprovodi i održava programe obuka i provjera za osoblje;

(e) pružalac usluga uspostavlja formalni interfejs sa svim zainteresovanim stranama koje mogu neposredno da utiču na sigurnost njihovih usluga radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu;

(f) pružalac usluga uspostavlja i sprovodi plan za prevazilaženje vanrednih okolnosti koji obuhvata situacije u slučaju nužde i neuobičajene situacije koje mogu da nastanu u vezi sa njegovim uslugama, uključujući i u slučaju kada dođe do događaja koji dovode do značajnog pogoršanja ili prekida njegovih operacija;

(g) pružalac usluga uspostavlja sistem prijavljivanja događaja kao dio sistema upravljanja iz tačke (c) kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog unapređivanja sigurnosti. Sistem prijavljivanja događaja je u skladu sa primjenjivim pravom Unije; i

(h) pružalac usluga preduzima mjere kako bi provjerio da su zahtjevi u pogledu performansi svih sistema i sastavnih djelova koje koristi ispunjeni u svakom trenutku.

5.2 Usluge ATC-a pružaju se samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) za sprečavanje umora kod osoblja koje pruža usluge ATC-a upotrebljava se sistem planiranja rasporeda rada osoblja. Kod takvog planiranja rasporeda rada osoblja vodi se računa o periodu dužnosti, radnom vremenu i prilagođenim periodima odmora. Ograničenjima koja se određuju ovim rasporedom uzimaju se u obzir relevantni faktori koji doprinose umoru kao što su, prije svega, nedostatak sna, poremećaji cirkadijalnog ritma, noćni rad, kumulativno radno vrijeme u određenom periodu kao i podjela dodijeljenih poslova između osoblja;

(b) za sprečavanje stresa osoblja koje pruža usluge ATC-a upotrebljavaju se obrazovni programi i programi prevencije;

(c) pružalac usluga ATC-a ima uspostavljene procedure za provjeru da kognitivne sposobnosti osoblja koje pruža usluge ATC-a nisu narušene ili da su nedovoljno zdravstveno sposobni; i

(d) pružalac usluga ATC-a uzima u obzir operativna i tehnička ograničenja kao i načela ljudskih faktora u svom planiranju i operacijama.

5.3 Usluge komunikacije, navigacije i/ili nadzora pružaju se samo ako je ispunjen sljedeći uslov:

Pružalac usluga blagovremeno obavještava relevantne korisnike vazdušnog prostora i jedinice ATS-a o operativnom statusu (i promjenama operativnog statusa) svojih usluga koje se pružaju u svrhe ATS-a.

5.4 Organizacije za obuku

Organizacija za obuku koja pruža obuku osoblja koje pruža usluge ATC-a mora da ispunjava sljedeće zahtjeve:

(a) da posjeduje sva sredstva koja su neophodna za obim odgovornosti povezan sa njenom aktivnošću. Ta sredstva, između ostalog, obuhvataju objekte, osoblje, opremu, metodologiju, dokumentaciju o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristup relevantnim podacima i čuvanje zapisa;

(b) da, u zavisnosti od obuke koja se pruža i veličine organizacije, sprovede i održava sistem upravljanja radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, da upravlja sigurnosnim rizicima, uključujući i rizike u vezi sa pogoršanjem standarda obuke, i da teže ka kontinuiranom unapređivanju ovog sistema; i

(c) da uspostavi aranžmane sa drugim relevantnim organizacijama, prema potrebi, radi obezbjeđivanja kontinuirane usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenima u ovom prilogu.

6. VAZDUHOPLOVNO-MEDICINSKI ISPITIVAČI I VAZDUHOPLOVNO-MEDICINSKI CENTRI

6.1 Vazduhoplovno-medicinski ispitivači

Vazduhoplovno-medicinski ispitivač mora:

(a) da bude kvalifikovan i licenciran za obavljanje ljekarske prakse;

(b) da ima završenu obuku iz vazduhoplovne medicine i da redovno pohađa obuku osvježavanja znanja iz vazduhoplovne medicine kako bi se obezbijedila ažuriranost standarda procjene; i

(c) da posjeduje stečeno praktično znanje i iskustvo o uslovima u kojima kontrolori letenja obavljaju svoje dužnosti.

6.2 Vazduhoplovno-medicinski centri

Vazduhoplovno-medicinski centri moraju da ispunjavaju sljedeće uslove:

(a) da imaju sva sredstva koja su potrebna za obim njihovih odgovornosti povezan sa njihovim pravima. Ta sredstva, između ostalog, obuhvataju objekte, osoblje, opremu, alate i materijale, dokumentaciju o poslovima, odgovornostima i procedurama, pristup relevantnim podacima i čuvanje zapisa;

(b) da, u zavisnosti od tipa preduzete aktivnosti i veličine organizacije, sprovedu i održavaju sistem upravljanja radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima navedenim u ovom prilogu, da upravljaju sigurnosnim rizicima i da teže ka kontinuiranom unapređivanju ovog sistema; i

(c) da uspostave aranžmane sa drugim relevantnim organizacijama, prema potrebi, zbog obezbjeđivanja kontinuirane usaglašenosti sa zahtjevima navedenima u ovom prilogu.

PRILOG IX

Osnovni zahtjevi za bespilotne vazduhoplove

1. OSNOVNI ZAHTJEVI ZA PROJEKTOVANJE, PROIZVODNJU, ODRŽAVANJE I OPERACIJE BESPILOTNIH VAZDUHOPLOVA

1.1 Operator i pilot bespilotnog vazduhoplova moraju da budu upoznati sa primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima koja se odnose na planirane operacije, posebno u pogledu sigurnosti, privatnosti, zaštite podataka, odgovornosti, osiguranja, bezbjednosti i zaštite životne sredine. Operator i pilot bespilotnog vazduhoplova moraju da budu u stanju da obezbijede sigurnost operacija i sigurno razdvajanje bespilotnog vazduhoplova od ljudi na zemlji i od drugih korisnika vazdušnog prostora. Ovo uključuje dobro poznavanje operativnih uputstava proizvođača za sigurno i ekološki prihvatljivo korišćenje bespilotnog vazduhoplova u vazdušnom prostoru, kao i svih relevantnih funkcionalnosti bespilotnog vazduhoplova i primjenjivih pravila letenja i ATM/ANS procedura.

1.2 Bespilotni vazduhoplovi moraju da budu projektovani i konstruisani tako da odgovaraju svojoj i da se njima može upravljati, prilagođavati i održavati bez dovođenja lica u rizik.

1.3 Ako je neophodno ublažiti rizike po sigurnost, privatnost, zaštitu ličnih podataka, bezbjednost ili životnu sredinu koji proizilaze iz operacija bespilotnog vazduhoplova, onda bespilotni vazduhoplov mora da posjeduje odgovarajuće i posebne karakteristike i funkcionalnosti koje i podrazumijevaju i čiji projekat uzima u obzir načela privatnosti i zaštite ličnih podataka. U skladu sa potrebama, pomoću tih karakteristika i funkcionalnosti mora da se obezbijedi laka identifikacija vazduhoplova i priroda i svrha operacije; mora da se obezbijedi i usaglašenost sa primjenjivim ograničenjima, zabranama ili uslovima, a naročito u vezi sa operacijama u određenim geografskim zonama, van određenih udaljenosti od operatora ili na određenim visinama.

1.4 Organizacija odgovorna za proizvodnju ili stavljanje na tržište bespilotnih vazduhoplova mora da pruži informacije operatoru bespilotnih vazduhoplova i, po potrebi, organizaciji za održavanje o vrsti operacija za koje su bespilotni vazduhoplovi projektovani, kao i o ograničenjima i informacijama potrebnim za njihov siguran rad, uključujući operativne i ekološke performanse, ograničenja plovidbenosti i procedure u slučaju nužde. Ove informacije moraju da se pruže na jasan, dosljedan i nedvosmislen način. Operativne sposobnosti bespilotnih vazduhoplova koji mogu da se koriste u operacijama koje ne zahtijevaju sertifikat ili izjavu moraju da imaju mogućnost uvođenja ograničenja kojima se ispunjavaju pravila koja se odnose na vazdušni prostor a koja se primjenjuju na takve operacije.

2. DODATNI OSNOVNI ZAHTJEVI ZA PROJEKTOVANJE, PROIZVODNJU, ODRŽAVANJE I OPERACIJE BESPILOTNIH VAZDUHOPLOVA IZ ČLANA 56 ST. 1 I 5

Uzimajući u obzir ciljeve navedene u članu 1, sljedeći zahtjevi moraju da budu ispunjeni kako bi se obezbijedila sigurnost za ljude na zemlji i druge korisnike vazdušnog prostora tokom operacija bespilotnih vazduhoplova, uzimajući, prema potrebi, u obzir nivo rizika tih operacija:

2.1 Plovidbenost

2.1.1 Bespilotni vazduhoplovi moraju da budu projektovani na način da sigurnost lica koje obavlja operacije bespilotnim vazduhoplovom ili sigurnost trećih strana u vazduhu ili na zemlji, uključujući imovinu, može da se demonstrira na zadovoljavajući način, ili da sadrže karakteristike ili detalje koji to omogućavaju. .

2.1.2 Bespilotni vazduhoplovi moraju da obezbijede integritet proizvoda koji je srazmjeran riziku u svim predviđenim uslovima tokom leta.

2.1.3. Upravlјivost i mogućnost manevrisanja bespilotnih vazduhoplova mora da bude sigurno, prema potrebi u svim predviđenim operativnim uslovima uključujući nakon kvara jednog sistema ili, u zavisnosti od slučaja, više njih. U obzir se moraju uzeti razmatranja koja se odnose na ljudski faktor, naročito dostupno znanje o faktorima koji doprinose sigurnom rukovanju tehnologijom od strane ljudi.

2.1.4 Bepilotni vazduhoplovi i njihovi motori, elise, djelovi, neugrađena oprema i oprema za daljinsko upravljanje bepilotnim vazduhoplovom moraju da funkcionišu u svim predvidljivim operativnim uslovima onako kako je predviđeno, u okviru, ali i dovoljno van, operacija za koje je vazduhoplov projektovan.

2.1.5 Bepilotni vazduhoplovi i njihovi motori, elise, djelovi, neugrađena oprema i oprema za daljinsko upravljanje bepilotnim vazduhoplovom, sagledani odvojeno i u međusobnom odnosu, moraju da budu projektovani tako da su vjerovatnoća otkaza i ozbiljnost njegovog uticaja na ljude na zemlji i druge korisnike vazdušnog prostora ublaženi na osnovu načela utvrđenih u članu 4 stav 2.

2.1.6 Sva oprema za daljinsko upravljanje bepilotnim vazduhoplovima uključena u operacije mora da bude takva da omogućava letačke operacije, uključujući sredstva koja omogućavaju svjesnost situacije, kao i upravljanje svim očekivanim situacijama i situacijama u slučaju nužde.

2.1.7. Organizacije koje učestvuju u projektovanju bepilotnih vazduhoplova, motora i elisa moraju da preduzmu mjere predostrožnosti kako bi na najmanju mjeru svele opasnosti koje proizilaze iz uslova, kako unutrašnjih tako i spoljašnjih, za bepilotne vazduhoplove i njihove sisteme, za koje je iskustvo pokazalo da imaju uticaj na sigurnost. Ovo obuhvata zaštitu od ometanja elektronskim sredstvima.

2.1.8 Proces proizvodnje, materijali i komponente koji se koriste za proizvodnju bepilotnih vazduhoplova moraju da dovedu do adekvatnih i konstantnih karakteristika i performansi koje su u skladu sa projektovanim karakteristikama.

2.2 Organizacije

Organizacije uključene u projektovanje, proizvodnju, održavanje, operacije, povezane usluge i obuku za bepilotne vazduhoplove ispunjavaju sljedeće uslove:

(a) organizacija mora da ima sva sredstva potrebna za obim svog posla i da obezbijedi usaglašenost sa osnovnim zahtjevima i delegiranim aktima iz člana 58 i sprovedbenim aktima iz člana 57, koji su relevantni za njenu aktivnost;

(b) organizacija mora da sprovede i održava sistem upravljanja radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa relevantnim osnovnim zahtjevima, radi upravljanja sigurnosnim rizicima i da teži ka kontinuiranom unapređivanju ovog sistema. Takav sistem upravljanja mora da bude srazmjeran tipu aktivnosti organizacije i veličini organizacije;

(c) organizacija mora da uspostavi sistem prijavljivanja događaja kao dio sistema upravljanja sigurnošću kako bi se doprinijelo kontinuiranom unapređivanju sigurnosti. Takav sistem izvještavanja mora da bude srazmjeran tipu aktivnosti organizacije i veličini organizacije;

(d) organizacija, prema potrebi, mora da uspostavi aranžmane sa drugim organizacijama radi obezbjeđivanja kontinuirane usaglašenosti sa odgovarajućim osnovnim zahtjevima.

2.3 Lica uključena u operacije bepilotnih vazduhoplova

Sva lica uključena u operacije bepilotnih vazduhoplova, uključujući pilota bepilotnog vazduhoplova, moraju da posjeduju znanje i vještine neophodne da se obezbijedi sigurnost operacije i srazmjerne riziku u vezi sa tipom operacije. To lice takođe mora da demonstrira zdravstvenu sposobnost, ako je to neophodno za ublažavanje rizika uključenih u predmetnu operaciju.

2.4 Operacije

2.4.1 Operator bepilotnog vazduhoplova odgovoran je za operaciju i mora da preduzme sve odgovarajuće aktivnosti kako bi se obezbijedila sigurnost operacije.

2.4.2 Let se obavlja u skladu sa primjenjivim zakonima, propisima i procedurama kojima se uređuje obavljanje dužnosti operatora i koji su primjenjivi na oblast, vazdušni prostor, aerodrome ili lokacije planirane za korišćenje i, ako je to primjenjivo, povezanim sistemima ATM/ANS.

2.4.3 Operacijama bepilotnih vazduhoplova mora da se obezbijedi sigurnost trećih lica na zemlji i drugih korisnika vazdušnog prostora i da se smanje rizici koji su posljedica nepovoljnih spoljnih i unutrašnjih uslova, uključujući uslove okruženja održavanjem odgovarajuće udaljenosti razdvajanja u svim fazama leta.

2.4.4 Bepilotnim vazduhoplovom obavljaju se operacije samo ako je u plovidbenom stanju i ako su oprema i druge komponente i usluge neophodne za planiranu operaciju raspoložive i ispravne za upotrebu.

2.4.5 Bepilotni vazduhoplovi i operacije bepilotnim vazduhoplovima moraju da budu u skladu sa relevantnim pravima zagarantovanim pravom Unije.

2.4.6 Operator bepilotnog vazduhoplova mora da obezbijedi da vazduhoplov ima potrebnu opremu za navigaciju, komunikaciju, nadzor, otkrivanje i izbjegavanje, kao i svu drugu opremu koja se smatra neophodnom za sigurnost planiranog leta, uzimajući u obzir prirodu operacije, propise iz oblasti vazdušnog saobraćaja i pravila letenja koja se primjenjuju na bilo koju fazu leta.

2.5 Osnovni zahtjevi koji se odnose na elektromagnetnu kompatibilnost i radiofrekvencijski spektar za bepilotne vazduhoplove, kao i povezane motore, elise, djelove i neugrađenu opremu čiji je projekat sertifikovan u skladu sa članom 56 stav 1 i koji su namijenjeni za rad samo na frekvencijama dodijeljenim Propisima o radiokomunikacijama Međunarodne telekomunikacione unije za potrebe zaštićenog korišćenja u vazduhoplovstvu.

2.5.1 Ti bespilotni vazduhoplovi, motori, elise, djelovi i neugrađena oprema projektuju se i proizvode, uzimajući u obzir najnovija dostignuća, tako da se obezbijedi da:

(a) elektromagnetne smetnje koje oni stvaraju ne prelaze nivo iznad kojeg radio i telekomunikaciona oprema ili drugi uređaji ne mogu da rade u skladu sa svojom namjenom; i

(b) imaju određeni nivo otpornosti na elektromagnetne smetnje, koji im omogućava rad bez neprihvatljivog pada kvaliteta u njihovoj predviđenoj upotrebi.

2.5.2 Ti bespilotni vazduhoplovi, motori, elise, djelovi i neugrađena oprema moraju projektovati se i proizvoditi, uzimajući u obzir najnovija dostignuća, tako da se obezbijedi da efektivno koriste radiofrekvencijski spektar i podržavaju njegovo efikasno korišćenje kako bi se izbjegle štetne smetnje.

3. OSNOVNI ZAHTEJEVI ZA BESPILOTNE VAZDUHOPLOVE U VEZI SA ŽIVOTNOM SREDINOM

Bespilotni vazduhoplovi moraju da ispunjavaju zahtjeve u učinka na životnu sredinu koji su utvrđeni u Prilogu III.

4. OSNOVNI ZAHTEJEVI ZA REGISTRACIJU BESPILOTNIH VAZDUHOPLOVA I NJIHOVIH OPERATORA I OZNAČIVANJE BESPILOTNIH VAZDUHOPLOVA

4.1 Ne dovodeći u pitanje obaveze država članica prema Čikaškoj konvenciji, bespilotni vazduhoplovi čije projektovanje podliježe sertifikaciji u skladu sa članom 56 stav 1, moraju da se registruju u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 57.

4.2 Operatori bespilotnih vazduhoplova moraju da se registruju u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 57, ako obavljaju operacije nekim od sljedećih vazduhoplova:

(a) bespilotnim vazduhoplovom koji u slučaju udara može prenijeti na čovjeka kinetičku energiju veću od 80 džula;

(b) bespilotnim vazduhoplovom čija operacija predstavlja rizik za privatnost, zaštitu podataka o ličnosti, bezbjednost ili životnu sredinu;

(c) bespilotnim vazduhoplovom čije projektovanje podliježe sertifikaciji u skladu sa članom 56 stav 1.

4.3 Kada se zahtjev za registraciju primjenjuje u skladu sa tač. 4.1 ili 4.2, predmetni bespilotni vazduhoplovi se pojedinačno označavaju i identifikuju u skladu sa sprovedbenim aktima iz člana 57.

PRILOG X

Uporedna tabela

Regulativa (EZ) br. 216/2008	Ova regulativa
Član 1 stav 1	Član 2 st. 1 i 2
Član 1 stav 2	Član 2 stav 3
Član 1 stav 3	Član 2 stav 5
Član 2	Član 1
Član 3	Član 3
Član 4 stav 1 tačka (a)	Član 2 stav 1 tačka (a)
Član 4 stav 1 tačka (b)	Član 2 stav 1 tačka (b) podtačka i
Član 4 stav 1 tačka (c)	Član 2 stav 1 tačka (b) podtačka ii
—	Član 2 stav 1 tačka (b) podtačka iii
Član 4 stav 1 tačka (d)	Član 2 stav 1 tačka (c)
Član 4 stav 2	Član 2 stav 2
Član 4 stav 3	Član 2 stav 1 tač. (b) i (c)
Član 4 stav 3a	Član 2 stav 1 tač. (d) i (e) i stav 2
—	Član 2 stav 4
—	Član 2 stav 6
Član 4 stav 3b	Član 2 stav 7
Član 4 stav 3c	Član 2 stav 1 tačka (g) stav 2
Član 4 st. 4 i 5	Član 2 stav 3 tačka (d)
Član 4 stav 6	—
—	Član 2 st. 8 do 11
—	Član 4
—	Član 5
—	Član 6
—	Član 7
—	Član 8
Član 5 st. 1, 2 i 3	Čl. 9 do 16
Član 5 stav 4 tač. (a) i (b)	Član 18 stav 2
Član 5 stav 4 tačka (c)	Član 18 stav 1 tačka (b)
—	Član 18 stav 1 tačka (a)
Član 5 stav 5	Čl. 17 i 19
Član 5 stav 6	Član 4
Član 6	Član 9 stav 2 i član 19 stav 3
Član 7 st. 1 i 2	Čl. 20 i 21
Član 8 stav 4	Član 22
Član 7 st. 3 do 7	Čl. 23 do 28
Član 8 st. 1 do 3	Član 29, član 30 st. 1 do 3
—	Član 30 st. 4 do 7
Član 8 stav 5	Čl. 31 i 32
Član 8 stav 6	Član 4
Član 8a st. 1 do 5	Čl. 33 do 39
Član 8a stav 6	Član 4
Član 8b st. 1 do 6	Čl. 40 do 47
Član 8b stav 7	Član 4
Član 8c st. 1 do 10	Čl. 48 do 54
Član 8c stav 11	Član 4
—	Čl. 55 do 58

Član 9	Čl. 59 do 61
Član 10 st. 1 do 3	Član 62 st. 1 i 2
—	Član 62 st. 3 do 8
Član 10 stav 4	Član 62 stav 9
—	Član 62 st. 10 do 12
Član 10 stav 5	Član 62 st. 13 do 15
—	Član 63
—	Član 64
—	Član 65
—	Član 66
Član 11 st. 1 do 3	Član 67 st. 1 do 3
Član 11 st. 4 do 5b	—
Član 11 stav 6	Član 67 stav 4
Član 12	Član 68
Član 13	Član 69
Član 14 st. 1 do 3	Član 70
Član 14 st. 4 do 7	Član 71
Član 15	Član 72
Član 16	Član 73
—	Član 74
Član 17	Član 75
Član 18	Član 76 st. 1 do 5
Član 19	Član 76 st. 1 do 5
Član 20	Član 77
Član 21	Član 78
Član 22 stav 1	Član 76 stav 6
Član 22 stav 2	Član 76 stav 7
—	Član 79
Član 22a	Član 80
Član 22b	Član 81
Član 23	Član 82 st. 1 i 2
—	Član 82 stav 3
Članci 24 i 54	Član 85
Član 25	Član 84
Član 26	Član 86 st. 1 do 4
—	Član 86 stav 5
—	Član 87
—	Član 88
—	Član 89
Član 27	Član 90 st. 1 do 3
—	Član 90 st. 4 do 6
—	Član 91
—	Član 92
—	Član 93
Član 28 st. 1 i 2	Član 94 st. 1 i 2
—	Član 94 stav 3
Član 28 st. 3 i 4	Član 94 st. 4 i 5
Član 29 stav 1	Član 95 stav 1
Član 29 stav 2	Član 98 stav 2 tačka (m) i član 98 stav 6
Član 29 stav 3	—

—	Član 95 stav 2
Član 30	Član 96
Član 31	Član 97
Član 32 stav 1	Član 119 stav 3
Član 32 stav 2	Član 119 stav 6
Član 33	Član 98 st. 1 do 5
Član 34 stav 1	Član 99 st. 1 i 2
—	Član 99 stav 3
Član 34 st. 2 i 3	Član 99 st. 4 i 5
Član 35	Član 100
Član 36	Član 101
Član 37 st. 1 do 3	Član 102 st. 1 do 3
—	Član 102 stav 4
Član 38 st. 1 do 3	Član 104 st. 1 do 3
—	Član 104 stav 4
Član 39	—
—	Član 103
Član 40	Član 105
Član 41 stav 1	—
Član 41 st. 2 i 3	Član 106 stav 1
Član 4. stav 4	—
Član 41 stav 5	Član 106 stav 6
Član 42	Član 106 st. 2 do 5
Član 43	Član 107
Član 44	Član 108
Član 45	Član 109
Član 46	Član 110
Član 47	Član 111
Član 48	Član 112
Član 49	Član 113
Član 50	Član 114 st. 1, 2 i 4
Član 51	Član 114 stav 3
Član 52 st. 1 do 3	Član 115
Član 52 stav 4	Član 76 stav 6
Član 53 st. 1 i 2	Član 116
Član 53 stav 3	Član 76 stav 6
Član 54	Član 85
Član 55	Član 83
Član 56	Član 117
Član 57	Član 118
Član 58 st. 1 i 2	Član 119 st. 1 i 2
—	Član 119 stav 4
Član 58 stav 3	Član 119 stav 5
Član 58 stav 4	Član 132 stav 2
Član 59 st. 1 do 4	Član 120 st. 1 do 4
—	Član 120 stav 5
Član 59 st. 5 do 11	Član 120 st. 6 do 12
Član 60	Član 121
Član 61	Član 122
—	Član 123

Član 62	Član 124
Član 63	Član 125
Član 64 st. 1 i 3	Član 126 stav 4
Član 64 stav 2	—
Član 64 stav 4	Član 126 stav 1
Član 64 stav 5	Član 126 stav 2
—	Član 126 stav 3
Član 65	Član 127
Član 65a	—
—	Član 128
Član 66	Član 129
—	Član 130
Član 67	—
Član 68	Član 131
—	Član 132 stav 1
Član 58 stav 4	Član 132 stav 2
Član 69	—
—	Član 133
—	Član 134
—	Član 135
—	Član 136
—	Član 137
—	Član 138
—	Član 139
—	Član 140
Član 70	Član 141